Poštnina plačana v gotovini.

Leto XIII., štev. 123 — Ljubljana, sobota 28. maja 1932 — Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 3. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842. Praha číslo 78.180. Wien št. 105.241

JUTRO

Naročnina znaša mesečno 25.— Din, za inozemstvo 40.— Din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor, Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje, Kocenova ul. 2. Telef. št. 190.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu

28. V. 1932 — krat. — prilog

Parlamentarna anketa o ostavki župnika Barleta?

Vest o izsiljenem odstopu narodnega poslanca g. župnika Barleta je bila v Beogradu sprejeta s presenečenjem in veliko pozornostjo

Beograd, 27. maja. p. Vest o odstopu narodnega poslanca g. župnika Barleta je bila v Beogradu sprejeta z velikim presenečenjem. Vzbudila je splošno pozornost in se povsod živahno komentira, posebno še med poslanci in senatorji, ki jih je kljub parlamentarnim počitnicam zbranih lepo število v Beogradu. G. župnik Barle si je v kratkem času izvrševanja svojega poslanskega mandata pridobil velike simpatije ne le v parlamentarnih krogih, marveč v vsej politični javnosti, ki ga je videla na delu, zlasti na koristnem delu za konsolidacijo razmer v naši državi in za uveljavljenje složnosti in medsebojne strpnosti v našem javnem življenju. Veliko ogorčenje v vseh beograjskih političnih krogih je zato vzbudilo dejstvo, da je bil g. Barle k svojemu odstopu prisiljen. Vse kaže, da politična javnost ne bo šla preko tega dogodka tako mirno, kakor se navadno registrira ostavka tega ali onega narodnega poslanca. Pojavlja se zahteva, da se mora ta, v našem javnem življenju nenavadni dogodek razčistiti do kraja, zlasti ob priliki, ko bo prišla ostavka na razpravo v skupščinskem verifikacijskem odboru. Narodna skupščina in vsa javnost, tako pravijo v parlamentarnih krogih, morata spoznati in vedeti, kdo so oni činitelji, ki smatrajo delo za konsolidacijo države za povod svoji izredni intervenciji. Zato se celo govori, da bo uvedena posebna parlamentarna anketa z nalogo, da ugotovi in prouči prave razloge, ki so dovedli do ostavke g. župnika Barleta na poslanski mandat.

Deklaracija nove avstrijske vlade

Včeraj se je predstavila Narodnemu svetu vlada dr. Dollfussa, ki je v svoji izjavi poudarjala zlasti pripravljenost za trgovinska pogajanja s sosedi

Dunaj, 27. maja. g. Na današnji seji parlamenta se je predstavila nova dr. Dollfussova vlada. Zvezni kancelar dr. Dollfuss je prečital vladno izjavo, v kateri je razložil vladni delovni program. Zanimivo je priznanje, da vlada pod nobenimi pogoji ne bo dopustila v Avstriji inflacije. Pozdravil je izjavo poljske vlade, ki ponuja Avstriji preferenčna pogajanja, ter sporočil, da bo Avstrija v kratkem pričela trgovinska pogajanja s Poljsko, Italijo in Nemčijo. Glede srednjeevropskih carinsko-političnih pogajanj je dr. Dollfuss naglašal, da je Avstrija pripravljena k sodelovanju. Izrecna izjava glede priključitvenega vprašanja pa manjka v vladnem programu in se je dr. Dollfuss zadovoljil le s splošno frazo, da je Avstrija nemška država, ki je z Nemčijo po krvi v zvezi in ki hoče gojiti tradicijonalno prijateljstvo.

Med sejo so narodni socialisti priredili pred parlamentom demonstracije, policija pa je obkolila poslopje ter jih razgnala. Več oseb je bilo aretiranih.

Odredba o devizni zapori bo izdana šele prihodnji teden. Je sicer že pripravljena, toda v vodilnih političnih krogih želé, da bi počakali na sklepe mešanega finančnega odbora za Avstrijo, ki se sestane v ponedeljek v Parizu pod predsedtsvom švicarskega zveznega svetnika Musyja. Od sklepov te komisije bo odvisno, ali se bo pokazala neobhodna potreba splošnega transfernega moratorija.

Herriotova pogajanja s socialisti

Odločitev o sestavi nove francoske vlade bo padla ob koncu meseca, ko se sestane izvršni odbor radikalne stranke

Pariz, 27. maja d. Notranje-politični položaj se je v toliko razjasnil, da kroži v političnih krogih že lista ministrov nove Herriotove vlade. Navajajo se imena Herriot, Chautemps, Sarraut, Daladier in Painlevejevi politični prijatelji Germain Martin, Laurent Eynac in Danielou. Splošno je mnenje, da bo vlada manjšinska z dobrohotno podporo deloma socialistov, deloma Tardieujeve skupine. Tudi dosedanji vodja največje desničarske skupine, poslanec Marin, ki se mu hoče njegova skupina zaradi njegovega reakcionarnega nacionalističnega stališča izneveriti, je včeraj izjavil, da je pripravljen podpirati radikalno vlado, če bo ostala radikalna stranka neodvisna od varuštva socialistov ter skušala izvesti le svoj lasten program, ne glede na njeno nasprotstvo in na koristi, ki bi jih imela od te podpore. Zastopniki desničarskega krila socialistične stranke, Renaudel, Frossard in Frot, so v sredo s Herriotom razpravljali o možnosti sodelovanja socialistične in radikalne stranke Herriot je izjavil, da namerava socialistom ponuditi sodelovanje na podlagi programa, določenega po socialistično-radikalnem odboru, o katerem bi se morali socialisti izjaviti. Če ga bodo odklonili, bo osnoval povsem radikalno vlado. Včeraj so izjavili omenjeni trije socialisti, da so imeli njihovi razgovori s Herriotom povsem oseben in zaseben značaj in da niso bili za socialistično stranko obvezni.

Herriot je sklical plenarno sejo izvršilnega odbora radikalne stranke za 31. maj. Izvršilni odbor bo sklepal, ali naj radikali pristanejo na sprejem socialistov v vlado pod radikalnim predsedstvom ali pa naj skušajo doseči koncentracijo z izključitvijo socialistov in Marinove frakcije, ali končno osnovanje manjšinske vlade, ki naj bi bila sestavljena s pomočjo socialnih republikancev in manjših skupin centra.

Japonska vladna kriza rešena

Admiral Saito je po daljših pogajanjih sestavil desničarsko nacijonalno vlado

Tokio, 27. maja, d. Admiral Saito je po zelo težavnih pogajanjih končno sestavil svojo vlado ter predložil včeraj popoldne ministrsko listo mikadu, ki jo je potrdil. V novi vladi je osem novih ministrov, dočim so bili štirje že v prejšnji vladi.

Sestavljena je takole: ministrsko predsedstvo in zunanje zadeve admiral **Saito**, notranje posle baron **Jamamoto**, finance **Takahaši**, železnice **Mituši**, promet **Minami**, trgovina baron **Makaima**, pravosodje **Kojama**, prosveta **Hatojama**, kmetijstvo **Goto**, prekomorske zadeve **Nagai**, vojska general **Araki**, mornarica admiral **Okada**.

Vlado tvorijo štirje člani stranke Sejukaj, trije člani stranke Minseito in pet ministrov, ki niso vezani na nobeno stranko.

Predsednik nove vlade, 75 letni admiral Saito, je že pred leti izstopil iz aktivne vojaške službe ter je po japonskih informacijah povsem zmeren politik. V političnih krogih pripisujejo posebno važnost dejstvu, da se spričo liberalnega političnega naziranja Saita kljub njegovi vojaški preteklosti ne more smatrati njegova vlada kot vojaška vlada.

Šanghaj, 27. maja, d. Japonski vrhovni poveljnik v Šanghaju general Širokava, o čigar smrti so po pomoti poročali listi že pred dnevi, ko so zdravniki izgubili vsako upanje, da ga ohranijo pri življenju, je včeraj končno res podlegel poškodbam, dobljenim pri zadnjem atentatu v Šanghaju.

Protifašistični incidenti v Italiji

Pariz, 27. maja. ž. Kakor poroča glasilo italijanskih emigrantov »Liberta«, je prišlo v Italiji v zadnjem času do novih demonstracij proti fašističnim oblastem.

V Mentani je uprizorila demonstracije skupina žensk, ki so se zbrale na trgu pred občinskim uradom, pred katerim so vpile: »Dajte dela in kruha!« Razjarjene žene so napadle podeštata in krajevnega fašističnega tajnika ter ju preteple. Demonstracije je izzvalo deloma zares pomanjkanje hrane in drugih potrebščin, deloma pa aretacija nekega kmeta, ki so ga osumili, da je posekal drevesce, ki so je fašisti vsadili sredi vasi v spomin na umrlega Mussolinijevega brata Arnalda. Karabinerji in fašistični miličniki so aretirali več ljudi.

Drugi incident se je dogodil v Reggiu Emiliji, kjer je skupina antifašistov razdelila med ljudi veliko količino protirežimskih letakov. Fašisti so alarmirali policijo in karabinerje, ki so blokirali trg, na katerem so bili protifašisti. Miličniki, ki so spremljali karabinerje, so takoj segli po orožju ter oddali tudi več strelov. Več oseb je bilo ranjenih.

Novo vodstvo makedonstvujuščih

Sofija, 27. maja. AA. Na svojem včerajšnjem sestanku se je makedonski nacijonalni komite zaradi umora Mihajlova konstituiral tako-le: Predsednik Georgije Kondov, podpredsednika Dimitrije Pop-Pandov in dr. Filip Manolov, tajniki Nikola Gamlovski, Kozma Georgijev in Hristo Zografov, člani Anton Piperevski, Atanas Dimitrov, Georgije Nikolov, Štefan Dimitrov, Borzinov in Dimitar Markovski.

POLITIČNA NAPETOST V NEMČIJI

Možnost raznih presenečenj — V pričakovanju povratka predsednika Hindenburga in njegovega sestanka z dr. Brüningom

Berlin, 27. maja r. Skandalozni prizori, ki so se odigrali v pruskem deželnem zboru, so napravili v vseh političnih krogih silno mučen vtis. Listi ugotavljajo brez izjeme, da nemški parlamentarizem v svoji zgodovini še ne beleži tako hudih in krvavih izgredov ter napovedujejo, da bo imel nastop narodnih socialistov v pruskem parlamentu še dalekosežne politične posledice. Značilno je, da je krvavi pretep v pruskem deželnem zboru precej sličen izgredom, ki so se odigrali na zadnji seji državnega zbora v parlamentarni restavraciji. Zato tudi dogodka v pruskem parlamentu ne smatrajo za izjemen primer, marveč za jasen znak velike politične nestrpnosti, ki izključuje vsako možnost rednega parlamentarnega dela. Sirovi nastop narodnih socialistov v pruskem parlamentu je v veliki meri onemogočil tudi načrt pritegnitve hitlerjevcev v državno vlado. Sicer pa je zelo dvomljivo, ali se bo po teh dogodkih še našla stranka, ki bi hotela sodelovati z narodnimi socialisti v pruski vladi. Glasovi o razpustu vseh parlamentov in o uvedbi diktature so zato ponovno oživeli. Ko se bo Hindenburg v nedeljo vrnil v Berlin, se bo pričela razprava o celotnem položaju v Nemčiji. Referatu, ki ga bo v zvezi s tem podal predsedniku republike državni kancelar dr. Brüning, pripisujejo v političnih krogih izredno važnost. Javnost računa z vsemi možnimi presenečenji. Redkokdaj je bila politična atmosfera v Nemčiji tako napeta kakor je sedaj.

V poučenih krogih so slej ko prej mnenja, da bo državni kancelar dr. Brüning bolj nujno obravnaval vprašanje izpopolnitve vlade kakor pa vprašanje novih zasilnih odredb. Na drugi strani pa trdijo, da bo skušal dr. Brüning doseči diktatorsko pooblastilo za temeljito preosnovo svoje vlade. O podrobnostih se za sedaj še ne more ničesar gotovega reči. V političnih krogih so se pojavile tudi govorice o popolni preosnovi državne vlade in v zvezi s tem se imenuje ime bivšega vojnega ministra dr. Gesslerja.

Glede na vesti, da bo državni kancelar dr. Brüning postavil državnemu predsedniku Hindenburgu takoj po njegovem povratku v Berlin vprašanje zaupnice in da je pričakovati novo vlado, v kateri bi bil dr. Brüning zunanji minister, trdijo v poučenih krogih, da predstavljajo Brüningovi nasprotniki položaj namenoma tako kritično. Brez dvoma bo državni kancelar zahteval jasno izjavo zaupanja državnega predsednika, toda osebe, ki so Hindenburga šele nedavno posetile na njegovem vzhodno-pruskem posestvu, zagotavljajo izrecno, da niti ne misli na to, da bi se ločil od dr. Brüninga, čigar poznanje stvari mu je v sedanjem trenutku posebno potrebno. Res je sicer, da obstojajo veliki pomisleki proti sedanji sestavi državne vlade, toda Brüningova moč je v tem, da bi le težko mogli najti osebo, ki bi ga lahko nadomestila.

Ker je zaupanje med državnim predsednikom Hindenburgom in državnim kancelarjem dr. Brüningom zlasti na področju zunanje politike neomajno, smatrajo splošno, da bo razgovor državnega kancelarja z državnim predsednikom po njegovem povratku v Berlin dovedel do sporazuma. Kakor je postalo sedaj znano, je izrazil državni predsednik nekatere ugovore proti zasilnim odredbam, ki jih pripravlja državna vlada. Hindenburg zlasti noče dopustiti nadaljnjih zmanjšanj vojnih rent, razen tega pa ima tudi pomisleke proti določbam o naseljevanju, ki so mu jih zbudili veleposestniki v Vzhodni Prusiji.

Volilna vlada na Grškem

Papanastasiu je sestavil začasno volilno vlado z nalogo, da razpusti parlament in uredi finance

Atene, 27. maja. AA. Papanastasiu je snoči končal pogajanja in sestavil sledečo vlado:

Predsednik ministrskega sveta, zunanji minister in minister za vojsko, mornarico in letalstvo: **Papanastasiu.**

Notranji minister: **Bakapulos.**

Finančni minister: prof. **Varvaresos.**

Minister za pravosodje in zastopnik ministra za narodno gospodarstvo: **Trijandafilopulos.**

Prosvetni minister: **Perikles Karapanos.**

Prometni minister: **Koronis.**

Minister za kmetijstvo in zastopnik ministra za socialno politiko: **Bakalbazis.**

Minister za narodno zdravje: **Saracis.**

Državni podtajniki: pri ministrskem predsedništvu **Heraklides**, v ministrstvu za vojsko general **Skandalis**, v ministrstvu za narodno gospodarstvo **Kirijacis**, v finančnem ministrstvu **Sideris**, v ministrstvu za kmetijstvo **Kalicunakis.**

Po prevzemu je ministrski predsednik Aleksander Papanastasiu sprejel poročevalca Avale in mu izjavil, da ima njegova vlada značaj začasne volilne vlade. Opirala se bo lahko na Venizelosovo parlamentarno večino in bo nadaljevala delo prejšnje vlade. Posebno pozornost bo posvečala gospodarski in finančni politiki. Izvedli bomo največje štednje in redukcije in s tem dali inoezmskim upnikom največjo satisfakcijo. Na konferenci v Lausannu bo zastopal Grčijo Venizelos. Nove volitve bodo ob koncu avgusta ali pa prve dni septembra. Vlada bo nadaljevala zunanjo politiko dosedanje vlade in bo ohranila prijateljske stike z vsemi državami, zlasti pa z balkanskimi državami. Ideji o balkanski zvezi bo vlada, čeprav je le začasna in ji je rok vladanja odrejen, skušala dati več poleta in več praktičnega zmisla.

O politiki napram Bolgarski je Papanastasiu izjavil: Tudi tu bomo nadaljevali politiko dosedanje vlade! Svojo izjavo je Papanastasiu končal s tem, da pri grških diplomatskih predstavništvih v inozemstvu ne bo izprememb.

Nova vlada g. Papanastasija se bo predstavila parlamentu prihodnji ponedeljek.

Atene, 27. maja d. Po mnenju vseh političnih krogov je vlada Papanastasia samo prehodnega značaja. Njena glavna naloga je razpust parlamenta in ureditev drž. financ. V političnih krogih ne pripisujejo zaradi tega rešitvi vladne krize posebne važnosti, čeprav bo imela vlada Papanastasia v parlamentu močno oporo. Že zaradi dejstva, da bo novo vlado podpiral tudi Venizelos, je skoro gotovo, da se bo ves srd opozicije, ki je bil prej naperjen proti njemu, usmeril sedaj proti Papanastasiu. Glavni cilj opozicije je bil takojšen razpust parlamenta in razpis novih volitev. Opozicija je v svoji borbi doživela sicer trenuten neuspeh, ker parlament še ne bo takoj razpuščen, vendar pa se že sedaj pripravlja na odločilno volilno borbo. Monarhisti že napovedujejo, da bodo zapustili parlament. Za vlado Papanastasia brez generala Kondilisa so se po pisanju opozicijskega tiska najbolj zavzemali vojaški krogi, ki so vplivali na odločilne kroge v liberalni stranki, da bi onemogočili sodelovanje generala Kondilisa v vladi. General Plastiras in drugi nasprotniki generala Kondilisa so pritiskali tudi na samega Venizelosa, naj ne poveri vojnega ministrstva generalu Kondilisu, ki bi v tem primeru izvršil reorganizacijo vojske in predvsem odstranil iz oficirskega zbora svoje osebne nasprotnike ter si tako zagotovil popoln vpliv v vojski. Ker je general Kondilis zahteval za svoje sodelovanje v vladi sprejem zakona za strogo postopanje proti vsem nasprotnikom režima, kar bi bilo naperjeno zlasti proti generalu Pangalosu in bi morda lahko dovedlo do diktature generala Kondilisa, je Venizelos baje pod vplivom generala Plastirasa ta pogoj odklonil in s tem onemogočil generalu Kondilisu sodelovanje v vladi.

Rumunske finančne težkoče

Bukarešta, 27. maja. s. Rumunsko časopisje se obširno bavi s poročilom Charlesa Rista, katero je predložil po proučitvi možnosti sanacije rumunskih državnih financ. Kakor potrjujejo merodajni krogi, je bila poročilu priložena nota francoske vlade rumunski vladi, v kateri se francoska vlada popolnoma pridružuje zaključkom Rista. Obenem je v zvezi s poročilom Rista francoski poslanik v imenu svoje vlade izrazil mnenje, da pomeni rumunski zakon o razdolžitvi kmetov kršitev določb stabilizacijskega zakona. Tudi ta demarša francoskega poslanika je bila sestavljena v zelo resnem tonu. Zaradi tega je prišlo do poslabšanja notranje-političnega položaja, ker je zakon o razdolžitvi kmetov eden glavnih točk programa vlade Jorga-Argetoianu.

Svobodna trgovina v Rusiji

Moskva, 27. maja. d. Na podlagi sklepa izvršilnega odbora komunistične stranke o prosti trgovini z živili so v sredo otvorili v Leningradu prvi prosti trg, na katerem smejo kmetje prodajati živila. Cene so bile znatno višje kakor pa uradne cene živil. Kljub temu je bil promet zelo živahen.

Zgradba ceste Ljubljana-Litija-Radeče

Beograd, 27. maja M. Ministrski svet je odobril, da sme banska uprava dravske banovine najeti posojilo v višini 14 milijonov dinarjev proti primerni obrestni meri in 20-letni amortizaciji za zgradbo banovinske ceste Ljubljana—Litija—Radeče. Kakor znano, so se pripravljalna dela že pričela in bo pri zgradbi zaposlenega veliko število brezposelnega prebivalstva iz litijskega in laškega sreza. Zaradi tega je ta sklep ministrskega sveta še prav posebno toplo pozdraviti, ker omogoča v teh dveh srezih izvedbo velikega javnega dela, pri katerem bo našlo mnogo brezposelnih kruha in zaslužka.

Zgradba unske proge

Split, 27. maja. r. Prometni minister g. Lazar Radivojević, ki se mudi v Splitu, je podal splitskim novinarjem daljšo izjavo o gradnji takozvane unske železniške proge. Med drugim je izjavil: Vprašanje unske proge je glede trase in sklenitve definitivne pogodbe z graditelji že končano, sedaj se samo še čaka, da se s strani pogodbenikov perfektuira dogovorjena finančna transakcija. Vse priprave v tehničnem in administrativnem pogledu so že izvršene. Da se z gradbenimi deli še ni pričelo, je treba pripisovati dejstvu, da vlada na svetovnem finančnem trgu velika kriza in da gradbeno podjetje, ki je sklenilo z državo pogodbo, ne more priti do potrebnih finančnih sredstev. Unska proga Bihač-Knin, ki bo po najkrajši poti spajala notranjost naše države, spada v vrsto prioritetnih prog in bo zgrajena med prvimi. Čim bodo prilike dopuščale, se bo pričelo z gradbenimi deli.

Modernizacija sušaške luke

Beograd, 27. maja. AA. Prometni minister je izdal odlok, po katerem se morajo brez odloga odstraniti ostanki lesenega mostu na Brajdici pri Sušaku, da se tam zgradi novo pristanišče na stebrih iz armiranega betona. Dela v ta namen se bodo takoj začela in bodo končana do konca julija.

Čsl. odlikovanje ministra dr. Kramerja

Beograd, 27. maja AA. Danes je posetil češkoslovaški poslanik dr. Flieder ministra za trgovino in industrijo g. dr. Kramerja in mu izročil red Belega leva prve stopnje, s katerim ga je odlikoval predsednik češkoslovaške republike za državljanske zasluge.

Vsak trgovec, obrtnik, gospodar, gospodinja poseti

XII. Liubljanski veleseiem

4. — 13. junija 1932

ZAKAJ?

Ker nudi največji pregled vseh potrebščin v gospodarstvu, orientacijo cen blaga, **polovično vožnjo na železnici**, popust na parobrodih.

700 razstavljalcev, 40.000 m² razstavišča.

Izdelki celokupne industrije, pohištvo, oficijelna razstava Poljske republike, higijenska razstava, razstava perutnine in kuncev, tujsko-prometna razstava, razstava Prijateljev prirode v stanovanju.

Legitimacije po Din 30.— se dobe pri vseh večjih denarnih zavodih, župnih in občinskih uradih, večjih postajah dravske banovine in biljetarnah »Putnika«.

Prenočišča preskrbljena. 6034

Finančna pomoč srednji Evropi

Konferenca finančnih strokovnjakov Društva narodov o pomoči srednjeevropskim državam

Pariz, 27. maja. č. Prihodnji ponedeljek se v Parizu sestane finančni odbor Društva narodov, ki je bil izbran pred dnevi, da prouči vprašanje o finančni podpori Avstriji, Madžarski, Bolgariji, Grčiji in sploh podunavskim državam. Razen finančnih ekspertov Društva narodov se bodo sestanka udeležili tudi delegatje francoske, angleške, italijanske, belgijske, nizozemske in švicarske vlade. Po uradnem francoskem komunikeju bodo na pariškem sestanku razpravljali le o načrtu gospodarske in finančne podpore za srednjeevropske države, ki bo predložen londonski konferenci. Verjetno je, da se bo še pred lausannsko konferenco sestala posebna reparacijska konferenca, vendar pa se to ne bo zgodilo pred sestavo nove francoske vlade.

London, 27. maja. č. Povodom konference strokovnjakov, ki se prične v ponedeljek v Parizu, je objavil »Times« članek o podunavskem problemu. List pravi, da je treba podunavski problem rešiti v celoti. Vse države naslednice bivše Avstrije se morajo sporazumeti o ukinitvi ali vsaj omejitvi medsebojnih carinskih mej. Do tega sporazuma se bodo le še povečale težave, ki so nastale, ko se je načelo podunavsko gospodarsko vprašanje. Prav tako se morajo sporazumeti med seboj upniki.

London, 27. maja. č. Macdonald je imel včeraj radio-telegrafski razgovor z odgovornimi politiki v Newyorku in Washingtonu. Govoril je z njimi o gospodarskem položaju in o stališču Anglije in Zedinjenih držav. O vsebini njegovih razgovorov ni bilo izdano nikakršno uradno poročilo. Komunike pravi le, da ni bilo govora o lausannski konferenci.

Sadovi sovraštva

Krvavi pretep v pruskem deželnem zboru je vzbudil veliko pozornost po vsej Evropi ne le kot senzacionalen dogodek, kakršnih je malo zabeleženih v parlamentarnih zgodovinah, marveč še bolj kot socialnopolitičen simptom. Hitlerjevci so pretepli in deloma hudo poškodovali več svojih političnih nasprotnikov, zlasti komunistov in socialistov, in končno pregnali iz zbornice vse poslance ter zmagoslavno zapeli svojo bojno pesem. Na ta način so izbojevali svojo prvo zmago v parlamentarnem zastopstvu, v katerem so številčno daleko najmočnejša skupina in kjer bi jim že samo zaradi tega ne bilo treba posegati po takih sredstvih, saj pruski deželni zbor ne more ničesar storiti brez njihovih glasov.

Umevno je, da je vzbudil hitlerjevski nastop tudi v nemški javnosti veliko ogorčenje, posebno še, ker Hitler sam in njegovi podvodje že dobro leto sem vedno znova naglašajo, da se hočejo posluževati v svojem javnem delu le zakonitih sredstev. Še tik preden se je vojska 162 hitlerjevskih poslancev pojavila v pruskem deželnem zboru, so njihova glasila s ponosom poudarjala, da bo narodno-socialistična frakcija nemški javnosti s svojim nastopom dokazala, da njena sila ni v surovosti, marveč v železni disciplini in v vzornem redu. Sam vodja deželnozborske hitlerjevske frakcije poslanec Kube je še na predvečer prve seje novega pruskega parlamenta slovesno govoril o disciplini in redu, že naslednji dan pa je sam demantiral svoje besede.

Zakulisni motivi žalostnega dogodka v pruski zbornici še niso pojasnjeni. Res so bili hitlerjevci izzvani od komunistov na način, ki je za nje najbolj občutljiv; komunistični poslanec Pieck jim je namreč zaklical, da sede med njimi morilci. Razumljivo je, da so hitlerjevci ravno za ta očitek posebno občutljivi, vendar pa je malo verjetno, da bi samo zaradi tega prišlo do take pretepaške bitke, ako bi bili narodni socialisti odločeni ohraniti red. Zato ima mnogo za sebe domneva nemških listov, da so sami hoteli izzvati incidente, čeprav ne tako hudih. Domnevo podkrepljuje tudi okoliščina, da so hitlerjevci že v začetku seje skušali izzvati v zbornici kravale. Čisto brez vsake vzročne zveze so vrgli v napeto ozračje zadevo svojih treh političnih pristašev, ki so obtoženi političnega umora. Zahtevali so, da se mora sodno postopanje proti njim takoj ustaviti in ob enem poklicati na odgovornost državni tožilec, ki si je drznil zahtevati za nje kazen večletne ječe. Spretni taktični potezi socialnih demokratov, ki so sami predlagali, naj se postavi hitlerjevska zahteva na dnevni red prihodnje seje, gre zasluga, da ni že to izzivalno in vse pojme demokratizma teptajoče poseganje v sodstvo vzbudilo orkana.

Tako postopanje tolmačijo mnogi v Nemčiji na ta način, da bi hitlerjevci radi zavlekli odločitev o sestavi nove pruske vlade. Kakor znano, je položaj v pruskem državnem zboru tak, da je njegova trajna dalekosežnost podana le, ako vstopijo v vlado tudi hitlerjevci, in splošno pričakovanje v Nemčiji je, da se bo to tudi zgodilo. Po velikem uspehu pri deželnih volitvah bi se hitlerjevci tudi težko zagovarjali pred svojimi volilci, ako ne bi prevzeli oblasti, saj je bil ta cilj njihova glavna vodilna parola. Ob enem pa se dobro zavedajo, da bi v današnjih hudih časih ne mogli voditi vladnih poslov tako, da bi vsaj malo zadovoljili svoje, po brezvestni demagogiji k ekstremnim zahtevam zapeljane množice. Vedno češče se zaradi tega čujejo glasovi, da se hitlerjevcem noče v vlado in da bi zenkrat radi odločitev vsaj za vsako ceno zavlekli. Zato so sami hoteli izzvati incidente in ž njimi komplicirati politično situacijo, samo da so potem izgubili vajeti iz rok in udarili daleč preko načrta. Sprožena lavina je šla po drugi poti, kakor so ji jo določili.

Naj bo že tako ali tako, v vsakem primeru so dogodki v pruskem deželnem zboru nov svarilen vzgled, kako usodni in žalostni so sadovi nebrzdane politične strasti in brezvestne demagogije, ki samo ruši, a ne more graditi. Hitlerjevstvo se je rodilo na cesti, nastopalo je v masah, s surovo silo je gazilo nasprotnike, rastlo je na ulici v večnih pobojih in pretepih. Ko pa je narastlo do take mere, da si je priborilo relativno večino in odločilno vlogo v zakonodajnem foru Prusije, je prineslo v zbornico ves svoj poulični in pocestni razmah. Prokletstvo takih surovih metod je ravno v tem, da trpe za voditelje drugi in da voditelji svojih sfanatiziranih pristašev ne morejo držati na uzdi niti tedaj, ko so metode nasilja najmanj umestne in njim samim škodljive. Zaslepljeno sovraštvo ni še nikdar in nikjer obrodilo dobrega sadu.

Dva značilna obiska

Sofija, 25. maja.

Včeraj je prispel v Sofijo italijanski minister za poljedelstvo Acerbo.

Bilo bi pač odveč, če bi se šele sedaj hoteli iskati viri izrednih prijateljskih odnošajev med Italijo in Bolgarsko, ko je splošno znano, da je že od tako imenovane »devetojunske revolucije«, ki je leta 1923. zrušila vladavino Aleksandra Stambolijskega in narinila bolgarskemu narodu krvavo vlado »Demokratičeskega Sgovora« Aleksandra Cankova, javno življenje Bolgarske pod vplivom italijanske politike in italijanskega kapitala. Da je poroka kralja Borisa s savojsko kraljičino le še znatno pojačala ta vpliv, je razumljivo samo ob sebi, in dasi je pred letom dni vlado »Demokratičeskega Sgovora« zamenjala vlada »narodnega bloka«, v kateri sodelujejo tudi politični dediči Aleksandra Stambolijskega, krmari tudi današnja bolgarska vlada državno ladjo po vetru z one strani Jadrana, pri čemer gotovo tudi ni brez vpliva dejstvo, da tudi oni »neodgovorni« elementi, ki imajo na Bolgarskem le prepogosto odločilnejšo besedo od vlade same, črpajo moralno oporo in gmotno podporo z iste strani.

V zadnjih časih so se kar vrstile manifestacije bolgarsko-italijanskega prijateljstva. Sredi meseca februarja je ministrski predsednik Mušanov posetil Rim in je obojni tisk takrat kar prekipeval navdušenja. Ob koncu meseca februarja je bila v Rimu cela vrsta predavanj, ki so se vršila pod okriljem »Italijansko-bolgarskega društva« in udruženja italijanskih vojnih prostovoljcev. Na sofijskem vseučilišču je v mesecu marcu italijanski profesor Damiani otvoril predavanja o italijanski literaturi. Ob priliki nogometne tekme med Italijo in Bolgarijo, ki se je vršila 20. marca v Padovi, je prišlo do velikanskih manifestacij medsebojnega prijateljstva. O velikonočnih praznikih je bolgarska kraljeva dvojica posetila Italijo. Prve dni aprila so bolgarski listi objavili vest, da se je sestra kralja Borisa, kneginja Evdoksija, zaročila s Spoletskim vojvodo. Bolgarsko novinarsko društvo je 25. aprila priredilo banket italijanskemu poslaniku Cori v Sofiji v »priznanje njegovega prizadevanja za kulturno, umetnostno in politično zbližanje med Italijo in Bolgarijo«. Sklepi velikega fašističnega sveta o reviziji mirovnih pogodb so bili na Bolgarskem sprejeti z brezprimernim navdušenjem. Ves bolgarski tisk z uradnim listom »La Bulgarie« na čelu, jih je proslavljal kot »rešilne za vse človeštvo«. Bolgarski pevski zbor »Gusla«, ki je bil tiste dni v Rimu, je seveda žel največje priznanje. Grandijev ekspoze v rimskem parlamentu je imel najnavdušenejši odmev na Bolgarskem in bolgarski tisk se je topil hvaležnosti napram veliki prijateljici Italiji za njeno »nesebično« podporo bolgarskemu narodu. Nato je bil še podpisan dodatek k trgovinski pogodbi med obema državama, ki olajšuje bolgarski izvoz v Italijo, in naposled je povabil ministrski predsednik Mušanov italijanskega poljedelskega ministra Acerba, da poseti Bolgarsko in si ogleda njeno poljedelstvo. Danes slavi vsa Bolgarska, službena, neslužbena in seveda tudi »neodgovorna« v ministru Acerbu svojo največjo prijateljico in podpornico Italijo!

Istočasno, ko se mudi minister Acerbo na Bolgarskem, sta prišla predsednik turške vlade Izmet paša in minister zunanjih stvari Ruždi bej v Italijo. Italijanski tisk navdušeno pozdravlja turška gosta kot nosilca najiskrenejšega prijateljstva med obema državama, ki se kljub vsem tujim spletkam vedno bolj utrjuje in poglablja, zlasti pa po sestanku Mussolinija in Ruždi beja 5. aprila 1928. v Milanu, ko je bila sklenjena med obema državama pogodba prijateljstva. Poudarja se, kako velike medsebojne koristi vežejo obe državi. Italijanska trgovska mornarica ima kar najživahnejši promet v turških lukah: italijanski izvoz in uvoz znaša na leto okoli pol milijarde lir, italijanska podjetja so v Turčiji investirala okoli 150 milijonov lir, v turških obmorskih mestih živi okoli 20.000 Italijanov. Italiji in Turčiji je za njuno gospodarsko in politično udejstvovanje v Sredozemskem morju in na Balkanu potrebno kar najožje prijateljsko skupno delovanje.

Turška državnika sta bila seveda sprejeta z največjimi častmi in izjave o najiskrenejšem prijateljstvu se vrste druga za drugo.

Sredi letošnjega meseca marca je Ruždi bej posetil Sofijo, sedanji poset turških državnikov Italiji pa prihaja neposredno po njunem moskovskem posetu. Nehote se mora ob teh posetih dobiti vtis, da igrajo tu turški državniki vlogo nekakega posredovalca v mednarodni politiki dveh velikih sil, ki sami nočeta odkrivati svoje igre pred svetom in še tem manj, ko gre za tako kočljivo postavko, kakor je — Balkan. In v Rimu se brez dvoma ne razgovarjajo samo o italijanskih ladjah v turških lukah, kakor se minister Acerbo ne zanima na Bolgarskem samo za saditev krompirja in pridelovanje rožnega olja. Za Rim in Moskvo bi bilo to pač — premalo!

Shod JRKD v Splitu

Split, 27. maja. n. Včeraj so ministri, senatorji in narodni poslanci odpotovali iz Dubrovnika v Split. Med potjo so se ustavili na Korčuli, kjer so priredili veliko manifestacijsko zborovanje, ki se ga je udeležilo okrog 2000 ljudi. Ministre in parlamentarce je pozdravil župan, odgovoril pa mu je podpredsednik Narodne skupščine Kosta Popović. Ob 6. uri zjutraj so z ladjo nadaljevali pot proti Splitu, kjer so jih v pristanišču sprejeli ban, zastopniki občine in nacijonalnih društev. V gledališki dvorani je bil sestanek s krajevnimi delegati nove državne stranke, ki jih je bilo okrog 600. Govorili so ministri Pucelj, Radivojević in Demetrović, predsednik senata dr. Pavelić in predsednik Narodne skupščine dr. Kumanudi.

Zagreb, 27. maja. n. Danes so prispeli z brzovlakom iz Dalmacije v Zagreb ministra Demetrović in Radivojević ter nekateri senatorji in narodni poslanci. Minister Ivan Pucelj je izstopil že v Karlovcu, od koder se je odpeljal v Ljubljano. V Zagrebu so si ministri in parlamentarci ogledali Meštrovićevo razstavo, nato pa okolico mesta. Danes je potoval v Beograd predsednik Narodne skupščine dr. Kumanudi.

Potres v daljavi

Beograd, 27. maja p. Seizmološki zavod v Beogradu je danes ob 11.33.30 zabeležil močan potres, oddaljen kakih 510 km južno od Beograda. Potres je trajal do 12.01.

Investicije angleškega kapitala na Kitajskem

London, 27. maja s. Jutranji listi poročajo, da se je več angleških veletvrdk združilo v družbo, ki razpolaga s kapitalom 30 milijonov funtov in namerava graditi na Kitajskem železnice, elektrarne in luke.

Sreska skupščina JRKD v Slovenjgradcu

Na Telovo se je vršila v telovadnici Sokolskega doma v Slovenjgradcu ustanovitev definitivne sreske skupščine JRKD. Skupščini je prisostvovalo okoli 60 udeležencev kljub deževnemu vremenu, nepriličnemu dnevu in razcepljenosti sreza, ker se nagibje del sreza po svoji gospodarski plati na Celje, drugi del pa na Maribor. Skupščini je prisostvoval tudi sreski narodni poslanec gosp. **dr. Bogomil Vošnjak**, sreski podnačelnik gosp. **Eiletz** in drugi. Skupščino je otvoril in ji predsedoval ravnatelj meščanske šole v Slovenjgradcu gosp. **F. Šentjurc**, ki je poročal o delu začasne sreske skupščine za srez Slovenjgradec. Ustanovljenih je dosedaj 8 krajevnih organizacij, od katerih tvorijo nekatere po več malih občin, druge krajevne organizacije pa bodo ustanovljene, ko se konsolidirajo gospodarske razmere v srezu in se zaradi neprestanega beganja in hujskanja ljudstva po temnih elementih poležejo strasti in postanejo volilci bolj uvidevni.

Nato je poročal gosp. narodni poslanec **dr. Bogomil Vošnjak** o političnem položaju v državi. Podčrtal je jugoslovensko linijo naše politike, o razvoju dogodkov po odstopu ministrskega predsednika gosp. Živkovića in o delu poslancev v domovini in v Beogradu. Da bo seznanil ves srez z novo jugoslovensko politiko, je napovedal v bližnji bodočnosti 12 shodov v srezu, ki jih bo imel v 6 zaporednih nedeljah.

Nato je pozdravil skupščino odposlanec banovinskega odbora gosp. **direktor Jug**, ki je govoril o potrebi jake organizacije stranke, ki ima predvsem gospodarski značaj. Na drastičnih primerih je prepričevalno pobil vse neosnovane in neumestne govorice naših nasprotnikov, ki so zadnji obupni poizkus, opozoriti še enkrat merodajne činitelje v Beogradu nase. Naglašal je potrebo zlasti po gospodarskem izboljšanju kmetijskega življa na deželi in dokazal v zvezi s tem upravičenost prvenstvenega dela naših poslancev za kmeta v Narodni skupščini, ki je storila v tem pogledu že mnogo koristnih sklepov. Obema poročiloma so sledili zborovalci z velikim zanimanjem in jih vseskozi odobravali.

Nato so se vršile volitve novega sreskega odbora in je bil izvoljen za predsednika sreske organizacije gosp. ravnatelj F. Šentjurc in za sreskega tajnika gosp. Fišer. Nadalje so se vršile volitve nadzornega odbora in so se določili delegati za banovinsko skupščino v Ljubljani. S pozivom na smotreno delo je zaključil predsednik uspelo zborovanje.

Narodna skupščina

Beograd, 27. maja. p. Včerajšnjo vest »Jutra« glede sestanka Narodnega predstavništva je treba popraviti v toliko, da se bo Narodna skupščina sestala 2. junija, senat pa 9. junija, in ne julija kakor je bilo pomotoma objavljeno.

Nj. Vel. kralj na umetnostni razstavi

Beograd, 27. maja. p. Nj. Vel. kralj je danes v spremstvu adjutanta generala Ječmenića posetil pomladansko razstavo jugoslovenskih likovnih umetnikov v paviljonu Cvijete Zuzorić. Nj. Vel. kralj je ostal na razstavi celo uro ter se podrobno zanimal za razvoj jugoslovenske likovne umetnosti.

Pokrajinski zlet srednješolskih telovadcev

Beograd, 27. maja. AA. V nedeljo, 5. junija, od 10. do 12. ure, se bo vršil pokrajinski zlet učencev telovadcev vseh gimnazij in drugih srednjih šol v naši državi. Zlet bo velika smotra srednješolskih telovadcev, in sicer prva te vrste. Pri tej priliki bodo istočasno telovadili vsi učenci srednjih šol iste telovadne vaje po godbi in poveljevanju iz Beograda, ki se bo prenašalo po radiju. Ker pa je v naši državi samo gimnazijcev okoli 75.000, bo ta dan hkrati telovadilo 6 vaj drugo za drugo okoli 80.000 srednješolskih telovadcev. Učenci iz Beograda, Zemuna in Pančeva bodo telovadili skupaj na igrišču »Jugoslavije«, od koder se bo tudi prenašalo poveljevanje za vso državo. Na igrišču »Jugoslavije« bo ta dan telovadilo okoli 7000 učencev hkrati. V drugih krajih se bodo vaje vršile na šolskih dvoriščih ali pa na sportnih igriščih, kjer bodo instalirani radioaparati, da bodo sprejemali iz Beograda godbo in povelja za vaje. Vajam bodo prisostvovali razen občinstva ravnatelji in profesorji zavodov.

Naval kobilic v Gor. Banatu

Velika Kikinda, 27. maja. r. V Gornjem Banatu so se pojavile kobilice v tako velikih rojih, da predstavljajo resno nevarnost za vso pokrajino. Plodovita banatska polja v okolici Čoke, Potiskega Sv. Nikole, Padeja, Sajana, Idjosa in Bočara so že skoro popolnoma uničena. Pojav kobilic je v letošnjem letu tem bolj nenavaden, ker je bila zima zelo dolgotrajna, nakar so sledile še poplave. Zatiranje te golazni, ki uničuje vse zelenje, se vrši večinoma s pomočjo ognja. Seljaki naženejo kobilice na določen prostor, ki ga nato obdajo s slamo in jo zažgejo. Kljub temu, da se vrši sistematično uničevanje že nad teden dni in da uporabljajo za to dnevno do 300 vozov slame, kobilic noče biti konca. Pojavljajo se še vedno novi roji. Oblasti so sedaj poslale na pomoč tudi vojaštvo, ki zatira kobilice z raznimi plini, strupenim prahom in z drugimi kemičnimi sredstvi.

Iz državne službe

Beograd, 27. maja AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je postavljen za načelnika oddelka za agrarno reformo in agrarno-pravne posle v ministrstvu za kmetijstvo v 3. skupini 1. stopnje Budislav Cvijanović, diplomirani pravnik in inž. agronomije. Dosedanji načelnik tega oddelka Zvonimir Turina je upokojen.

Ureditev prometa s Skadrskim jezerom

Beograd, 27. maja AA. Prometno ministrstvo je poslalo posebno komisijo na izliv reke Bojane, da prouči možnosti, kako bi se dal izliv reke Bojane urediti za reden promet z ladjami, da se uvede neoviran promet s Skadrskim jezerom.

Velika narodna manifestacija v Tržiču

Podoknica in ovacije novemu narodnemu poslancu, tržiškemu županu Ivanu Lončarju — Ovacije župniku Barletu

Tržič, 27. maja.

Četrtkovo »Jutro« je prineslo vest o odstopu našega odličnega poslanca, župnika g. Janka Barleta in njegovo obvestilo da stopa na njegovo mesto dosedanji namestnik, tržiški župan g. Ivan Lončar. Vest o odstopu priljubljenega poslanca, ki je Tržičanom v dobrem spominu še iz časa, ko je bil tukaj za kaplana, je bila sprejeta z obžalovanjem, ki se mu je pridružilo še ogorčenje zaradi razlogov, ki so dovedli do odstopa. V zadoščenje je prebivalstvu Tržiča in okolice le dejstvo, da pride sedaj v Narodno skupščino splošno cenjeni in priljubljeni tržiški mestni župan g. Ivan Lončar. Tržiško prebivalstvo si zato ni dalo odvzeti, da ne bi novemu narodnemu poslancu izkazalo svojih simpatij in ga okrepilo za težko delo, ki ga čaka. Zato mu je snoči priredilo podoknico z baklado, petjem in godbo.

Zvečer so se začele zbirati velike množice pred aGsilskim domom. Prišla so tudi tržiška društva s Sokoli in gasilci, s prav posebnim navdušenjem pa je bila sprejeta gasilska godba iz Šenčurja, ki je danes najimenitnejši kraj v vsem okraju. Tržiški gasilci so prižgali bakle, sokolski telovadci so dvignili svetle lampijončke, godba je intonirala krepko koračnico in mogočni spored, kakršnih je Tržič še malo videl, je krenil mimo pošte na trg, kjer ga je zopet pričakovala večstoglava množica. Ko je godba odigrala svojo pozdravno pesem in so pevci odpeli pod vodstvom g. ravnatelja Lajovica Aljaževo »Slovan, na dan!«, je prikipelo navdušenje do vrhunca. Zvrstili so se govorniki. Prvi je pozdravil novega poslanca tržiški podžupan g. Hinko Snoj, ki je na kratko orisal delovanje in zasluge dolgoletnega tržiškega župana in ga prosil, naj ostane tudi na svojem novem položaju vnet zagovornik Tržiča in zlasti podpira vsa stremljenja, da se poživi v Tržiču čevljarska obrt. Za njim je govoril odposlanec iz Kranja g. dr. Stanko Sajovic, ki je v imenu sreske organizacije JRKD pozdravil novega poslanca in ga zagotovil, da je ves kranjski okraj z mestom Kranjem na čelu na njegovi strani in da ga povsod brez izjeme tako cenijo, kakor je pokazalo ob tem večeru tržiško prebivalstvo. V imenu gasilcev in vseh sodelujočih društev je govoril župni načelnik g. Karel Bocak in poudaril, da more novi poslanec, ki je častni član gasilskega društva v Tržiču, vedno in ob vsaki priliki računati na pomoč vseh gasilcev, zakaj on jih je s svojim delom prepričal, da je človek dejanj in splošne dobrote.

Ganjen se je nato g. župan Ivan Lončar zahvalil za prirejeno podoknico, zagotavljajoč brez izjeme vse, da bo napel vse svoje sile za gospodarski in narodni napredek ne samo Tržiča, temveč vsega okraja. S trikratnim vzklikom kralju Aleksandru in Jugoslaviji je zaključil svoj govor, nakar je godba zaigrala državno himno, ki jo je množica poslušala odkritih glav. Pevci so zapeli še Hajdrihovo »Buči, buči morje Adrijansko«, potem pa se je zopet razvila povorka do cerkve sv. Andreja in se vrnila na izhodno točko med gromkim vzklikanjem kralju, Jugoslaviji, novemu poslancu, župniku Barletu itd.

Po tej mogočni narodni in državni manifestaciji je napravila prvovrstna šenčurska godba na vrtu hotela Lončar lep koncert, pevci pa so zapeli še par pesmic, ljudje pa so se zbirali okrog svojega novega poslanca in mu še posamezno čestitali. Vsa manifestacija se je izvršila v najdostojnejši obliki in se manifestantje niso pustili motiti od nekaj mladostnih zapeljancev, ki so izzivali demonstrativno z zelenimi kravatami in posameznimi žvižgi. Tako je prav! Zdravo, novi poslanec našega mesta in kranjskega okraja!

Italijansko-turško pobratimstvo

Mussolini in Izmet paša o odnošajih med Italijo in Turčijo ter skupnih interesih v vzhodnem Sredozemskem morju

Rim, 27. maja AA. Na banketu, ki ga je priredil na čast turškima ministroma, je izrekel Mussolini v imenu vlade in italijanskega naroda naslednjo dobrodošlico:

Navzočnost turških ministrov v Rimu nam daje priliko, da se z živo besedo potrdijo ne samo iskrena čuvstva prijateljstva in simpatij, ki navdajajo našo deželo do vaše države nego tudi zaupanje, s katerim fašistična vlada spremlja ustvarjanje in napredno konsolidiranje mlade turške države, ki je pod modrim vodstvom Kemala paše vstala v novo življenje.

Ker so izpolnjeni vsi stvarni pogoji, je enakost čuvstev le še olajšala delo, ki ga hočeta naši vladi vzajemno izvršiti, da se bosta še bolj zbližala oba naroda v smislu razvoja njunih gospodarskih odnošajev in na poti iskanja načinov, kako naj se njune direktive spravijo v sklad, da se njuni splošni politični akciji zagotovita mir in varnost, zlasti v vzhodnem Sredozemskem morju.

Duh vzajemnosti in medsebojnega razumevanja, ki je bil kažipot v razvoju našega prijateljskega političnega sodelovanja, in rezultati, ki smo jih pri tem dosegli, nas silijo, da vztrajamo na tem potu. V ta namen smo včeraj podpisali protokol, ki vsebuje več modifikacij glede poteka roka pogodbe o prijateljstvu in arbitraži med Turčijo in Italijo, in ga podaljšuje za nadaljnjih pet let ter omogoča poznejše podaljšanje.

Ta pogodba predstavlja glavne temelje stabilnosti političnega položaja v vzhodnem delu Sredozemskega morja, posebno zaradi prijateljskih zvez, ki združujejo naši dve državi in druge države, ki so zelo važen faktor te stabilizacije.

Prisrčna atmosfera, ki se nam jo je posrečilo ustvariti med našima državama, nam omogoča razpravljanje o vprašanjih, sporazuma glede razdelitve otočičev v okolici Castel-Rosa. Ta atmosfera pa pomeni obenem tudi zdrav prispevek naših držav k ozdravljenju in pomiritvi Evrope.

Ob koncu svojega govora je Mussolini nazdravil Kemalu paši, Izmet paši in Ruždi beju in izrekel svoje iskrene želje za napredek in bodočnost turškega naroda.

Predsednik turške vlade, Izmet paša, se je najprej zahvalil za prisrčen sprejem v Rimu in nato nadaljeval:

Enodušni izrazi simpatij vlade in italijanskega naroda so nov dokaz, da so načela, po katerih se ravnamo, bistven del prijateljstva med italijanskim in turškim narodom. To prijateljstvo je tem čvrstejše, ker ni samo izraz praznih simpatij, nego je imperativna potreba za mednarodne odnošaje. Naše iskreno sodelovanje je že do zdaj rodilo rezultate, na katere smemo biti ponosni. Naša skupna želja je voditi politiko, ki so jo dogodki popolnoma upravičili, in v tem je element stabilnosti v sedanjosti in zaupanja v bodočnosti.

Turško-italijansko prijateljstvo je daleč od tega, da bi tvorilo kake zapreke za okrepitev prijateljskih odnošajev med našima državama in drugimi državami. Nasprotno je celo olajšalo razvoj političnih odnošajev med Italijo odnosno Turčijo in drugimi državami. In zato, ker ima za smoter samo mir, se naslanja na vzajemno zaupanje med obema državama. Naša politika sporazuma in medsebojnega razumevanja je obrodila uspehe ne samo pri ureditvi raznih nerešenih vprašanj, nego je tudi omogočila odgovornim državnikom Italije in Turčije da branijo teze, ki jim je edini namen splošno blagostanje in pomiritev ter zbližanje med evropskimi narodi, zlasti narodi v Vzhodni Evropi in okoli Sredozemskega morja.

Protokol, ki je bil včeraj podpisan, ni samo nepomembna manifestacija, temveč je velik dokaz, da imata Italija in Turčija popolnoma enake interese.

Nato je predsednik turške vlade dvignil čašo in nazdravil italijanskemu kralju ter želel srečo in napredek italijanskemu narodu in čim čvrstejšo okrepitev italijansko-turškega prijateljstva.

Madžarska zavetišče atentatorjev

Nova odkritja o početju hrvatskih emigrantov na Madžarskem

Zagreb, 27. maja n. »Novosti« objavljajo nove informacije o delovanju emigrantov na Madžarskem, ki so jih dobile od emigranta Dragutina Sikirice, ki se vrnil v domovino. Sikirica pripoveduje, da je zbežal na Madžarsko, kjer so ga madžarske oblasti takoj oddale Perčecu, ki biva v Pusti Janki. Tam so zbrani tudi drugi emigranti, s katerimi Perčec hudo postopa in mu morajo težko delati. Perčec ima na Madžarskem potvorjeno ime. Imenuje se Emil Horvath in nastopa kot lastnik puste. Tudi drugi emigrantje so dobili potvorjene legitimacije. Na pusto prihajajo razni emigranti, med njimi tudi Mato Tomas in Milica Herceg, ki sta znana še iz zagrebškega procesa proti Hraniloviću in tovarišem. Tomas pravi, da je pomagal dr. Paveliću prenašati peklenske stroje in samokrese iz Italije v Jugoslavijo. K Perčecu prihaja v pusto tudi Ignjat Domitrović iz Ferdinandovca, ki je bil prav tako zapleten v Hranilovićev proces. Domitrović je nekoč povedal, da je prišel na Madžarsko neki Makedonec iz Bolgarije, ki se spozna na peklenske stroje in so ga madžarske oblasti poslale v Jugoslavijo. Že naslednjega dne pa se je vrnil, češ da je pot zaprta in da ne more dalje.

Sikirica pravi nadalje, da bivata na Madžarskem tudi atentatorja Babić in Pospišil, ki sta ubila v Zagrebu Tonija Schlegla. Oba sta nameščena v Budimpešti kot šoferja pri madžarskem vohunskem uradu. Vsak dan odhajata na postajo in opazujeta ljudi, če ni med njimi koga, ki je znanec iz Jugoslavije. Potemtakem niso resnične vesti, da bi atentatorja bivala v Ameriki, kakor so to poročali emigrantski krogi očividno z namenom, da bi zavedli oblasti v napačno sled.

Transport živine za izvoz

Beograd, 27. maja AA. Sosedne države, zlasti Avstrija, kamor se izvaža naša živina, se pritožujejo, da so vagoni z našo živino vedno prenapolnjeni. Zato so avstrijski obmejni veterinarji dobili nalog, da teh transportov ne sprejmejo. Ker se je pripetilo že več primerov, da so se morale take pošiljke ustaviti na obmejnih postajah, da se pretovorijo v večje vagone ali pa celo v dva vagona, pri čemer se je pogosto zgodilo, da je živina poginila, se priporoča našim izvoznikom živine, da pri natovarjanju ne prenatrpajo železniških vagonov, kar je v njihovem lastnem interesu.

Vremenska napoved

Zagrebška vremenska napoved za danes: Zmerno hladno; spremenljiva oblačnost, postopno boljše. — **Situacija včerajšnjega dne:** Depresija se umika proti vzhodu. V zadnjem času je pričel prodirati višji pritisk z Atlantskega oceana v Evropo. Po močnem deževju, ki ga je bilo posebno mnogo v Primorju in v zapadnih krajih, se je pričelo nebo vedriti. Pritisk je narasel za 3—8 mm, najbolj v srednjem Primorju, najmanj na jugu in vzhodu. Temperatura je padla za 1 do 3 stopinje v gorniem Primorju, v sredniji Hrvatski in na vzhodu.

Dunajska vremenska napoved za soboto: Menjajoče se oblačno, možnost nevihte.

Naši kraji in ljudje

Pri Martuljkovih slapih

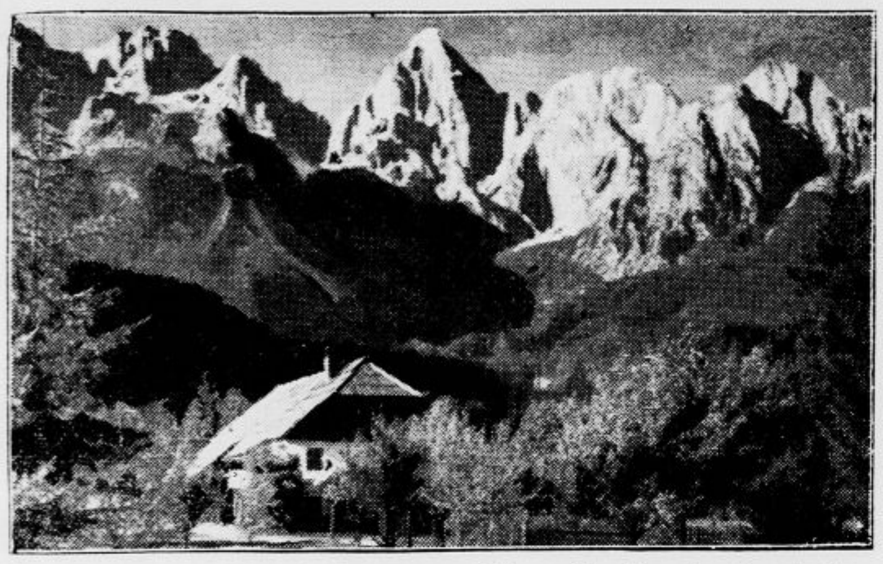

Gozd, 27. maja.

Če se ozreš od postaje Gozd proti jugu, opaziš velikanski kotel, ki ga obdajajo od vseh strani strme stene visokih gora in se med njimi posebno ostro izraža Špikova skupina. Po teh svetu se le redko kdaj najdejo potniki in vsa lepota tega planinskega kotička je sploh zelo malo znana pri vsej svoji veliki krasoti. Vsa okolica je pristno in nedotaknjeno delo narave in ni ničesar, kar bi motilo prelepo delo stvarstva. Tu ni hotelov, ni gostiln in vlada blag mir vsepovsod. Svečano tišino prekinjajo samo slapovi s svojim bobnenjem, padajoč z visoke višine skal naravnost v globino. Martuljkovi slapi bi se lahko prištevali med naše največje planinske krasote, če bi bili dovolj znani. Slikovita je okolica teh slapov: teren se dviga, goste šume prenehavajo in že se opaža prehod v planinsko floro. Samo še malo navzdol in že se znajdemo pri slapu, ki pada med golim skalovjem v ozkem curku. Voda bliskovito drvi z velikim šumom naprej v nižino po strugi, ki je globoko zarezana v pečevje. Za temi penečimi in bobnečimi vodopadi pa se dvigajo mrko romantični strmi vrhovi. Organizaciji v prospeh tujskega prometa nudi gotovo Martuljkova gorska skupina najboljše torišče uspešnega udejstvovanja.

Zborovanje narodnega delavstva v Zagorju

Zagorje, 27. maja.

V prostorih Sokolskega doma v Zagorju se je v nedeljo dopoldne vršil občni zbor tukajšnje podružnice NSZ, popoldne pa važna konferenca narodnih strokovnih organizacij iz vseh rudniških revirjev. Občni zbor je vodil predsednik Sedlar, izvršilni odbor je zastopal tovariš Rupnik iz Ljubljane, zastopane pa so bile tudi podružnice Zabukovca, Huda jama, Trbovlje in Loke. Zborovalci so sprejeli z odobravanjem vsa poročila funkcijonarjev krajevne organizacije ter ponovno izvolili z malimi izpremembami dosedanji odbor.

Zastopnik izvršilnega odbora je opravičil obolelega predsednika tov. Javana ter v svojem govoru obravnaval vsa važnejša delavska vprašanja. Govoreč o splošni gospodarski krizi, je naglašal, da občutijo to krizo v najmanjši meri podjetniki, ki so še vedno deležni velikih dobičkov, dočim je potrebno, da tudi podjetniki prevzamejo sorazmerna bremena in žrtve. Zakon o akcijskih družbah je nujno potreben reforme in sicer v tem pravcu, da bi morale akcijske družbe že ob svoji ustanovitvi nuditi več stvarnih in formelnih jamstev glede podjetij in ljudstva, ki je v njem zaposleno. Obširno je govoril tudi o novem pravilniku bratovskih skladnic poudarjajoč, da je v pravi prid delavstva samo njegova točka o obvarovanju pokojninskih pravic za rudarje. Narodno delavstvo je pripravljeno, aktivno sodelovati v organizacijah JRKD, če se bodo upoštevala važna socijalna vprašanja. Poročilo tov. Rupnika so sprejeli zborovalci z velikim odobravanjem. Tov. Koren iz Trbovelj je predlagal, naj se večkrat skličejo sestanki narodnega delavstva, tov. Štruc pa je podrobno tolmačil novi pravilnik o bratovskih skladnicah. Naglašal je, da bi bil še najboljši pravilnik, ki ga je sestavil pokojni minister dr. Žerjav, če bi se malo reformiral in bi se poiskala denarna sredstva pri podjetjih. Zborovalci so se izrekli za proporčni volilni sistem pri volitvah obratnih zaupnikov in v bratovske skladnice.

Zagorska podružnica je s tem zborovanjem pokazala svojo akcijsko sposobnost, izkazala pa se je tudi potreba še večje agilnosti članstva. Na konferenci strokovnih organizacij se je sklenilo, predlagati delegacijskemu zboru NSZ v Ljubljani ustanovitev okrožnega rudarskega tajništva s sedežem v Trbovljah. Konferenca se je bavila tudi s pravilnikom bratovskih skladnic.

IV. velika razstava perotnine in kuncev v Ljubljani

Kmetijska družba v Ljubljani priredi po svojih članih, odsekov za perutninarstvo in kuncerejo, IV. veliko razstavo. S tem hočejo rejci pokazati uspehe reje, ki so jih dosegli s temi koristnimi živalmi v preteklem letu.

Dne 3. junija bodo posebne komisije strokovnjakov ocenjevale razstavljene živali. Za razstavo neprimerne živali se bodo vrnile, najlepše pa nagradile. 4. junija ob 10. bo slovesna otvoritev razstave na veleseimu.

Dosedaj se je priglasilo 62 razstavljalcev perutninarjev in 34 kuncerejcev. Živali bodo razstavljene v prostornih kletkah, delno pa tudi v skupinah. Od perutnine bodo zastopane vse pasme, ki jih gojijo člani z uspehom, kakor: precejšnje število rjave štajerske zagorske kokoši, bele štajerke, plimetke, rhode slandke, leghornke, rjave, bele in črne orpingtonke, italijanske jerebičarke, bele sultanke, jokohamo, sulmdolke, razne race (kakor khaki campbell in indijske tekalke), japonske goske, turške gosi, bronasti purani in kapuni raznih pasem. Od kuncev bodo zastopani: belgijski orjaki, dunajski plavci, kastoreksi, dunajski orjaki, orjaški šeki, srebrci, angorci in drugi, sploh kunci, ki se obnesejo tudi za kmetsko rejo.

Razstava bo trajala ves čas veleseima od 4. do 13. junija v paviljonu »K« na veleseimu. Vsak stoti obiskovalec, ki bo plačal v tem paviljonu 2 Din, bo nagrajen s primerno živalco. Dijaki in vojaki pod vodstvom predstojnikov ne bodo plačali nikake vstopnine. Odbor in vsi razstavljalci so objavljeni v veleseimskem katalogu. Iz povedanega sledi, da bo ta razstava prav poučna in zanimiva. Kmetijska družba hoče s tem propagirati še večjo gojitev in vzbuditi zanimanje za rejo malih živali, posebno med kmetskim ljudstvom.

Znižali smo cene vsem oblačilom. Oglejte si zalogo!

J. MAČEK, Ljubljana, Aleksandrova 12

Najdba dveh starih okostnjakov

Celje, 27. maja.

Že nekaj dni postavljajo okrog Glazije v Celju visoko leseno ograjo, ki jo nosijo močni betonski stebri. Pri kopanju temelja za tak betonski steber nekako sredi prostora ob drevoredu ob Ljubljanski cesti so naleteli kopači v sredo popoldne na človeške kosti, ki so morale pripadati zelo krepkemu, velikemu človeku. Danes so izkopali tudi lobanjo in obenem ugotovili, da se nahaja tik izkopanega še drugo človeško okostje v zemlji. Okostje je ležalo v globini komaj 90 cm.

Ugotovljeno je bilo, da okostje ne more biti starejše kakor kvečjemu 100 let. Najbrže izvira od kakega justificiranca, kajti znano je, da so svoj čas na tem prostoru obešali zločince. Kosti so zakopali zopet na istem mestu.

Bolne žene dosežejo z uporabo naravne **»Franz Josefove« grenčice** neovirano lahko iztrebljenje črevesa, kar često učinkuje izvanredno dobrodejno na obolele organe. Ustvaritelji klasičnih učnih knjig za ženske bolezni pišejo, da so ugodno učinkovanje **»Franz Josefove« vode** ugotovili z lastnimi preiskavanji. **»Franz Josefova« voda** se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Veliko neurje nad Sodražico

Sodražica, 27. maja.

Nad Sodražico in okolico so se te dni vrstili hudi nalivi. Najhujše je bilo od srede na četrtek. Že v sredo zjutraj je nastala huda nevihta. Zgrnili so se črni gosti deževni oblaki in začelo je liti, kakor iz škafa. Ponoči od 23.30 do 2.15 pa je bilo najhujše. Silen vihar je spremljal močan grom. Dvakrat je celo treščilo. Prvič je strela udarila v staro drevo sredi trga. Strela je drevo razcefrala. Kake pol ure pozneje pa je strela udarila v Žigmaricah v neko hišo. Napravila je pač mnogo škode na pohištvu in zidovju, k sreči pa ni povzročila hujše katastrofe, ker je bila »vodena«, kakor pravijo taki streli. Potok Bistrica je po nalivu silno narastel ter poplavil vse bližnje travnike in njive. Škoda bo precejšnja. Kako silen je bil naliv, kaže okolnost, da je padlo po dežomeru ta dan za 53.8 mm dežja.

Sodražico dostikrat poleti, zlasti v juniju obiskujejo nevihte. Pred 2 leti junija se je utrgal prav nad trgom oblak, ki je v nekaj minutah poplavil vse ceste in polja. Napravil je takrat ogromno škodo po sadovnjakih in vrtovih, okolica pa je bila povsem obvarovana vsake škode in poplave.

Čuden vzrok samomora

Poljčane, 27. maja.

Manija samomorov je prešla iz mest tudi na deželo. Tak žalosten primer se je pripetil te dni v naši dolini. 34letni krojač Pepelnak Rok iz Kamenčaka, občina Pečke pri Makolah, je v noči na sredo v svoji delavnici, ki mu je služila obenem kot stanovanje, do pol 23. ure delal, potem pa se je odpravil na podstrešje, kamor je vzel s seboj tudi steklenico z lizolom, ki jo je izpraznil.

Ko so zjutraj prišli k njemu ljudje, so se čudili, da krojača, ki je bil v tem času sicer že vedno na svojem mestu, ni bilo nikjer. Njegovi najbližji znanci, ki so Roka zadnje čase videli zelo potrtega, so zaslutili nesrečo. Ko so našli na nedotaknjeni postelji listek z vrsticami: *»K štirim ženskam ne morem... 1200 Din je v postelji... Zbogom! Molite zame! Vaš Rok«* so ga začeli iskati in so ga naposled našli na podstrešju zvijajočega se v poslednjih krčih. Zraven njega je ležala prazna steklenica, iz katere je dišalo po lizolu. Ko je prispel iz Poljčan zdravnik dr. Hronovsky, je bil Pepelnak že mrtev.

Pepelnak Rok bi se moral te dni oženiti. Bil je že oklican in bi bilo treba stopiti le še pred oltar. Zadnje čase pa je kazalo, da se za ženitev ni nič kaj ogreval. Premišljanje, kaj bi napravil zdaj, ko je že vse pripravljeno, ga je privedlo v obup. Poroko zadnji dan razdreti, bi bila sramota, po drugi strani pa se mu je videlo življenje pri štirih ženskah (poleg izvoljenke, matere in dveh sester) iz neznanega vzroka nemogoče.

Nesrečni mladenič je pred usodnim korakom napisal še posebej pismo svoji izvoljenki. Za marljivim fantom žaluje vsa soseska in sočustvuje s prizadetimi.

Aretacija zaradi osumljenosti vloma

Škofja Loka, 27. maja.

Pred kakima dvema tednoma je bila izvršena pri kmetskem posestniku Jurjevcu na Govejku pri Osolniku, gorski vasici v Polhograjskih Dolomitih predrzna tatvina. V času, ko so domači delali na polju, se je vtihotapil v stanovanjsko sobo nepovabljen gost. Rokomavh je pregledal predale miznic, premetal obleko in se naposled polastil hranilne knjižice s precej visoko vlogo. Ostale reči je pustil na mestu. Svedrovec pa s tem plenom še ni bil zadovoljen, nego je vdrl tudi v kaščo, odkoder je odnesel 20 klobas.

Jurjevčevi so pri povratku tatvino takoj opazili in so naznanili dogodek orožnikom. Tatinski gost se je medtem že zglasil v hranilnici v Preski in je dvignil z ukradeno hranilno knjižico 500 Din. Župnik, ki je denar izplačeval, je bil sprva v dvomu, ali naj neznancu denar izroči ali ne. Ker pa se je tujec obnašal čisto mirno in neprisiljeno, je domneval, da so pač Jurjevčevi poslali fanta po denar. Ko se je resnica dognala, je bilo seveda že prepozno.

Orožniki so na podlagi opisa uvedli poizvedovanja in je bil te dni aretiran kot osumljenec neki vodovodni instalater in mehanik, doma iz starološke občine. Fant tatvino zanika, a je bil kljub temu odveden v zapore deželnega sodišča v Ljubljano, kjer bo nadaljnja preiskava ugotovila, ali je res on krivec.

Tatinski potepuhi

Ljubljana, 27. maja.

Žandarmerijska komanda v Ljubljani dobiva iz dolenjskih krajev mnoge pritožbe o ciganski nadlogi, ki ograža posebno mala naselja. V razna, na samem čepeča naselja med dolenjskimi griči se kaj radi prikletijo razni potepuhi, ki hočejo izkoriščati zaupljivost naših ljudi, ki jim nudijo gostoljubje. Potem, ko jih navadno prenoče, se ti potepuhi izkažejo hvaležne na ta način, da odnašajo vse, kar jim pride pod roko, ter sploh ogražajo varnost domačinov. Vsem tem so se baš v zadnjem času pridružili še ciganski klateži, ki so še nasilnejši od drugih potepinov. Zlasti v krajih okrog Novega mesta, trpe ljudje prav veliko pred cigani, ki kradejo podnevi in ponoči. Že par tednov so se klatili tudi okrog Dobrničev trije mladi cigani, in sicer 21letni Marko Hudorović, 18letni Jože Brajdič ter 37 letni Mijo Šajnović, ki so odnašali ljudem kokoši in razne jestvine. Pred par dnevi je ta trojica vlomila v hišo posestnika Janeza Strmca v Krušnem vrhu. Pri svojem poslu pa so bili cigani opaženi in so morali pobegniti. Posestniku Strmcu so popreje ukradli razno obleko, srebrnino, a tudi precej gotovine. Pri begu pa jim je trda predla, kajti domačini so jih zasledovali na vse kriplje in so morali cigani odvreči precej ukradenih stvari. Med drugim so odvrgli tudi dokaj obleke, ki so jo potem zasledovalci vrnili Strmcu. Ta pa je med vrnjenim blagom našel tudi več parov čevljev, dalje nekaj zimske obleke, razno perilo in pa druge predmete, ki niso bili njegovi, znak, da so cigani pokradli to blago drugod in so ga med begom z njegovim vred odvrgli. Ubežni cigani so odnesli s seboj samo denar in razno zlatnino ter srebrnino.

Prav tako kakor v Krušnem vrhu, je bilo izvršenih več vlomov tudi v okolici Št. Ruperta na Dolenjskem. Tamkaj so udrli najbrže isti cigani v hišo Janeza Karlića v Velikem Cirniku ter mu odnesli več obleke, med drugim tudi nekaj obleke, ki jo je prinesel iz Amerike, in pa večjo vsoto gotovine. Tatovi so oškodovali Karlića za okrog 4000 Din. Glede na vedno se ponavljajoče vlome so odredila varnostna oblastva strožjo kontrolo nad ciganskimi družinami, s katerimi so vsi tatovi prav gotovo v stalnih stikih.

Zasačen tat transmisijskih jermenov

Litija, 27. maja.

V tukajšnje sodne zapore so orožniki privedli mladega Antona Lavtarja, doma iz okolice Vač. Mladeniča so pred dnevi zajeli orožniki v Hrastniku, ker se jim je zdel sumljiv. V njegovem nahrbtniku so našli raznovrstne podplate, o katerih so ugotovili, da so izrezani iz ukradenih transmisijskih jermenov. S tem je bil podan dokaz, da imajo v rokah nevarnega tatu transmisijskih jermenov, ki so ga zasledovali že dolgo časa.

Aretirani fant je ponekod nastopal tudi pod drugim imenom ter se udejstvoval kot dninar in priložnostni delavec. Transmisijske jermene je začel krasti že pred dobrim letom ter je iz njih izrezoval podplate, ki jih je prodajal raznim kmetom in delavcem. Ko je prodal svojo prvo zbirko, se je lotil tatvine na veliko in je postal strah vseh podjetij, ki imajo v obratih transmisijsko jermenje. Po njegovi aretaciji se zbirajo ovadbe o njegovih tatvinah iz raznih krajev od lastnikov raznovrstnih podjetij.

Grenčica Hunyadi Janos je najzanesljivejše in najidealnejše odvajalno sredstvo.

Planinska koča na Ljubniku

Škofjeloška podružnica SPD je danes teden otvorila novo planinsko kočo na 1027 m visokem Ljubniku. Prireditve se je udeležilo visoko število planincev z vse

Gorenjske, Ljubljane in Zasavja. Z močno skupino so prisostvovali slovesnosti zagrebški »Runolistovci«. Koča je zgrajena na zelo razglednem mestu s širokim pogledom na Kranjsko in Sorško polje, ter Selško dolino. Obisk koče toplo priporočamo. Hoda je iz Škofje Loke 2 uri. Vsa pojasnila daje radevolje SPD v Škofji Loki.

VSAK NAROČNIK »JUTRA« je zavarovan za 10.000 dinarjev!

Rateče-Planica pred poletno sezono

Prejeli smo: Tudi letos se v Ratečah pridno pripravljajo sobe in postelje za tujce. V tekočem letu bo okrog 35 na novo urejenih postelj letoviščarjem na razpolago. Cene sobam, odnosno posteljam so nizke: na dan največ po 13 Din z vsemi taksami. Hrana dobra in zadostna. Cena hrani na dan do 30 Din Voda dobra, mrzla in zdrava. Dobi se dobro mleko od hribovskih krav. Enako sir in sirovo maslo, ki se proizvajata v lastni mlekarni, odnosno sirarni Tujci so se že začeli oglašati iz raznih krajev naše države z vprašanji po sobah. Več privatnim strankam so poslali predujme, da si tako zagotovijo sobe. Pričakuje se velik dotok tujcev v naš kraj, saj jih Ratečani radi sprejmemo, ker smo mirni in postrežljivi napram tujcem. Vsa pojasnila daje Tujskoprometno društvo v Ratečah.

Iz sajaste doline

Malo socialne slike trboveljskega življenja

Siromaštvo vseposvod!

Dan na dan se prošnje, ki jih povzroča revščina iz neštetih razlogov, na občini kupičijo in rešujejo...

Tam vidiš in slišiš prizore, ki morajo vsakega, še tako trdosrčnega človeka, presuniti. Velika armada jih je, ki prosijo pomoči. Toda sredstev je malo in zaradi tega je mogoče podpreti le v resnici najpotrebnejše. In kako težko je ugotoviti, kdo je najbolj potreben.

Onemogli starčki in starke, otroci brez staršev, nezakonski otroci, zapuščena deca, slaboumni in pohabljeni otroci, staroupokojenci, njih vdove in sirote in brezposelni — vsi brez dohodkov za preživljanje — se zatekajo sem.

322 rednih ubožcev podpira trboveljska občina stalno z rednimi mesečnimi podporami od najmanj 50 dinarjev do največ 540 dinarjev. Poleg rednih denarnih podpor oskrbuje in preživlja občina v lastni ubožnici še 20 onemoglih oseb. Zapuščeni otroci so na oskrbi pri zasebnih strankah doma in na deželi, pokvarjena deca se nahaja v vzgajališčih, v tujih hiralnicah pa so na oskrbi težji slučaji.

Letna oskrba ubožcev stane občino nad pol milijona dinarjev, toda kljub temu je s to vsoto pomagano komaj najhujši revščini. Sredstva so premajhna, občina sama ne zmore vsega, čeprav ji znatno pomagajo pri tem delu tudi razne dobrodelne ustanove in društva ter strokovne organizacije.

Nezadostna starostna preskrba (po več desetletjih garanja), pomanjkljiva dečja zaščita, nezadostne in prešibke socijalne ustanove, pomanjkljivost zdravih stanovanj za revne sloje, brezposelnost, neurejena pomoč brezposelnim, sramotne pokojnine starih rudarjev, majhne pokojnine novih upokojencev, preslabi zaslužki delavstva itd., itd., vse to vali težka bremena in gore dela na socialni urad trboveljske občine.

Na stotine in stotine prežalostnih slučajev, s katerimi se mora baviti občina dan za dnem. Neverjetno veliko število slučajev, ki so tako pretresljivi, da se polasti človeka popoln obup.

Samo za skorjo kruha že prosijo! Krepki fantje brez dela in jela! Družinski oče brez zaslužka, žena in otrok bolna. Majhen zaslužek — otrok enajst! Mož odšel po svetu za zaslužkom, doma pustil usodi vso družino. Zima, pa vsi brez obleke in obuvala. Mož je zapustil družino, žena pijanka, otroci pri starem očetu - upokojencu. Nezakonska mati zapustila svoje dete, kakor da se nje prav nič ne tiče. V najlepših fantovskih in dekliških letih so zaradi prenapornega dela postali za delo nesposobni. Nezakonske matere treh otrok, brez vseh dohodkov za preživljanje. Onemogel starček prosi za sprejem v ubožnico, da bo tam pričakal — smrti itd.

Občina posega vmes, kolikor more. Pa vendar se tu pa tam govori, da je dobil kdo pomoč, ki je ni bil potreben. Županstvo bi bilo hvaležno vsakomur, ki bi mu šel na roko, da v resnici ne bi nepotrebni izkoriščali podpor, kar se pač tudi lahko primeri.

Občina nujno potrebuje primerno ubožnico, dečje zavetišče in prepotrebno posredovalnico za delo brezposelnim.

Samo še danes!

Film za ljubeča se srca, film za moške in ženske, film za staro in mlado!

Käthe Nagy
Hans Albers

Zmagovalec

Muzika Werner R. Heymann.
Dopolnilo Foxov zvočni tednik!

Predstave ob 4., 7¼ in 9¼ zvečer

Elitni kino Matica
Telefon 2124

Dogodki za mejo

Fašistično zadružništvo za »upoštevanja vredne« kmetovalce.

Posojilnica in hranilnica v Piranu je imela te dni svoj redni letni občni zbor, katerega se je udeležilo nad 200 članov.

Predsednik A. Contento je poveličeval zadružništvo, ki prinaša kmetijstvu tako velike koristi, nato pa je takoj ugotovil, da je položaj kmetijstva zelo slab in da padajo cene kmetijskih pridelkov katastrofalno za kmetovalce. Posojilnica in hranilnica ni mogla ugoditi vsem prošnjam za posojila, marveč je omejila svojo posojilno poslovanje na one prosilce, ki so nudili dobro jamstvo in ki so bili upoštevanja vredni.

Mali posestnik je že prezadolžen in ne dobi nikjer nobenega kredita več. Predsednik je poudarjal na koncu svojega poročila, da je potrebno, da bi država pomagala malemu kmetijstvu izpod bremen, ki ga upropaščajo. Zaključil je s trditvijo, da so pokrajinski fašistični voditelji storili vse, kar je mogoče, da bi prišlo do zadovoljive solucije tega perečega problema.

Po vseh istrskih gospodarskih zborovanjih tolažijo enako obupane kmetovalce fašistični govorniki in napovedujejo pomoč, glede katere pa dobro vedo, da je ne bo, ker so na merodajnih mestih v Rimu gluhi za to na obe ušesi. V okolici Pirana je grozila 20 odstotkom kmetovalcev gospodarska propast okoli novega leta, sedaj pa je odstotek že znatno narastel. Vse gre po starem naprej, na boben gredo cele kmetije često zaradi majhnih zastalih kreditov. Kmetje so prosili moratorij v plačevanju davščin in ustavitev eksekutivnega postopanja, pa je bilo vse njihovo prizadevanje zaman.

Dviganje sadjereje v Julijski Krajini.

V Opatiji se je vršilo gospodarsko zborovanje, na katerem je bil navzoč tudi podtajnik poljedelskega ministrstva Marescalchi, ki je priporočal primorskim pokrajinam gojitev sadja in namiznega grozdja. Povedal je, da hoče fašistična vlada dvigniti sadjerejo, ker se ji obeta dobro razpečavanje. Vsi govorniki so soglašali z namerami vlade.

Podtajnik Marescalchi si je ogledal v družbi fašističnih prvakov veliko gozdno posestvo princa Schönburg-Waldenburga. Gozdne ureditve in posebnosti mu je razkazoval predsednik kmetijske zveze profesor Šušmel. Princa Schönburg-Waldenburga ni bilo k sprejemu tajnika Marescalchija.

V Ilirski Bistrici so pričakovale Marescalchija fašistične organizacije in večja skupina kmetovalcev. Slednjim je govoril takole: »Fašistična vlada je vedno na vaši strani in gleda z zaupanjem na vaše delo. Vse težave, ki sedaj tarejo kmetijstvo, bodo odstranjene in bodočnost bo za Italijo boljša poprej kakor za druge države. Vlada hoče vam pomagati in bo vas podpirala, ker na kmetijstvu sloni prospevanje naroda.«

Šušmel in drugi so hvalili vlado zaradi znanih melijoracij ob Reki, ki imajo po izjavah fašističnih hijerarhov služiti za naselitev večje skupine italijanskih poljedelcev med slovensko ljudstvo ob meji.

Tihotapstvo v reški svobodni coni.

Pri Moščenicah so ujeli finančni stražniki z velikimi tožkočami 5 tihotapcev, ki so spravljali iz reške svobodne cone razno blago ponoči s svojimi čolni na varno v bližnje gozdiče. Prvega stražnika, ki je zaklical »alt«, je napadel tihotapec Fran Nacinović in ga ranil na glavi. Drugi so tačas zbežali in pustili štiri vreče s 45 kilogrami kave in 30 kilogrami sladkorja. Po hudem boju so bili aretirani Fr. Nacinović, A. Božišković, Mario Morsi, E. Jurasić in A. Marković, ki se nahajajo sedaj v zaporih na Reki.

Rajši umrje kakor da bi izgubil desno roko.

Pred dvema tednoma je pičil gad 23 letnega kmečkega fanta Roka Barišo v Barbanu v Istri. Zdravili so ga doma in mu pokladali zelišča na rano. Postajalo mu je slabše in ko je videl, da se sam ne bo ozdravil, je šel k zdravniku, ki ga je takoj odpravil v pulsko bolnico. Tam so mu povedali, da ga morejo rešiti edino le še z amputacijo roke. Odgovoril je, da rajši umrje, kakor pa da bi izgubil desno roko in ostal za kmečko delo nezmožen celo življenje.

Nesreče z vojnimi naboji.

Nesreč z vojnimi naboji ni ne konca ne kraja. 14 letni kmečki deček Edvard Viskovič v Šempetru ob Soči je zadel s krampom na polju na vojni naboj, ki se je razpočil in dečka težko ranil. Prenesli so ga takoj v bolnico v Tržiču.

21 letni Josip Cej iz Kromberga pri Gorici je iskal vojni materijal po Sveti gori. Zadel je na naboj, ki se je razpočil in ga težko ranil na desni roki. Prvo pomoč mu je dal dr. Marušič, zdravnik v Solkanu.

Novi priimki.

Na tržaški prefekturi podpisujejo neprestrgoma dekrete za »popravo priimkov«.

Vdova Frančiška Kocjan, roj. Berek, se piše sedaj Bezzecchi-Canciani, Kjuder je postal Claudi, Kobal Cavalli, dolga vrsta Kocjanov se bo zvala odslej Canciani, Kuretov pa Coretti, Merlak Merlato, Novak Novato.

Kralj. banska tkalnica preprog Drinske banovine v Sarajevu

Obiščite

našo razstavo preprog

v veliki dvorani hotela „Union“
od 28. maja do 1. junija od 9.—12. in 2.—7. ure zvečer

Na 24 mesečno odplačevanje brez naplačila 6195

Domače vesti

• **Čehoslovaki na Jadranu.** »Ako greste na morje, pojdite v Jugoslavijo!« pod tem naslovom objavljajo praški »Narodni listy« članek, v katerem se med drugim veli: »Češkoslovaška ima mnogo prirodnih lepot, a nima morja, imajo pa ga naši bratje Jugosloveni. Njihova zemlja za nas ni tuja, pri njih se čutimo kakor med svojimi, nam najbližjimi. Zato smatramo za našo dolžnost, da opozorimo one, ki jim je potrebno bivanje ob morju, naj se odločijo za jugoslovenski Jadran. To zahteva tudi veliko zanimanje, ki vlada v Jugoslaviji za vsesokolski zlet v Pragi. To je velika požrtvovalnost, katere ne smemo pozabiti.. Ako greste na morje, dajte torej prednost Jugoslaviji!«

• **Izpiti na srednjih šolah.** Nižji tečajni izpiti se bodo na vseh jugoslovenskih gimnazijah vršili od 10. junija dalje. Dne 1. junija se prično dopolnilni in razredni izpiti, 7. junija pa popravni izpiti.

* **Mednarodna razstava eksliibrisov v Los Angelesu.** V maju je bila otvorjena osma internacijonalna umetniška razstava »Ex-librisov« v Los Angelesu. Zastopanih je bilo 14 držav: Amerika, Anglija, Avstralija, Avstrija, Belgija, Češkoslovaška, Italija, Java, Jugoslavija, Kanada, Litva, Nizozemska, Madžarska in Rusija. Jugoslavijo zastopajo z 21 deli naslednji umetniki: M. D Gjurić (1), Dragan Renarić (5), Ivan Roch (4), S. Vuković (1), izmed Slovencev pa Elo Justin (3) in Tone Kralj (7). Podeljenih je bilo za najboljša dela več denarnih nagrad in vsaki državi eno častno priznanje. Za Jugoslavijo si je pridobil častno priznanje Tone Kralj za »Ex libris« F. S. Finžgar. Čestitamo!

• **Protituberkulozni dnevi.** Letos prirede vse protituberkulozne lige v državi protituberkulozne propagandne dneve v času od 3. do 5. junija. Osrednja protituberkulozna liga v Ljubljani je te dni razposlala na vse šole v banovini male poučne letake za šolske otroke, ki vsebujejo vsakdanja navodila o čuvanju zdravja. Obenem bodo dobro služila učiteljstvu kot podlaga za zdravstveni pouk otrokom.

• **Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana** razglaša, da bo redni letošnji občni zbor v ponedeljek 13. junija ob 18. v sodni dvorani justične palače, soba 16, z naslednjim dnevnim redom: poročila društvenih funkcionarjev, generalnega varuha, odbora in računskih preglednikov, volitve odbora in slučanjosti. Ako ta društveni zbor ne bi bil sklepčen ob določeni uri, bo pol ure nato občni zbor, ki bo sklepčen ob vsakem številu navzočih članov.

• **Izlet ljubljanskega avtomobilskega kluba k Sv. Križu pod Golico.** Zaradi zelo slabega vremena se izlet ni vršil kakor prvotno nameravano 26. t. m. Zato bo jutri v nedeljo, 29. t. m. Izletniki bodo pustili svoja vozila pri lovski koči KID, odkoder je še kakih 10 minut peshoje do prostora za piknik na krasni livadi, polni narcis. Kjer je cesta v višji legi ozka in ne dopušča srečanja, bo odprta vožnja navzgor le do 14. ure od te ure dalje pa le za vožnjo navzdol. V ostalem je cesta povsem lepa in za avtomobilsko vožnjo brez ovir pripravna. Seveda bo izlet le v primeru lepega vremena in je v dvomu povpraševati tajništvo kluba na dan samega izleta od 8. ure dalje. Predvideva se, da dospe večina izletnikov med 11. in 12. uro na cilj.

• **Telovadni nastop srednješolske mladine,** ki bo v nedeljo 5. junija na sedežih srednjih šol v Jugoslaviji, bo zanimiv tudi zaradi tega, ker se bodo izvajale gimnastične vaje po godbi iz Beograda. Vse tri radijske oddajne postaje, beograjska, zagrebška in ljubljanska, bodo na željo prosvetnega ministrstva prenašale godbo in povelja. Vse srednje šole naj si torej pravočasno oskrbe dovolj močne sprejemne aaprate z elektrodinamičnimi zvočniki.

* **Nova grobova.** Včeraj popoldne je po daljši bolezni umrl v Celju v 61. letu starosti g. inž. Vinko Travirka, višji gozdarski svetnik in šef gozdarskega oddelka pri celjskem sreskem načelstvu. Pokojnik, ki je bil znan kot prijeten in vedno dobro došel družabnik, se je rodil 30. avgusta leta 1871. v Prčnju v Boki Kotorski. Po končanih gimnazijskih študijah je odšel na Dunaj, kjer je absolviral gozdarsko visoko šolo. Služboval je v raznih krajih bivše Avstrije, največ pa v Dalmaciji, v Mariboru in drugod. Po prevratu je prihitel z Dunaja, kjer je med vojno služboval v ministrstvu, v Celje, kjer je preživel vseh zadnjih 14 let v krogu svoje rodbine. Bolehal je že dalje časa, vendar je še vedno opravljal službo. Zadnje tedne pa je tako oslabel, da je bil stalno prikovan na posteljo. Pogreb blagega pokojnika, ki zapušča žalujočo vdovo in 4 otroke, bo v ponedeljek popoldne ob 16. na celjsko pokopališče. — V Ljubljani je umrl državni upokojenec g. Karel Bedina. Pogreb pokojnika bo v nedeljo ob 14. iz mrtvašnice splošne bolnišnice. Pokojnikoma blag spomin, žalujočim naše sožalje!

• **Mesto občinskega stražnika** z mesečno plačo po dogovoru se odda pri mestni občini kočevski. Prošnje sprejema županstvo do 5. junija. Prosilci morajo biti zmožni uradnega in nemškega jezika, samskega stanu ter morajo imeti najmanj štiri razrede osnovne šole in dovršeno policijsko ali žandarmerijsko šolo, ter ne smejo biti mlajši od 24 in ne starejši od 35 let.

• **Razstava klavirjev na ljubljanskem velesejmu.** Kakor poročajo, bodo na letošnjem ljubljanskem velesejmu razstavljeni tudi klavirji čeških, nemških in avstrijskih tovarn.

• **Trgovska, industrijska in denarna podjetja,** ki nameravajo nastaviti kakšno novo pisarniško moč, prosim, da se obrnejo na ravnateljstvo državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani, ki bo rado in zadovoljivo posredovalo.

?M. HANN?

• **Šolska prireditev na Vačah** pri Litiji bo v nedeljo 29. t. m. popoldne po litanijah na Zarnikovem dvorišču. Na sporedu bosta igri »Povodni mož« in »Zgage in zgagice«. Sodeloval bo tudi mladinski pevski zbor. Opozarjamo na prireditev izletnike.

• **Absolvente in absolventke slovenske trgovske šole, odnosno državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani** prosim, da mi takoj naznanijo po dopisnici svoj sedanji položaj in naslov. Podatke potrebujem v statistične svrhe. — Direktor.

• **Dediči se iščejo.** V Rožni ulici št. 41, v Ljubljani je 18. aprila letos umrl hišni posestnik Ignacij Šetinc, ki ni zapustil nobenega sporočila poslednje volje. Ali je kaj dedičev, sodišču ni znano. Za skrbnika zapuščine je postavljen g. Ivan Benković, vodja zemljiške knjige v pokoju v Ljubljani. Kdor hoče zahtevati zapuščino zase, mora to v enem letu javiti sodišču in izkazati svojo dedinsko pravico. Po preteku enega leta se bo zapuščina, ako ne bo upravičenih dedičev, zasegla v prid države.

• **Absolvente Zadružne šole leta 1930-31** prosim, da mi po dopisnici naznanijo, v katerih zadrugah, odnosno tudi v nezadružnih organizacijah delujejo. Podatke zahteva ministrstvo za kmetijstvo. Prosim hitro in gotovo. Direktor.

• **Nalezljive bolezni v dravski banovini.** Po uradnem izkazu je v dobi od 1. do 7. t. m. bilo s področja dravske banovine prijavljenih 328 obolenj za nalezljivimi boleznimi in sicer 147 za ošpicami, 78 za škrlatinko, 63 za davico, 20 za šenom, 10 za dušljivim kašljem, 5 za tifuznimi boleznimi 4 za otročično vročico, 1 pa za krčevito odrevenelostjo.

Odstranitev zobnega kamna izvrši najbolje Vaš zobozdravnik, toda njegovo tvorbo preprečite lahko s stalno uporabo Chlorodont zobne paste. — Tuba Din 8.—.

* **Obilen ribolov.** Ob dalmatinski obali se je te dni zopet pričel ponočni ribolov. Čeprav je bilo vreme neugodno, so samo v okolici Splita ujeli nad 450 stotov sardelic in drugih rib, ki se bodo po večini porabile za konserve. Sardelice za konserve se prodajajo po 2 Din za kilogram.

• **Od zadnje nedelje pogrešajo** Kovača Jožeta, najemnika kovačije po domače pri Tinčku v Hrastju, občina Moste pri Ljubljani. Pogrešanec je bolj majhne postave in čedne zunanjosti, star okrog 40 let, doma v Malih Lipljah pri Grosupljem in oče peterim mladoletnim in nepreskrbljenim otrokom. Mož, ki je marljiv in priljubljen v kraju, se je malo sporekel doma in je odšel z doma z zadnjimi besedami: »Zdaj me pa ne boste več videli!« Sumijo, da si je vzel življenje v Savi.

• **Nevaren požar v Sarajevu.** V četrtek popoldne je v Sarajevu nastal nevaren požar v velikem skladišču tovarne kokosovih pogrinjal in brisalk tvrdke Roubiček & komp. Požar je kmalu zavzel velike dimenzije. Gasilci so sicer hitro prihiteli na pomoč zaradi velike vročine pa je bilo gašenje zelo težavno. Vse skladišče je do temelja pogorelo. Škoda se ceni na 600.000 Din in je le delno krita zzavarovalnino, ker je lastnik tovarne znižal zavarovanje za 50 odstotkov.

• **Učenec je našel ukradeno kolo.** Iz Litije nam pišejo: V nedeljo popoldne je našel šolar Konjar v grmovju pod grbinskim klancem kolo, ki je bilo zaradi deževja zadnjih dni že nekoliko zarjavelo. Orožniki, ki so bili o najdbi obveščeni, so spoznali kolo za last litijskega financarja g. Kifnerja. Že pred meseci mu je bilo kolo ukradeno iz neke veže. Tat je imel bržkone zadnje čase slabo vest, zato ga je odložil ponoči na osamelem kraju.

• **Iz starega sovraštva jo je poškodoval.** Ko se je nedavno vračala posestnica Apolonija Ivančičeva s svojega posestva v Turškem vrhu domov, je okoli 21. ure v gozdu srečala Antona Budigama,posestniškega sina iz Turškega vrha, ter ga pozdravila z besedami »Dober večer«. Budigam pa, ki goji napram Ivančičevi že 5 let sovraštvo, jo je brez povoda napadel s težko mesarsko palico ter jo pretepel po vsem telesu. Na njene klice sta prihitela na pomoč viničarja Ivan in Franc Kokot iz Turškega vrha, nakar je Budigam pobegnil v temno noč. Ivančičeva je dobila tako hude poškodbe, da je dva dni bljuvala kri. Poleg tega je zdravnik ugotovil, da ima nalomljeno kost na levi roki. Sirovi pretepač pride pred sodnike.

• **Tihotapljenje cigaretnega papirja.** V okolici vasi Stankovcev v savski banovini je preteklo sredo ponoči orožniška patrulja ustavila nekoliko moških, ki so nosili na ramah sumljive pakete. Patrulja jih je pozvala naj se ustavijo, a neznanci so se spustili v beg ter pometali od sebe sumljive zavoje, v katerih je bilo 45 kg cigaretnega papirja. Tihotapci so pobegnili, da bi se na ta način rešili zapora. Cigaretni papir predstavlja vrednost več tisoč dinarjev.

Vremensko poročilo

Meteorološkega zavoda v Ljubljani

Številke za označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativna vlaga v %, 5. smer in brzina vetra, 6. oblačnost 1—10. 7. vrsta padavin, 8. padavine v mm Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo,

27. maja

Ljubljana 7, 761.4, 13.8, 80, SW1, 0.5, 3.6, dež; Ljubljana 14, 762.2, 18.8, 40, WSW4, 0.6, —, —; Maribor 7, 759.7, 14.0, 80, SE1, jasno, —, —; Zagreb 7, 761.4, 14.0, 80, SSW3 0.2, —, —; Beograd 7, 760.6, 20.0, 70, W3, jasno, dež, 0.6; Sarajevo 7, 760.6, 18.0, 60, S1, 0.3, dež, 0.7; Skoplje 763.7, 17.0, 90, S1, 0.7, —, —; Split 7, 762.9, 19.0, 40, mirno, 0.3, —, —; Kumbor 7, 761.5, 20.0, 80, mirno, 0.5, —, —; Rab 7, 764.1, 14.0, 90, mirno, 0.3, dež, 9.0.

Temperatura: Ljubljana 18.6, 12.8; Maribor 18.8, 10.0; Zagreb 17.0, 13.0; Beograd 27.0, 17.0; Sarajevo 24.0, 14.0; Skoplje 25.0, 12.0; Split 22.0, 17.0; Kumbor —, 17.0; Rab —, 12.0.

PRIZNANO NAJBOLJŠI **GOJZERJI**

lovski in športni čevlji po konkurenčnih cenah edino le pri 86

BRATA NAGLIČ, eksport čevljev,

Žiri nad Škofjo Loko

Zahtevajte cenike! Zahtevajte cenike!

Iz Ljubljane

u— **Glasbena razstava v Narodnem domu** je odprta le še štiri dni. V njej je zbranega toliko zanimivega materijala v rokopisih, starih knjigah, v tiskanih izvodih in v portretih, da mora razstava vsakogar zadovoljiti. Zanimiv je tudi oddelek naših vijolinskih mojstrov, ki izdelujejo naravnost krasne in izvrstne instrumente. Vstopnina za odrasle 5 Din, za šole 2 Din. Odprta je razstava vsak dan od 9. do 12. in od 14. do 17. ure.

u— **Gojenci operne šole državnega konservatorija** nastopijo na treh zaključnih produkcijah. Prvi večer je namenjen prozi, drugi in tretji pa fragmentom iz raznih oper. Ravnateljstvo opozarja na te prireditve, ki se bodo vršile v dramskem gledališču po izredno nizkih cenah in bodo dostopne vsakomur. Vse ljubitelje našega pevskega naraščaja opozarjamo na te večere. Vstopnice bodo v predprodaji pri dnevni blagajni v operi.

u— **Odbor za olepšanje oken in balkonov v Ljubljani** ni mogel lansko leto izvršiti naložene mu naloge zaradi nastalih zaprek Letos pa je vsa akcija v najboljšem teku in so že vse priprave dovršene. Zato vabimo hišne posestnike, najemnike in ljubitelje cvetic, naj čimprej okrasijo okna in balkone s cvetlicami, da poživijo hiše in ulice. Na južnih legah, ki so izpostavljene žgočim solnčnim žarkom, ne uspevajo cvetlice v nezavarovanih lončkih. Tu jih je treba posaditi v zabojčke ali pa postaviti lončke v zabojčke in praznino med lončki zapolniti s šotnim zdrobom ali vsaj z vlažno jelovo žagovino. Dogovorno s predsedstvom Društva trgovskih vrtnarjev v Ljubljani bodo vrtnarji oddajali cvetlice, odnosno zasajali v zabojčke z vrstami, ki so za določene lege, po znatno znižanih enotnih cenah.

u— **Novi tramvajski vozovi.** Tovarna vagonov v Brodu ob Savi je poslala mestni cestni železnici 3 nove tramvajske vozove, ki so na praznik prispeli na ljubljanski tovorni kolodvor. Včeraj so jih spravili v tramvajsko remizo. Vozovi so zgrajeni po sistemu prejšnjih novih, samo konstrukcija vrat je praktičnejša in novejša. Vsak voz je veljal 445.000 Din. Prihodnji teden pošlje tvornica še 2 nova vozova. Na ta način bo v remizi zadostna reserva.

u— **Za pomožno akcijo so naknadno darovali:** v denarju: Podoficirska čitaonica 40. pp. za brezposelne 1000, uradništvo OUZD (namestu venca na krsto gospe Tavčarjeve) 403, Lenasi Janko (namestu venca na krsto g. Verbiča Franca) 200, Pollak Karel (namestu venca na grob prednice mestnega zavetišča za onemogle v Japljevi ulici s. Bonavite Pucove) 200, odvetnik dr. Novak Janže iz neke poravnalne pravde 190, trgovec Levstik Ivan iz Sodražice 100, železniški uradnik v pokoju Gnezda Fran (v spomin Viktorije Šedejeve) 100, Zveza ruskih oficirjev po »Jutru« 50 in Šuštar Ivan iz Ljubljane 20 Din; v blagu: tiskarnar Hrovatin Makso iz Ljubljane je brezplačno natisnil in opremil 10.859 blokov »POMOČ POTREBNIM«, a Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode so darovale brezplačno papir za 10.859 blokov »POMOČ POTREBNIM«.

u— **Vrtnarjem in ljubiteljem cvetlic.** Ljubljanska podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva je prevzela ureditev razstave prijateljev narave v stanovanju, ki bo na bližajočem se velesejmu. Podružnica SVD razstavi sobne rastline, zato pa prosi vrtnarje, ki so vsi člani podružnice, da se razstave udeleže z najlepšimi sobnimi rastlinami, ki jim sedaj cveto, da občinstvo spozna, kako veliko izbiro ima pri okrašavanju stanovanj. Ker imajo pa tudi ljubitelji cvetlic mnogo redkih in tako lepih rastlin, da so primerne za tako razstavo, prosi društvo tudi svoje člane, da se udeleže razstave. Razstavljalci naj označijo rastline s točnimi imeni rastlin in pa s svojim imenom, odnosno firmo, da občinstvo zve, kje je mogoče take rastline kupiti, rastline naj pa prineso pravilno obeležene v četrtek 2. junija na velesejem ter jih izroče odborniku podružnice SVD, a pri rastlinah, ki so na prodaj, naj navede tudi cene.

V nedeljo, dne 29. maja 1932 ob 16. uri

JAVNA TELOVADBA

Sokola I na Taboru.

u— **Stanovanjski urad XII. ljubljanskega velesejma** prosi vse, ki bi mogli za čas velesejma v dneh od 4. do 13. junija ali tudi samo za nekaj večerov dati proti plačilu na razpolago prenočišča, da javijo takoj svoj naslov mestnemu odpravništvu, Mestni trg 27-III, soba 50, ali pa ravnateljstvu velesejma. Ker se zbere v teh velesejmskih dneh v Ljubljani mnogo tujcev, katere moramo sprejeti z največjo gostoljubnostjo pod streho, naj bodo prijave kolikor mogoče številne.

u— **Sokol v Mostah pri Ljubljani** bo imel jutri v nedeljo ob 10. dopoldne v kinematografski dvorani na Selu tretji del predavanja brata inž. Gerla o vojni s plini. Pri predavanju bo predavatelj uporabljal plinske maske. Vstop prost. Pridite!

u— **Sokol I. na Taboru** bo imel 29. t. m. javno telovadbo, pri kateri nastopijo vsi telovadni oddelki z zanimivim sporedom. Začetek javne telovadbe bo točno ob 16., pol ure prej pa bo koncert društvene godbe Vstopnina je za sedeže od 5 do 15 Din, za stojišča pa po 3 Din. Vabimo vse članstvo in prijatelje društva, da se nastopa v čim večjem številu udeleže. Nastop bo ob vsakem vremenu.

u— **Spored procesije sv. Rešnjega telesa v mestni župniji Sv. Jakoba v nedeljo:** Ob 8. slovesna sv. maša. Takoj po maši se začne pomikati procesija v tem-le redu: osnovna deška šola na Prulah. osnovna dekliška šola pri Sv. Jakobu, meščansko-dekliška šola, župno bandero Sv. Jakoba (za njim vajenci z Rakovnika in drugo moštvo), dekliška Marijina družba z zastavo, bandero Žalostne Matere Božje (za njim: Marijina družba žena, gospe in gospodične svetilke, narodne noše), dve mali banderci, nato belooblečeni dečki in deklice s svečami in deklice, ki potresajo, godba Salezijancev, pevci, salezijanski kleriki in duhovščina. Najsvetejše, dostojanstveniki in Marijina kongregacija ŽMB. — Pot procesije je čez most Sv. Jakoba po Bregu, Starem trgu, Sv. Florijana ulici, Karlovški cesti, Privozu, Prulah na trg Sv. Jakoba. Pridite, da pobožno počastimo in hvalimo Ljubezen vse ljubezni! O slabem vremenu se bo vsa slovesnost izvršila v cerkvi.

u— **Obnova hiš.** S pomladjo so se odločili nekateri hišni posestniki, da prenove zunanjost svojih hiš, kar bo služilo k splošni olepšavi Ljubljane. Med drugimi so pričeli sedaj prepleskavati enonadstropno Trpinovo hišo v Hrenovi ulici, ki ima tri fasade in sicer drugo na žabjek, tretjo pa na Grudnovo nabrežje. Obnovitvena dela izvršuje stavbno podjetje Rudolfa Saksida.

NE potrebujemo reklame, delo govori. Pralnica, likalnica in čistilnica oblek, — Mestni trg št. 8 (Haman). 230

u— **Priče,** ki so bile 3. t. m. navzoče, ko je konjač lovil in odpeljal v Trubarjevi ulici (Št. Jakobski most) psa, naj javijo svoje naslove v odvetniški pisarni dr. Josipa Cepudra.

u— **Tatinski obisk.** Predvčerajšnjim popoldne se je vtihotapil neznan nepoštenjakovič v spalno sobo Ivanke Habjanove, stanujoče v Aljaževi ulici 3 in odnesel črno baržunasto obleko in črne, suknene hlače, last Štefana Kovšce, v skupni vrednosti 900 Din. Tat je izginil, kakor se je priplazil, popolnoma neopaženo.

u— **Zasledovan mladostni vlomilec.** Ko je prišla na Cesti v Mestni log 30, stanujoča Marija Š., domov, je takoj opazila, da je bil med časom njene odsotnosti izvršen drzen vlom. Neznani tatovi so odnesli iz njenega stanovanja več ženskih jopic, nekaj kompletnih ženskih oblek in več moške obleke; na škodo Josipa Škafarja pa, ki stanuje v isti hiši, so odnesli storilci več raznih dragocenosti, tako da znaša skupna škoda nad 4200 Din. Kakor domnevajo, je bil pri tej tatvini soudeležen v bližini stanujoči vajenec K. N., ki je takoj po vlomu neznano kam izginil.

u— **Srajce, sportne, modne in otroške** ima v krasni izberi tvrdka Šterk nasl. Karničnik, Stari trg 18.

Iz Maribora

a— **Ob priliki otvoritve palače OUZD** v Mariboru, združene s proslavo 10-letnice zakona o zavarovanju delavstva, ki bo jutri, v nedeljo ob 9. dopoldne, obveščamo, da je dopoldanska svečanost dostopna zaradi pomanjkanja prostora samo vabljenim osebam, potem pa drugemu občinstvu. — Ogled uradnih prostorov za širšo javnost je določen za popoldne, nedeljo in ponedeljek.

a— **Občni zbor Mariborskega ženskega društva** bo v ponedeljek 30. t. m. v mali dvorani Narodnega doma. Dnevni red: Poročilo predsednice, poročilo tajnice in blagajničarke, načelnice odseka za pospeševanje domače obrti, sprememba društvenih pravil, volitev novega odbora in slučajnosti. Po občnem zboru bo predavala gospa Rozmanova. Odbor vabi vse članice, da se občnega zbora udeleže v čim večjem številu.

a— **Sokolska četa pri Sv. Trojici v Slov. Goricah** priredi jutri v nedeljo svoj glavni telovadni nastop. Četa vabi vse okrožje, zlasti Sokole iz Maribora da se polnoštevilno udeleže prireditve. Ob tej priliki bo vozil iz Maribora poseben avtobus z odhodom ob 13. izpred glavnega kolodvora. Vožnja v obe smeri velja 25 Din. Prijave za vožnjo sprejema sokolska župa, pisarna Narodni dom, ustmeno ali telefonično. Na veselo svidenje v Slovenskih goricah.

a— **Poletni avtobusni vozni red.** Potujoče občinstvo opozarjamo, da stopi 28. t. m. v veljavo poletni vozni red mestnega avtobusnega podjetja na vseh podeželskih progah. Novi vozni red je objavljen na vseh avtobusnih postajah.

a— **Konjske dirke,** ki so prvi dan na Telovo tako lepo uspele, se nadaljujejo jutri ob 15. z glavno točko sporeda: Jugoslovenski derby. K dirkam vozi z Glavnega trga od 14. naprej mestni avtobus.

Iz Celja

e— **Mestni kino** bo predvajal drevi ob pol 21. zvočni cirkuški film »Cirkus Busch« V glavni vlogi Liane Haid.

e— **Sokol** poziva članstvo, ki se namerava udeležiti vsesokolskega zleta v Pragi, da se prijavi najkasneje do 1. junija pri društvenem blagajniku br. Naprudniku (zaloga piva). Obenem s prijavo je vplačati stroške za prevoz, zletno legitimacijo, prehrano in drugo. Podrobnejša pojasnila se dobe pri br. blagajniku. Opozarjamo članstvo, da se zakasnele prijave kakor tudi prijave brez istočasnega vplačila odpadajočega zneska ne bodo v nobenem primeru uvaževale.

e— **Odkritje spomenika padlim junakom 39. pehotnega polka.** Danes, ko slavi celjski 39. pehotni polk v spomin na zavzetje Črne l. 1919. v koroški ofenzivi svojo polkovsko slavo, bo odkrit na dvorišču vojašnice kralja Petra I. Velikega Osvoboditelja lep kamnit spomenik, na katerega dveh obstranskih stebrih so z zlatimi črkami vklesana imena vseh junaških borcev, ki so položili svoja življenja na oltar drage Jugoslavije in za osvobojenje naših bratov v Koroškem. Na prvem kamnu so vklesana imena naslednjih oficirjev in podoficirjev poročnikov Franja Malgaja Franja Pavlina in Janka Ješeta, ter podporočnika Ivana Kislingerja narednika dijaka Srečka Puncerja, podnarednikov Ivana Grejana in Franja Murka, na drugem stebru pa imena vojakov: kaplarja Alojza Tovornika, Karla Šusterja, Ivana Zaveršnika Ivana Počnika in redovov Antona Jelena, Karla Smoleta, Antona Tavžlja, Leopolda Zakška, Josipa Cigaleta, Ivana Kržnika, Albina Lorgerja, Pavla Ježovnika, Ivana Pečnika, Ivana Rančana, Franca Klajnška, Alojza Zagradišnika, Franca Sešla, Leopolda Krušiča, Antona Ermenca, Josipa Petana, Mihe Meščika, Ivana Koronjaka, Jakoba Žilnika, Gregorja Blatnika, Vinka Hribernika, Ivana Boštjančiča, Frana Žogana, Albina Retla, Franca Košca, Živka Mihajlovića, Ivana Venka, Martina Podgorška, Dragoljuba Marinkovića in Avgusta Koušeta. Pričetek odkritja bo ob 8.30 zjutraj, nakar bo sledila svečana cerkvena posvetitev spomenika, nato pa bodo govorili poveljnik polka g. polkovnik Mihajlo Golubović, mestni župan g. dr. Goričan in zastopnik reservnih oficirjev. Ob 10. bo na Glaziji polkovska slava s svečanim rezanjem kolača.

e— **Na šoli Glasbene Matice v Celju** traja reden pouk vse do 28. junija in bo tega dne razdelitev izpričeval. Tudi letošnji nastopi gojencev, pri katerih je nastopilo posamezno 56 gojencev in gojenk (poleg orkestra), so privabili v tukajšnje mestno gledališče mnogo občinstva, zlasti mladine, ki se od leta do leta bolj zanima za te nastope, kar dokazuje, da imajo ti važen glasbenovzgojen in vzpodbuden pomen za nastopajoče kakor tudi za ostalo dijaštvo. Glasbena šola je s tem podala zopet nov dokaz smotrenega dela in prizadevanja.

e— **Invalidsko tombolo,** ki bi se bila morala vršiti v četrtek, so zaradi dežja preložili. Vršila se bo jutri 29. t. m. popoldne na Dečkovem trgu. Javnost naj v čim večji meri seže po tablicah, ki so le po 2.50 Din kos.

e— **Celjski pododbor Kluba koroških Slovencev** bo imel svoj sestanek v soboto 11. junija ob 20. v »Evropi«.

e— **Podporno društvo za revne otroke v Gaberju** je prejelo pri poroki g. dr. Podpečana in gdč. Baldasinove nabrani znesek 250 Din in se za ta dar najiskreneje zahvaljuje.

e— **Podružnica Jugoslovenske Matice v Celju** bo imela svoj občni zbor drevi ob 20. v rdeči sobi Narodnega doma.

e— **Dva nesrečna padca.** Posestnikov sinko Anton Gradišnik iz Bukovja pri Slivnici, star 9 let, je padel z voza in si zlomil levo nogo. — 60 letna kuharica Julijana Pozničeva v Celju je padla tako nesrečno, da si je občutno poškodovala desno roko v rami. Oba ponesrečenca se zdravita v celjski bolnici.

Vsem sreskim in krajevnim organizacijam JRKD

Začasna banovinska eksekutiva J. R. K. D. za dravsko banovino sklicuje ustanovno skupščino banovinske organizacije JRKD za dne 4. in 5. junija v Ljubljani, v Kazini (velika dvorana).

Dnevni red skupščine je:

I. Dne 4. junija ob 18. uri v veliki dvorani Kazine:

1. Otvoritev.
2. Poročilo verifikacijskega odbora.
3. Čitanje zapisnika konference z dne 29. marca.
4. Poročilo tajništva.
5. Razgovor o sestavi kandidatnih list.
6. Slučajnosti in debata.

II. V nedeljo 5. junija ob 10. uri v veliki dvorani Kazine nadaljevanje dnevnega reda, in sicer:

7. Poročilo ministrov dr. Kramerja in Puclja.
8. Volitve prvega banovinskega odbora in eksekutive, članov odsekov, treh članov nadzornega odbora.
9. Resolucije.

Točnejša navodila bodo prejeli sreski odbori v prihodnjih dneh.

Začasna banovinska eksekutiva JRKD.

Shodi poslanca Spindlerja

Šmarje pri Jelšah, 27. maja.

V sredo 25. t. m. zvečer je imel poslanec V. Spindler lep sestanek pri Spornu v **Rogatcu.** Zlasti so bili v velikem številu novzoči možje z Dončke gore, skoro ves občinski odbor pod vodstvom g. župana Cajzeka ter mnogo drugih kmetovalcev in obrtnikov. Po poročilu g. poslanca in po nekaterih pojasnilih, ki jih je dal na razna vprašanja, se je izvršila ustanovitev krajevne organizacije JRKD za občine Rogatec, Donačka gora in Sv. Rok. Izvolil se je odbor, v katerem so zastopane vse te občine, z g. rogaškim županom Gajserjem na čelu. Že pred ustanovitvijo je pristopilo k organizaciji nad 100 članov.

V četrtek 26. t. m. zjutraj po prvi maši je bilo veliko zborovanje v prostorih g. Cgrizka pri **Sv. Križu pri Slatini.** Zlasti veliko je bilo tudi kmetskega ljudstva, pa tudi delavstva, obrtnikov itd. Zborovanje je vodil g. dr. Kolterer, ki je med drugimi pozdravil tudi novega zdraviliščnega ravnatelja g. inž. Ditriha. Poslanec Spindler je podal obširno poročilo o delu v Narodni skupščini, ki so ga zborovalci z močnim odobravanjem vzeli na znanje. Tudi tu se je ustanovila krajevna organizacija JRKD, ki je štela že ob ustanovitvi krog 200 članov. Izvoljen je bil odbor, kateremu stojita na čelu gg. dr. Kolterer kot predsednik in Vinko Žurman kot podpredsednik, izven njih pa so v odboru vsi župani vseh 11 občin župnije Sv. Križ, za katere okoliš je organizacija ustanovljena, v kolikor so že vstopili v vrste JRKD, ter mnogo drugih uglednih mož in mladeničev.

Zborovanje pri **Sv. Emi,** ki bi se imelo vršiti tudi ta dan, je bilo odgodeno, ker je cerkveno opravilo trajalo skoro do poldneva in je bil velik naval.

KUPI meni, ljubi **STRIČEK,**
samo **SLADOLED »PETRIČEK«,**
za en dinar al pa dva
liževa ga obadva!

6186

Usodni spopad med očetom in sinom

Oče prevžitkar se je pri delu skregal s sinom, sin je očeta udaril, oče je umrl —

Ljubljana, 27. maja.

Pred malim senatom se je danes zaključila rodbinska drama, ki se je letos sredi aprila odigrala v prijazni vasi Blatni Brezovici pri Vrhniki. Posestnik in gostilničar, 42letni France Jeraj se je zagovarjal zaradi zločina zoper življenje in telo (težke telesne poškodbe s smrtnim izidom). Senatu je predsedoval s. o. s. g. Anton *Mladič*, javno obtožbo pa je zastopal namestnik državnega tožilca dr. Hinko *Lučovnik*.

Javna obtožba očita Francetu Jeraju, da je 5. marca letos udaril svojega očeta Franceta z nekim trdim predmetom po levi temenici s silo tako, da mu je vdrl temensko kost in da je nastopilo zaradi infekcije rane otrpnjenje možgan ter je oče Jeraj 17. aprila umrl na posledicah te poškodbe.

Obtožnica v razlogih kratko osvetljuje ves žalostni dogodek. Kritičnega dne sta se oče in sin sprla zaradi žage. Obtoženec jo je hotela odnesti. Oba sta se ruvala za žago in je pri tem sin udaril očeta po glavi tako, da ga je kri curkoma oblila. Še isti dan je oče odšel k vrhniškemu zdravniku dr. Šabcu. Rana pa je bila, kakor je pozneje dognala sodna obdukcija, inficirana in je oče umrl v nedeljo zjutraj 17. aprila.

Obtoženec dejanja v bistvu ne taji, pač pa se zagovarja, da je med ruvanjem z ročno žago zadel očeta na glavo in da je ta slučajni udarec povzročil očetovo smrt. Predsednik je obtoženca kratko vprašal: »Kako se zagovarjate?«, obtoženec pa je glasno in živahno odvrnil:

»Tako, kakor sem že povedal! Oče so bili hude jeze, a kmalu vedno dobri. Tisti dan sem šel k očetu. »Oče žago bom vzel.« Oče pa: »Nič ne boš jemal žage. Žaga je moja!« Nekaj časa sva se pričkala. Potegnil sem žago in z robom zadel očeta po glavi. Oče so nato dejali: »Dolgo ne bom!« Ko so oče prišli od zdravnika, so mi rekli: »Boš že ti plačal zdravnika!« Potem so delali vse od kraja, rezali so rezanico in pomagali sosedom. Pozneje sem očeta vprašal: »Ali vas še kaj boli?« Odgovorili so: »Ni nič nevarnega! Rana se je zacelila.« V nedeljo zjutraj 17. aprila so umrli... Vem, da niso oče umrli zaradi te rane, ker je bila lahka«...

Predsednik senata: »Zdravniki pravijo drugače!«

Obtoženec: »Prav tako je bilo, kakor sem povedal. Povem vam vse po pravici kakor pred živim Bogom.«

Predsednik ponovno: »Zdravniki pravijo, da je čisto izključeno, da bi bila rana prizadeta s tako-le malo ročno žago. Po znakih poškodbe je to popolnoma nemogoče.«

Obtoženec: »To je prav mogoče. Zdravniki lahko drugače govore.«

Predsednik: »Mogoče ste očeta udarili z nožem? Vsaj tako izgleda.«

Obtoženec: »Nimam v žepu nikdar noža. Mati so mi povedali, da so dali pozneje očetu nekaj denarja. Odšli so k bratu v Sinjo Gorico. Domov grede so se napili in obležali v snegu. Prišli so domov vsi mokri in trdi.«

Priča Andrej *Lenarčič:* »Gnal sem živino z vode. Videl sem veliko krvi v snegu. Kar cel curek. Ko je oče prišel od zdravnika, mi je povedal, da ga je sin udaril zaradi žage z neko stvarjo. Čez en mesec mu je začel tožiti, da ga desna stran glave boli. Mož mi je tožil: »Nič ne vem, kaj bo. Roka mi nič ne nuca. Glava! Glava!« Potem so še pristavili: »Nedelje ne bom učakal.«...

Priča Marija *Lenarčič* je po prepiru staremu Jeraju izpirala rano. Slišala je že poprej, kako je oče tožil: »Ojej! Ojej!« Oče je njej dejal: »Ta hudič me je! Ne vem s kom!« Pozneje ji je obtoženec rekel: »No, gobec! Le glej, da boš spet proti meni pričala!« Mati je sinu rekla: »Poglej, kako si očeta udaril!« Odvrnil ji je: »Vas bom pa po vorengi!«...

Ostale priče so opisovale žalostne razmere, ki so vladale med sinom in očetom-vžitkarjem. Zaradi prevelikega vžitka je bil pri Jerajevih večen družinski prepir. Nekatere priče so označile obtoženca kot človeka nagle jeze. Sodna obdukcija, ki je bila 18. aprila v Blatni Brezovici, je dognala, da je bila temenska kost udrta, da se je rana znotraj inficirala in da je pokojni Jeraj umrl na posledicah te infekcije.

Državni tožilec je vzdrževal obtožbo v polnem obsegu, dočim je branilec dr. France *Lokar* izrazil mnoge pomisleke proti obtožbi, da ni prave vzročne zveze med poškodbo in infekcijo. Dejanje samo ni pravno pravilno kvalificirano in gre le za prestopek lahke telesne poškodbe.

Senat je obsodil Franceta Jeraja zaradi zločinstva zopet življenje *na poldrugo leto robije in v izgubo častnih državljanskih pravic za 2 leti.* Po sodbi najbrže obtoženec ni vsega razumel in je še enkrat vprašal: »Prosim, koliko?«.. Po pojasnilu je vzkliknil jokajoč: »O Marija! Moja družina...«

Državni tožilec je prijavil priziv zaradi prenizke kazni, obsojeni Jeraj pa si je izprosil odlog kazni. Senat mu je to dovolil do pravomočnosti sodbe.

Gospodarstvo

Važne spremembe v načinu našega izvoza

Že nekaj let opažamo, da v naši izvozni in uvozni trgovini stalno narašča promet po vodi (rečni in morski poti), dočim nazaduje delež prometa po železnici, odnosno po suhem. Najnovejša »Statistika zunanje trgovine za l. 1931.« vsebuje tudi za preteklo leto v tem pogledu prav zanimive podatke. Tako vidimo, **da je v tem letu znašal izvoz po vodni poti že 64.1 %, po suhem pa samo še 35.9 %; od uvoza pa odpade na uvoz po vodni poti 61.3 % in po suhem 38.7 %.** Razmerje med uvozom, odnosno izvozom po vodni poti in po železnici se je v zadnjih letih temeljito spremenilo, kakor nam kažejo naslednje številke:

	Izvoz po vodi milij. ton	%	Izvoz po suhem milij. ton	%
1927	1.65	38.9	2.60	61.1
1928	1.79	39.6	2.73	60.4
1929	2.26	42.3	3.07	57.7
1930	2.90	61.3	1.83	38.7
1931	2.10	64.1	1.19	35.9

Dočim je bila do leta 1929. količina izvoza po železnici za 1 milijon ton večja nego količina izvoza po vodi, je bil lani izvoz po vodi še enkrat večji kakor izvoz po železnici. Izvoz po vodni poti je dosegel še skoro dve tretjini vsega izvoza po suhem. Naši izvozniki se torej v rastoči meri poslužujejo za izvoz cenenih vodnih prevoznih sredstev. Izvoz po morju je lani dosegel 1.700.000 ton (predlanskim 2,250.000), izvoz po rekah pa 425.000 ton (652.000).

Slično, četudi ne tako izrazito spremembo opažamo zadnja leta tudi pri uvozu, ki se prav tako v rastoči meri poslužuje vodne poti, kakor je razvidno iz naslednjih številk:

	Uvoz po vodi milij. ton	%	Uvoz po suhem milij. ton	%
1929	0.85	51.1	0.82	48.9
1930	0.97	64.1	0.54	35.9
1931	0.73	64.2	0.41	35.8

Tranzitni promet se je lani povečal.

Zanimivo je tudi gibanje tranzitnega prometa v pret. letu. Tranzitni promet preko naše države je do l. 1927. stalno in naglo naraščal. Leta 1923. je znašal tranzit komaj 0.96 milijona ton, leta 1925. se je dvignil že na 1.83 milijona ton, leta 1927. pa je dosegel 2.58 milijona ton. Od tega leta pa opažamo počasno nazadovanje tranzita, in sicer v letu 1928. na 2.47, v letu 1929. na 2.34 in v letu 1930. na 2.26 milijona ton. **Lani pa je navzlic splošnemu nazadovanju mednarodnega prometa tranzit preko naše države nenadoma poskočil za 600.000 ton, tako da je v tem letu dosegel vsega 2.86 milijona ton, torej še znatno več kakor v doslej najugodnejšem letu 1927.**

= **Dobave.** Direkcija državne železarne Vareš - Majdan sprejema do 1. junija ponudbe glede dobave 100 komadov ventilov; do 22. junija glede dobave 3000 kg motvoza, 10.000 kg železa, 150 kg solne kisline, 100 kg žveplene kisline in brusnih plošč. Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 3. junija ponudbe glede dobave 300 kg ječmenove kave, 300 kg sirove kave, 1000 kg riža, 1000 kg koruznega zdroba, 400 kg kavine primesi, 500 kg terpentinovega mila; do 13 junija pa glede dobave 170 m manesmanovih brezšivnih cevi. Dne 16. junija se bo vršila pri ekonomskem oddelku komande mornarice v Zemunu licitacija glede dobave 20.000 kg masti in 16.000 škatel konzerv; 17. junija pa glede dobave 7500 ton briketnega premoga. (Predmetni oglasi so na vpogled v Zbornici za TOI.) Dne 17. junija se bo vršila pri primorski direkciji pošte in telegrafa v Splitu ofertna licitacija glede dobave kablov in kablovskega materijala. (Oglas je na vpogled v Zbornici za TOI.)

Dohodki carinarnic v dravski banovini

V preteklem letu so skupni carinski dohodki naše države (brez dohodkov na račun drugih oblastev) v zvezi z zmanjšanjem uvoza ponovno nazadovali; znašali so 1164.3 milijona Din nasproti 1499.3, 1516.8 in 1622.9 milijona Din v zadnjih treh letih. Če upoštevamo samo dohodke od uvoznih carin in jih primerjamo z vrednostjo uvoza, tedaj vidimo, da se je odstotna carinska obremenitev vsega našega uvoza lani povečala od 21.5 na 24.2 %, kar je pač posledica okolnosti, da se je pri enakih carinah vrednost uvoza zaradi nižjih cen zmanjšala. Carinska obremenitev našega uvoza se je zadnja leta gibala tako-le:

	Donos uvoz. carin	v % vredn. uvoza
1921	427.1	10.4
1924	1150.4	14.0
1927	1623.8	22.3
1928	1597.5	20.4
1929	1504.4	19.8
1930	1497.4	21.5
1931	1163.3	24.2

Carinski dohodki so skoro pri vseh carinarnicah nazadovali. Od večjih carinarnic kaže le carinarnica v Metkoviču večje dohodke. Največje carinarnice v naši državi kažejo v pret. letu naslednje carinske dohodke(brez dohodkov na račun drugih oblastev): Zagreb 263.9 milijona Din (l. 1930. 357.7), Beograd 240.1 (311.7), **Ljubljana** 116.0 (151.2), **Maribor** 92.8 (115.7), Novi Sad 71.5 (79.7), Metkovič 62.1 (55.6), Osijek 45.8 (47.6), Subotica 40.9 (59.7), Sušak 35.8 (40.5), Skoplje 33.5 (44.1), Sarajevo 32.3 (51.7), Split 24.6 (31.6) in **Jesenice** 22.0 (25.3) milijona Din.

Skupni carinski dohodki vseh carinarnic v dravski banovini so lani znašali **237.4 milijona Din nasproti 299.5, 326.3 in 318.3 milijona Din v zadnjih treh letih.** Vrh tega pa so carinarnice v dravski banovini poleg carinskih dohodkov pobrale še na račun drugih oblastev 39.3 milijona Din (v vsej državi 249.4 mil. Din), kakor sledi iz naslednje primerjave (v milijonih Din):

	carine	doh. na račun drugih oblastev
Ljubljana	116.0	24.8
Maribor	92.8	11.3
Jesenice	22.0	2.5
Dravograd	3.1	0.3
Rakek	2.7	0.3
Gornja Radgona	0.8	0.1
	237.4	39.3

Vsega so torej carinarnice v dravski banovini v pret. letu pobrale 276.7 milijona Din (l. 1930. 318.2).

= **Uredba o rokih za izplačilo vlog in drugih obveznosti Ljubljanske kreditne banke** je bila objavljena v »Službenih Novinah« od 26. t. m. in je s tem dnem stopila v veljavo.

= **Kontingenti za uvoz lesa v Alžir.** Z dekretom generalnega guvernerja za Alžir od 30. aprila t. l. je bil letni uvozni kontingent za les povišan od 72.000 ton na 88.000 ton, tako da pride na kvartal 22.000 ton. Glede na ta novi letni kontingent so bili, upoštevajoč izkoriščenje kontinenta v prvem četrtletju, določeni naslednji kontingenti posameznih držav za drugo četrtletje: Jugoslavija 12.638 ton, Švedska 4287 ton, Rumunija 1075 ton, Poljska 884 ton, Amerika 834 ton, ostale države 1546 ton. Finska in Nizozemska sta v prvem četrtletju izkoristili že ves leni kontingent. Kakor je iz gornjih številk razvidno, je kontingent za Jugoslavijo zelo velik in nam daje možnost večjega izvoza.

= **Nezmanjšan dobiček Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode.** Glede na ponovna prizadevanja za povišanje zaščitne carine za papir, je zanimivo, da izkazuje najnovejša bilanca Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode za l. 1931. navzlic gospodarski krizi skoro enak dobiček kakor prejšnja leta, namreč 2,710.000 Din nasproti 2,750.000 Din v l. 1930. in 2,684.000 Din v l. 1929. Kosmati dobiček se je povečal od 12.5 na 13.2 milijona Din, kar je omogočilo, da je družba povečala odpise na 5.34 milijona Din v l. 1930. in 3.99 milijona Din v letu 1929. Odpisi so torej lani znašali še enkrat toliko, kakor izkazani dobiček in predstavljajo eno petino vseh tvorniških investicij. Upravni stroški so se lani povečali od 2.30 na 2.76 milijona Din, davki pa so se zmanjšali od 1.71 na 1.50 milijona Din.

= **Državne finance v l. 1931/32.** Pravkar so bili objavljeni podatki o gibanju državnih dohodkov v proračunskem letu 1931/32, ki kažejo, da so znašali naši državni dohodki v preteklem finančnem letu (april 1931 — marc 1932) 10 milijard 725.9 milijona Din, **to je za 1 milijardo 568.6 milijona Din manj nego v l. 1930/31.** Državni dohodki so v l. 1931/32 znašali (v milijonih Din):

	1931/32	razlika	naspr. 1930/31
neposr. davki	1739.1	—	333.7
posredni davki	2937.4	—	603.9
monopoli	2136.5	—	191.0
drž. gosp. podjetja	3817.3	—	45.6
razni doh.	95.7	+	10.6
skupaj	10.647.0	—	1568.6

Kakor je iz gornje primerjave razvidno, so najmanj nazadovali monopolski dohodki (samo za 8.2 odst.), najbolj pa dohodki od posrednih davkov (carin).

= **Klirinška pogajanja s Češkoslovaško.** Kakor poročajo iz Prage, je dospela v Prago jugoslovenska delegacija za pogajanja zaradi deviznega kliringa med Jugoslavijo in Češkoslovaško, ki ji načeluje guverner Narodne banke g. Ignjat Bajloni in v kateri zastopa trgovinsko ministrstvo pomočnik ministra za trgovino in industrijo gosp. Ivan Mohorič. Pogajanja z zastopniki češkoslovaške Narodne banke in češkoslovaškega zunanjega ministrstva so se že pričela in bodo obsegala najbrž ves kompleks vprašanj medsebojnih obveznosti, to je poleg blagovnih terjatev tudi terjatve češkoslovaških bank za sezonske kredite jugoslovenskim industrijskim družbam. Pričakovati je, da bodo pogajanja v kratkem času dovedla do uspeha.

= **Zamenjava obveznic stabilizacijskega posojila.** Državna hipotekarna banka objavlja: V prospektu k emisiji 7 odst. stabilizacijskega posojila kraljevine Jugoslavije, je bilo predvideno, da se bo zamenjava začasnih obveznic (certifikatov) imenovanega posojila v definitivne obveznice izvršila najdalje do 1. junija t. l. Zaradi tehničnih ovir pa ne bo mogoče izvršiti zamenjave do predvidenega roka, temveč šele v teku naslednjih mesecev, a najdalje do 1. decembra t. l. Zamenjavo začasnih certifikatov za definitivne obveznice bo izvršila Državna hipotekarna banka s svojimi poružnicami. Drugi kupon tega posojila bo Državna hipotekarna banka pričela izplačevati l. junija t. l. na podlagi začasnih obveznic (certifikatov). Imetniki obveznic stabilizacijskega posojila bodo preko dnevnih listov pravočasno obveščeni o času zamenjave, to je čim bo Državna hipotekarna banka dobila definitivne obveznice od finančnega agenta za to posojilo, to je banke Union Parisienne v Parizu.

= **Pogajanja za uveljavljenje nemško-rumunske preferenčne pogodbe.** Kakor znano je Nemčiji uspelo odstraniti ovire za uveljavljenje preferenčne pogodbe, sklenjene z Rumunijo, kolikor so obstojale od strani tretjih držav, ki uživajo v prometu z Nemčijo največje ugodnosti in od katerih so prvotno nekatere stavile svoje ugovore. Nemško-rumunska preferenčna pogodba vsebuje odkrito preferenco za uvoz ječmena in koruze v Nemčijo in je bila sklenjena pred enim letom. Navzlic odstranjenju zunanjih ovir pa doslej še ni uveljavljena, ker je Rumunija zaradi mednarodnih načrtov za sanacijo Podunavja odlašala s pristankom glede uveljavljenja. Kakor sedaj poročajo iz Berlina, se vršijo z Rumunijo nova pogajanja glede takojšnjega uveljavljenja pogodbe, pri katerih hoče Nemčija odstraniti pomisleke Rumunije na ta način, da predlaga 4tedenski odpovedni rok za primer, da Rumunija zaradi izvajanja pogodbe ne bi imela primernih koristi.

Borze

27. maja.

Na ljubljanski borzi je deviza Newyork danes nadalje nekoliko popustila in z njo tudi devize Berlin, Bruselj, Pariz, Praga in Trst. Okrepila se je le deviza Amsterdam.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda trgovala za julij po 180, za avgust po 178, 179 in 181 ter za december po 178 (beograjski tečaji so bili zopet precej višji). Dolarske vrednote so nekoliko popustile, vendar ni prišlo do zaključkov. Promet je bil zabeležen samo še v begluških obveznicah po 32.

Devize.

Ljubljana. Amsterdam 2273.72 — 2285.08, Berlin 1325.17 — 1335.97, Bruselj 785.70 — 789.64. Curih 1097.35 — 1102.85, London 206.23 — 207.83, Newyork, ček, 5581.25 — 5609.51, Pariz 221.27 — 222.39, Praga 166.64 — 167.20, Trst 287.30 — 289.70.

Zagreb. Amsterdam 2273.72 — 2285.08, Berlin 1325.17 — 1335.97, Bruselj 785.70 do 789.64, London 206.23 — 207.83, Milan 287.30 do 289.70, Newyork ček 5581.25 — 5609.51, Newyork kabel 5603.25 — 5631.51, Pariz 221.277 — 222.39, Praga 166.34 — 167.20, Curih 1097.35 — 1102.85.

Curih. Beograd 9.05, Pariz 20.1650, London 18.81., Newyork 510.75, Bruselj 71.60, Milan 26.225, Madrid 42.25, Amsterdam 207.10, Berlin 120.925, Stockholm 96.75, Oslo 93.60, Kobenhavn 102.75, Sofija 3.70, Praga 15.15, Varšava 58, Bukarešta 3.06.

Efekti.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 181 — 184, za junij 179 — 181, za avgust 180 — 183, za december 175 — 180, 7% investicijsko 50 — 53, 4% agrarne 22.50—24, 6% begluške 32 — 32.50, 8% Blair 45.50 do 46.50, 7% Blair 41.50 — 42, 7% Drž. hipot. banka 49.25 bl.

Beograd. Vojna škoda 187, 185, 186, 186.50, 184 zaklj., za junij 184, 183 zaklj., za julij 183 zaklj., za avgust 186 bl., 7% investicijsko 52 zaklj., 4% agrarne 24 zaklj., 6% begluške 32.50, 33, 32.75 zaklj., 7% Blair 42 zaklj., 8% Blair 47.50 bl., 7% Drž. hipot. banka 49.50 bl., Narodna banka 4120 do 4300, Priv. agrarna banka 213, 211 zaklj.

Dunaj. Bankverein 10.80, Eskomptegesell. 100, Dunav - Sava - Jadran 13.95, Staatseisenbahngesell. 17.75, Trboveljska 18.70, Alpine - Montan. 9.10, Sečerana 17.25.

SHELLTOX Uporablja ga vsaka redoljubna gospodinja. 211-3

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 27. maja. Začetni tečaji: **Pšenica:** za maj 58.25, za julij 59.625, za september 61.50, za december 63.75; **koruza:** za julij 32.25, za september 34.625, za december 35.25; **oves:** za maj 22.25, za september 22.625; **rž:** za maj 31.75, za julij 38.75.

+ **Winnipeg,** 27. maja. Začetni tečaji: **Pšenica:** za maj 63.625, za julij 64.25, za oktober 66.50.

+ **Ljubljanska borza** (27. t. m.) Tendenca za žito nespremenjena. Prometa ni bilo. Nudi se **pšenica** (slov. postaja, po mlevski tarifi, plačljivo v 30 dneh): slavonska, 78 kg po 182.50 — 185, okolica Sombor, 79 kg po 187.50 — 190; potiska, 80 kg težka po 192.50 — 195; **moka:** baška »0«, franko Ljubljana, plačljivo v 30 dneh po 325 — 330, banatska po 335 do 340; **koruza** (slov. postaja, plačilo v 30 dneh): baška pri mlevski voznini po 145 do 147.50, po navadni voznini po 150 do 152.50.

+ **Novosadska blagovna borza** (27. t. m.) Tendenca nespremenjena. Promet 42 vag. **Pšenica:** baška, okol. Novi Sad, 79 kg 131 do 133; okol. Sombor, 78 kg 131—133; srednjebaška, 79 kg 132—134; gornjebaška, baška potiska in baška, ladja Tisa, 79 kg 132 do 134; baška ladja Begej, 79 kg 125—131; gornjebanatska, 79 kg 128—130; banatska, par. Vršac, 79 kg 127—129. **Oves:** baški 140 do 142; sremski, slavonski 142.50 do 147.50. **Oves:** baški 145 — 150; sremski, slavonski 147.50 — 152.50. **Ječmen:** baški, sremski, 63/64 kg 140—145; pomladni, 67/68 kg 155 do 160. **Koruza:** baška 93 — 97, okol. Sombor 96—98; baška bela 111—113; banatska 97—98; sremska 95—96; okol. Šid 99—101. **Moka:** baška, banatska »0g« in »0gg« 225 do 235; »2« 200 — 210; »5« 185 — 195; »6« 175 — 185; »7« 145 — 150; »8« 92.50 do 97.50. **Otrobi:** baški, sremski 85 — 87.50; banatski 82.50 — 85.

+ **Somborska blagovna borza** (27. t. m.) Tendenca nespremenjena. Promet 74 vagonov. **Pšenica:** baška, okol. Sombor, 78/79 kg 131 — 133, sremska, slavonska, 78 kg 131 do 133; baška potiska, 80 kg 132.50 — 134.50; banatska potiska, 79 kg 131 — 133. **Oves:** baški 145 — 150; sremski, slavonski 147.50 do 152.50. **Ječmen:** baški, sremski, 63/64 kg 140 — 145. **Koruza:** baška 96 — 98; za majjunij 98—100; baranj. činkv. 132.50—137.50; baška bela 113—115. **Moka:** baška, banaška »0g« in »0gg« 230—240; »2« 205—215; »5« 190—200; »6« 175—180; »7« 145—150; »8« 92.50—97.50. **Otrobi:** 85—87.50.

+ **Budimpeštanska terminska borza** (27. t. m.) Tendenca čvrsta, promet srednji. **Pšenica:** za junij 12.86 — 12.88; **rž:** za junij 14.46 — 14.48; **koruza:** za julij 15.70—15.80, za avgust 15.70 — 15.80.

Li T'ai Po

1170 let od njegove smrti

Nikdar ni neaktualno pisati o tem kitajskem pesniku, najmanj pa letos, ko poteka 1170. leto, kar je Li T'ai Po s kozarcem v roki, kakor oni naš starček, ki ga opeva narodna pesem, zapustil svet in odšel v večno bivališče svojih prednikov.

Kaj je teh 1170 let v pojmih kitajskega človeka, ki se zaveda, da zgodovina njegovega naroda obsega več tisočletij? Najstarejši kitajski književni zapisek je nekako iz l. 2400 pred Kristusom. Štiri tisočletja kulturnega razvoja so ustvarila tradicijo, kakor je nima nobena narodna kultura. Kitajska se je res lahko ogradila z zidom, ker je popolnoma zadoščala sebi. Njen največji pesnik Li T'ai Po je živel v času, ko se je Evropa zvijala v krčih barbarstva. Še nedavno so odvihrale strašne nevihte preseljevanja narodov. Na evropskem političnem nebu je vstajala zvezda Karla Velikega, danica nove srednjeveške kulture. V teh neizmerno težkih časih, ko so našo celino vladali kralji, ki niso bili vešči pisanja in ko so samo v redkih samostanih prepisovali stare knjige, se je na Kitajskem razvijalo obsežno kulturno življenje. Arhitektura, likovne umetnosti in glasba so tekmovale s poezijo: slednja je bila najbolj čislana. Pesniško stvarjenje so primerjali kraljevemu vladanju. Slavne pesnike so vladarji plačevali s takimi darovi, kot v Evropi hrabre junake in vojskovodje. Dober verz je bil ena najvišjih vrednot v državi.

In kaj so opevale te pesmi, poganjajoče iz tisočletne literarne tradicije? Prirodno lepoto, žene in ljubezen, vino in strasti, smrt in večnost, ničemurnost ljudi in minljivost sveta. Stari motivi, ki se pojavljajo tudi v poeziji drugih narodov i vro iz človeške duše z isto prvinsko silo kot se v rastlinskem svetu ob sličnih klimatskih pogojih razvijajo podobne rastline. Li T'ai Po je bil s svojim sodobnikom in prijateljem Tu-Fujem največji pesnik v razdobju slavne dinastije T'ang (620—906). Izmed vseh klasikov kitajskega pesništva je njegovo delo najbolj občečloveško. Po pravici štejejo tega poeta med najsilnejše lirike vsega človeštva.

Li T'ai Po (tudi Pe, Pai) se je rodil l. 701. v današnji provinca Sečuan. Ime mu je dala mati po sanji, ki jo je bila imela malo pred porodom: videla je zaton planeta Venere (T'ai Po pomeni: velika, bela zvezda). Po znači tudi: beli, T'ai Po: »veliki beli«, sam pa se je pozneje imenoval Ts'ing Lien (zeleni lotos). O svoji mladosti pravi: »Dvajset pomladi sem ležal pod oblaki, vdan brezdelju in zaljubljen v bregove.« Pri nekem puščavniku v gorah je krotil redke ptice, in ko se je oženil, je imel z ženo težave, kakor vsi pesniki in modreci; preveč vdan svoji muzi, ni imel čuta za potrebe praktičnega življenja, ki jih je z neusmiljeno trdovratnostjo zastopala žena. Pomagalo ni nič: morala se je ukloniti in je z otroci odšla v pustiv. Li T'ai Po je zdaj krenil na pot po blagoslovljenih pokrajinah neskončne Kitajske; hodil je iz kraja v kraj ter pel in pil. Bil je nekaj časa član druščine »sedmih puščavnikov v bambusovem gaju«, značilne združbe poetov-potepuhov, ki so verovali samo v poezijo in vino ter oznanjali užitek kot edin življenjski smoter. Ti kitajski hedonisti so vplivali tudi na liriko Li T'ai Poa. V svoji sloveči »Zdravici« poje med drugim:

Vživaj, le vžij
hip, ki življenje ga bedno ponuja,
s čašo zajemi, če žeja te, struja
mimo le, jadrno, v večnost beži.
— — —
Kje so cesarji in kje modrijani?
Nemi so, davno so že zakopani
in pozabljeni. Le verniki trtni,
pivci, ostanemo večno nesmrtni.

Ob koncu tridesetih let svojega stoletja se je Li T'ai Po seznanil s slovečim pesnikom Tu Fujem; poslej je oba pevca in pivca vezalo trdno prijateljstvo. L. 742. je prispel v prestolnico Čang An; tu so njegovi verzi prišli pred cesarjeve oči. Cesar je bil po starih izročilih kitajskih vladarjev goreč pospeševatelj poezije in nje tankočutni poznavalec: v verzih tega potepuha, ki je bil prišel iz daljne province, opasan z mečem in s citrami, je spoznal velik talent. Določil mu je mesto v dvorni književni akademiji. Tu so poeta pomladnih oblakov, jesenskih vetrov, žensk in vina obdali »socijalni« problemi njegovega časa. Spoznal je razkošje na dvoru, mehkužnost in pokvarjenost, spletke evnuhov in slabo gospodarstvo, čigar bremena so se valila na siromašne sloje.

Li T'ai Po, ki je užival milost lepe cesarjeve kurtizane Yank Kui Fe, se ni nič kaj dobro počutil v dvornem okolju. Nenehoma so ga obdajali spletkarji in evnuhi so z zločestimi pogledi merili pesnika, ki je bil zaradi svojih verzov cesarjev ljubljenec. Kot pristen lirik in obenem — nekje na dnu svoje duše — bister opazovalec in filozof, je najrajši bežal iz realnega cesarstva v kraljestvo vinskih duhov. Pri bokalu vina se je počutil najsvobodnejšega. Njegovo veseljačenje je ogorčilo nasprotnike, vendar ga je v njihovih očeh storilo manj nevarnega in je tako ščitilo njegov položaj na dvoru tem bolj, ker je cesar rad odpuščal pesnikom njihovo slabost pri ženskah in vinu.

Če se poglobimo v poezijo tega tankočutnega umetnika, ki je po svoji občutljivosti za lepoto in po nežnosti pesniškega izraza soroden avtorju Visoke pesmi, vidimo, da je bilo pijančevanje Li T'ai Pou v dobršni meri le samo krinka. Za masko pijanca in veseljaka se skriva bridko ranjena duša; za pesmimi o vinu in strasteh čutimo neko tragično noto, slutimo večno vprašanje: Čemu je ves ta sijaj, čemu vse muke in prazne radosti, ko je večna samo minljivost in resnična le smrt? Toda Li T'ai Po ni o tem razmišljal globočje; po naravi je bil bolj estet kot asket. Zato je z zrncem gorjupega spoznanja v duši rajši opeval oblake in njih večno igro nad rumenimi polji; jutra in večere, pomladno kipenje sokov in jesensko tugo nad vodami, varljivo opojnost ljubezni in nič manj sladko varljivost vina. Ni oznanjal ne nove vere niti novega spoznanja o človeku, ali — kakor bi danes rekli — socijalnih idej. Zatekajoč se iz dvorne družbe v svoj »umetni paradiž« je skušal uživati življenje, dokler mu je vrelo v prsih.

Naposled pa so dvorni spletkarji zmagali nad pesnikom in mu omajali stališče pri cesarju. Zopet je vzel v roke popotno palico in se napotil po svetu. S seboj je nosil oblačilo, ki mu ga je bil cesar podaril. Ko se je nekoč v mesečini vozil s prijateljem po Yangtseju, se je oblekel v cesarski plašč in se jel grohotati. L. 755. se je nehote zapletel v zmedo, ki jo je povzročil An Lu Šan s svojim uporom in bi bil izgubil glavo kot »politični zločinec«, če ga ne bi bil rešil njegov mladostni prijatelj, takratni general Kuo Tsi I. Izgnali so ga v skrajni jugozahod Kitajske, kjer je prehodil mnogo sveta, spisal številne pesmi in po stari navadi pridno praznil bokale vina. Ko je bil pomiloščen, se je naselil pri sorodnikih v Kinkiangu in tu l. 762. umrl. O njegovi smrti so nastale cele legende.

Liriki Li T'ai Poa ne more čas vzeti nje svežosti in neposrednosti; še danes jo uživamo kot pristen plod globoke pesniške navdihnjenosti, ki je bila sama sebi namen.

Slovenci imamo v prevodu pesnika dr. A. Gradnika 17 pesmi Li T'ai Poa (v antologiji »Kitajska lirika«), tako da nam ni neznano ime.* B—o.

* Podatki po Richard Wilhelm, Chinesische Literatur. (Handbuch der Literaturwissenschaft.)

Kako dolgo more bdeti človek?

Harvardova univerza ima zavod, ki mu je naloga raziskovanje vprašanja, kako dolgo lahko človek bedi. Oddelek vodi prof. Turner, ki dela neprestano zadevne poskuse. Nedavno se je stavilo poskuševalcu na razpolago 20 dijakov in dijakinj. Profesor jim je nasvetoval, naj pijejo kolikor mogoče mnogo kave. Zraven tega je neprestano svirala godba, ki je spodbujala živce, da se niso utrudili. Poskus je pokazal, da lahko vzdrži najodpornejši organizem ob navedenih sredstvih 121 ur brez spanja. Vendar je dijak, ki je dosegel ta rekord, preživel zadnje ure pred spanjem v nekakšnem transu, kajti če ga je kdo nagovoril, je sicer vstal, a noge in kolena so se mu klecala in je spal kar stoje. Od petih žensk, ki so sodelovale pri eksperimentu, je ena vzdržala 118 ur. Njen moški tekmec jo je torej prekosil samo za tri ure.

Usoda Lincolnove ure

Ura, ki jo je nosil pri sebi ameriški predsednik Abraham Lincoln za meščanske vojne v Ameriki, je zdaj naprodaj v Oslu. Ura ima srebrno ohišje, teče izvrstno in je izdelek znane pariške tvrdke Breguet. Lincoln je nosil uro pri sebi do svoje smrti. Na dražbi njegove zapuščine jo je kupil neki francoski plemenitaš za 40.000 frankov. Hranil jo je do nedavno. Od njegovih dedičev jo je kupil neki nemški bankir, od njega jo je podedoval njegov sin, kateremu so jo bili izmaknili. Sedanji lastnik jo je kupil od nekega svojega sorodnika, švedskega inženjerja. Prinesel jo je na Norveško. Če se bo našel dovolj denaren kupec, bo romala ura sedaj zopet v Ameriko.

KULTURNI PREGLED

Ars aeterna

Na Meštrovićevi razstavi

Zagreb, 25. maja.

Častitljivi Umjetnički paviljon, na zunaj podoben obubožanemu, zanemarjenemu aristokratu, zopet obdaja glorija velike umetnosti: Meštrovićeva IV. kolektivna razstava je našla v njem dostojen prostor. Ni pretirana krilatica, če zapišem, da je to največji dogodek zadnjega časa v vsej jugoslovenski umetnostni kulturi. Videti to razstavo, pomeni, doživeti nekaj vekovitega in edinstvenega, a taka je samo resnično velika umetnost.

Ko vstopiš v prvo dvorano razstavišča, obstaneš ves zavzet, skoraj omamljen od samega vtiska dimenzije, pred odlivkom kipa Grgura Ninskega. Ko so ta kip postavili v splitski Peristil, da dokumentira silo narodnega duha, ki je pognala iz tal imperijalistične dioklecijanske kulture, je nastala zaradi njega znana polemika. Tu stoji pred nami v mavcu; bel, čist, mogočen v svoji uporniški gesti, a zato nekako tuj v dostropni višini. V obeh stranskih dvoranah segata k njemu samo dva indijanska jezdeca, oba v borbenem zamahu umirajoče mase, nostalgična v svoji jezi in zlita s konjema v en sam okameneli privid Novega sveta, gledan skozi dušo dinarskega umetnika. V teh treh skulpturah je Meštrovićev stvarjajoči duh strnil težo in dimenzijo gmote z veličino navdihnenja in večno idejo upora, tega najsilnejšega motorja človeške zgodovine.

Okrog treh monumentalnih skulptur se vrsti 61 manjših plastik in po stenah 37 risb. Naj se umetnostni kritiki in zgodovinarji pravdajo zaradi Metrovića in njegovega mesta v sodobni umetnosti (kdo more trditi, da Meštrović ne spada v sodobno svetovno umetnost z isto pravico kot Rodin ali katerikoli kipar, ki je prerasel svoj narodni krog in svoje desetletje?) Nam, ki sprejemamo umetnost z ono isto hvaležnostjo kot sprejemamo vse veliko in edinstveno v tem mnoljivem in žalostnem življenju, je Meštrovićeva umetnost, kakor bi dejal F. X. Šalda, genijeva materinščina; vse njene redke, kamenite besede nam pretresajo dušo.

Četrta kolektivna razstava Ivana Meštrovića nemara kaže kulminacijo njegovega genija. Govorili so o njegovem »barbarstvu«, antiklasičnem duhu, ki išče pobud v ornamentalnem stremljenju in primitivnem naturalizmu egiptske skulpture. Toda če pogledaš n. pr. ženski kip »Pred kopanjem« ali »Ženski torzo« in še n. pr. kip »Plesalka«, — ali ni to govorjeno z najbolj klenim, klasično čistim jezikom umetnosti Fidija, Michelangela in Rodina? Najbolj so me zanimale skulpture, v katerih je Meštrović vpodobil razgibano življenje in vdihnil mrtvi snovi telesnost in duševnost človeškega doživljanja. V tem pogledu je posebno značilna plastika »Porodjenje«, ki pripoveduje s pretresljivo govorico genija o blaženosti materinstva, zmagujočega nad trpljenjem, o srečnem sproščenju novega življenja. Koliko duše se zrcali v snežnem marmorju žene, ki sedi oprta na desno koleno in si s komolcem podpira obraz, poln živega pričakovanja, skoraj že gotovosti: še malo in priti mora tisto veliko; hrepenenje se bo izlilo v nemirno morje duše in misel se bo pretvorila v dejstvo. (»Pričakovanje«.) Poleg mnogih sta to dva primera, ki kažeta, kako daleč je Meštrović od naturalizma in vendar — kako blizu je naravi. Posebej bi omenil še njegove religijozne motive, ki pričajo, da je vera še vedno brezdanji izvor umetniškega doživljanja. Kako se razlikujeta med seboj n. pr. Sv. Frančišek (v bronu) in evangelist Janez; prvi je vpodobljena vdanost Bogu, ki je tako rekoč na dosegu roke, viden in dobrotljiv kakor sonce, medtem ko Janez očituje apokaliptično zamaknjenost, boj angelov in demonov v oblakih vsemirja, večni nemir, mistika in bogoiskatelja. Primerjaj še resnobno zamišljenost evangelista Lukeža in Pavla in blažen Marijin obraz v »Blagovijesti«.

Značilno je, kako Meštrovićeva umetniška inspiracija niha med lirično lepoto ženskega doživljanja ljubezni, materinstva in čuvstvene omame in med epično karakternostjo moških figur, ki z malimi izjemami vpodabljajo same, kakor bi dejal Spengler, za vodstvo, za ukazovanje rojene ljudi. Voditeljska gesta Mojzesa, trpka moškost Michelangela, trda, a vzpodbujajoča plemenitost Strossmayerja, vsečloveška vzvišenost Goetheja in naposled kljubujoč obrat glave in energičen pogled Meštrovića samega (Autoportret) — vse to se ubrano uravnoveša z ženskimi motivi in ustvarja iz IV. kolektivne razstave Meštrovićevo vsečloveško »genijevo materinščino«. Nje izvor je brez dvoma pri onih skrivnostnih koreninah, ki napajajo človeštvo s posebnostmi narodov, z njih rasno pravsebino, atavističnimi križanji, kulturnimi amalgovanji in vplivom tal. Meštrović je — kakor vsak velik umetnik — predvsem naroden. A prav ta razstava je prepričevalno pokazala, koliko tega plemenitega soka, sprejetega iz narodne duše in starih dinarskih tal, je že prešlo v vsečloveško umetnost, ki je bila in bo vedno zadnji tragičen razpor človeka z bogom, poslednje pomirjenje misli s skrivnostjo, minljivega z večnim, obenem pa sedlina za vse bodoče rodove. Tako močna skulptura, kakor je Meštrovićeva, je mogla nastati samo kot kristalizacija v nekem dolgotrajnem procesu. Nje kamenite poteze imajo sozvočnost z najboljšimi verzi narodne epike: Meštrović je po vsej pravici umetnik, ki ves svoj narod zastopa pred človeštvom in pred višjo usodnostjo.

Omeniti je treba še njegove risbe, ki močno izpopolnjujejo plastiko in ki so svet za se; kakor Michelangelove ali Rodinove so dragoceno gradivo k proučevanju stilnih značilnosti Meštrovićevih kipov. Skromni reportaži, kakor je to pismo s poti, je preveč omejen vidik in prostor, da bi se bil podrobneje ustavil pri teh umetninah.

Vstopil sem na razstavišče v depresivni razpoloženosti. Kako prazno, nesmiselno je to naše pehanje za nekaj, kar se nam zdi pomembno v tesnem, malomeščansko sitem in kičarsko dekoriranem življenju! Ostal sem dobro uro med Meštrovićevimi kipi in sem se očiščen vrnil na zagrebške ulice! Ars aeterna! Zopet sem doživel trenutek, ko me je ta beseda pretresla. Vem, da sem zunaj svečaval obraze, ki se je vanje vidno zarezala gorjupa stvarnost sedanjosti. In ljudje, ki ne vedo, kje bodo jutri spali in kje nasitili svoj glad — zakaj bolj skrbi Gospod za vrabce — so mi zopet vpili v obraz: Kultura je laž, umetnost luksuz sitih! Toda — zdaj nisem povesil oči. Spomnil sem se Meštrovićevih besed v uvodu kataloga: »Vjerujem, da će ljubav i žuljevite ruke uvijek graditi i nikad obarati«. Verujem v umetnost in človeštvo, ker verujem v silo ljubezni in svetost žuljevih graditeljskih rok: to so [illegible] novega sveta, ki se nam odkriva v viharjih in v bledih, neizvestnih jutranjih zarjah.

B. Borko.

Spomenik hvaležnosti Franciji

Meštrovićeva umetnina iz zadnje dobe, ki stoji na beograjskem Kalimegdanu

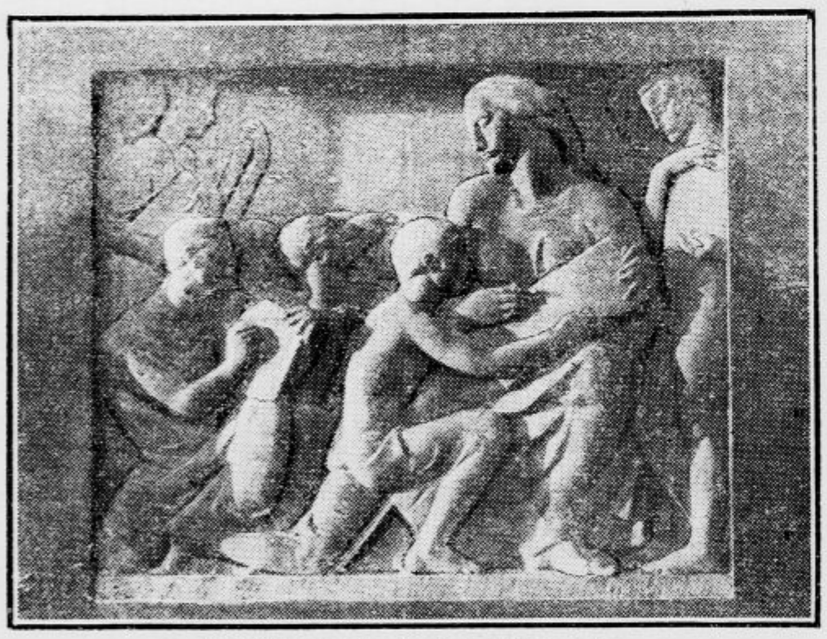

Relief Spomenika hvaležnosti Franciji

„Ljubljanski Zvon“

Majniška številka »Ljubljanskega Zvona« je izšla. Na uvodnem mestu obravnava Vladimir Bartol v članku »Med človekom in Bogom« Goethejevo usodno ljubezen. Sledi Toneta Čufarja »Pesem fabriških težakov«, nato začetek novele našega ameriškega pisatelja Louisa Adamiča »Človek z dušo«. Juš Kozak nadaljuje svoj potopis »Dvajset dni v Evropi«. V tokratnem nadaljevanju eseja nas seznanja s Holandsko. Ferenčak Mirko objavlja razpravo o Štefanu Zweigu, Josip Vidmar nadaljuje »Jubilejne meditacije« o Goetheju. O Emancipaciji ameriškega slovstva razpravlja V. F. Calverton iz New Yorka. Nadaljuje se Fr. Bradača prevod Evripidovega »Kiklopa«.

V Obzorniku je prispevala Milena Mohoričeva nekrolog Vidi Jerajevi. Anton Ocvirk objavlja nadaljevanje »Pisem z Montparnassea«, Pero Pajk pa razpravo Ungerna-Sternberga novela »Die Zerrissenen in Prešeren«. V Književnih poročilih beremo Prezljevo oceno slovenskega prevoda dveh romanov: Ugrabljen (prevel Vladimir Levstik) in Senčna črta (prevel Oton Župančič). Obe deli, o katerih govori referent z veliko pohvalo, je izdala Tiskovna zadruga. Vinko Košak ocenjuje Pupinovo knjigo »Od pastirja do izumitelja«. V pregledih poroča dr. Mrak o Badiurovi Smuški terminologiji, Vinko Košak o Koledarjih, Marij Kogoj pa o glasbenih prireditvah.

»Ljubljanski Zvon« izhaja mesečno v Ljubljani in se naroča pri Tiskovni zadrugi, Šelenburgova ul. 3. Letna naročnina 120.— Din.

Duhamelovi „Prizori iz bodočega življenja“

Pravkar je izšla v založbi Tiskovne zadruge v prevodu *Otona Župančiča* senzacijonalna knjiga znanega francoskega pisatelja Georgesa Duhamela »Prizori iz bodočega življenja«. Delo je vzbudilo takoj po izidu po vsem kulturnem svetu ogromno zanimanje, tako da je dozdaj — dasi je izšlo komaj pred 2 letoma — prevedeno v vse važnejše evropske jezike, v Franciji sami pa je doseglo rekordno število naklad, ki presega že stoštiriinsedemdeseto.

Pisatelj je nedvomno ena najvidnejših osebnosti sodobne francoske literature, ki si je utrdil sloves že z vojnimi romani in spomini, posebej pa še kot svetovni popotnik s svojimi proslulimi potopisi kot n. pr. »Potovanje po Rusiji«, »Prisrčna geografija Evrope« itd. Odlika njegovega dela tiči zlasti v posebno izrazitem smislu opazovanja okolice, ki jo gleda kot zdravnik — to je njegov krušni poklic — z izredno ostrim očesom. Rusojanizem in sočutje do človeka sta posebni karakteristiki njegovega dela, ki mu dajeta neko določeno miselno usmerjenost, namreč zavračanje mehanične civilizacije in poveličevanja človekove srčne kulture. To stališče je povzročilo, da je pisatelj z ostro besedo odklonil brezdušni amerikanizem, ki ga je imel priliko po bliže spoznati na svojem potovanju v Ameriki. »Prizori iz bodočega življenja« so torej pamflet na ameriško civilizacijo, ki jo slika Duhamel kot pošasten fantom, preteč uničiti evropsko kulturo. Prevod Otona Župančiča je tudi to pot mojstrovina prvega reda, ki se odlikuje po blesku in lahkotnosti besede. Za spoznanje pisatelja je prispeval naš ugledni esejist dr. Stanko Leben odličen uvod, ki bo dostojno predstavil slovenski javnosti Duhamelovo življenje in delo.

Oprema, izvršena po osnutku ing. arh. Janko Omahna, zasluži posebnega priznanja, saj so »Prizori« morda najlepša knjiga, ki je prišla kdaj na naš knjižni trg. Tisk je izredno razkošen in pregleden.

Duhamelove »Prizore iz bodočega življenja« je poslovenil Oton Župančič, izdala pa jih je Tiskovna zadruga v Ljubljani v zbirki mojstrov in sodobnikov. Knjiga ima 224 strani. Cena: broš. Din 54.—, platno Din 80.—, usnje Din 96.—.

Češka sodba o komornem koncertu Ljubljanskega godalnega kvarteta

V dnevniku »České Slovo« (Praga) od 22. maja t. l. poroča o slovensken glasbenem festivalu prof. drž. konservatorija v Pragi gospod Alois Haba. Iz poročila navajamo oceno komornega koncerta ljubljanskega godalnega kvarteta:

»Senzacija festivala je bil prvi koncertni nastop novo osnovanega godalnega kvarteta ljubljanskega konservatorija, ki ga tvorijo gojenci prof. Jana Šlaisa gg. Leon Pfeifer (1. violina), Fr. Stanič (2. violina), V. Šušteršič (viola) in O. Bajde (violončelo).

Izvajali so Lipovškov in Škerjančev godalni kvartet, Osterčev ciklus pesmi za godalni kvartet in kontraalt in drug njegov ciklus pesmi za godalni kvartet in višji glas v četrttonskem sistemu.

Mladi godci so presenetili s svojo izglajeno soigro in virtuoznim izvajanjem, ki je bilo muzikalno ter izrazno poglobljeno, dinamično pa fino diferencirano. Če bodo še naprej sodelovali, lahko postanejo komorno združenje svetovne kakovosti. Za vzpon k temu so jim dane vse umetniške predpostavke.

Oba Osterčeva cikla pesmi sta mojstrska primerka moderne glasbene lirike. Osterčeva melodika in ritmika je tesno povezana z naravnim valom govora, glasbeno svojska in po izrazu bližnja ljudskemu pevanju. Prvi (poltonski) ciklus je pela Franja Bernot-Golobova, četrttonske pesmi pa Herta Arko. Obe pevki sta si naložili veliko dela z naštudiranjem originalnih Osterčevih pesmi in sta pripomogli k temu, da je mnogoštevilnemu občinstvu uspelo zapojmiti in odobravati te skladbe.

Dejstvo, da so se prvikrat izvajale četrttonske skladbe, Osterčev ciklus pesmi, in to s pomočjo lastnih reproduktivnih umetnikov, gojencev ljubljanskega konservatorija, je v dokaz, da je tudi v sodobni slovenski glasbeni kulturi četrttonska glasba zmožna razvoja in to dejstvo dodaja novih moči tudi našim stremljenjem v Pragi. Po pravici sem lahko naglasil v svojem uvodnem predavanju »o funkciji četrttonske glasbe v razvoju evropske glasbe«, da gradimo bratstvo med češkimi in slovenskimi glasbeniki — umetniki s skupnim delom pri razvijanju novih glasbenih oblik.«

Zagrebško pismo

Glasbena akademija. — Gostovanje skupine drja Baratova. — Drobiž.

Zagreb, konec maja.

Državna Glasbena akademija prireja te dni nastope svojih gojencev. Na eni zadnjih prireditev je nastopil ljubljanski čelist **Gustav Müller**, absolvent tečaja violinčela prof. Umberta Fabbrija. Ta mladi umetnik se odlikuje po svojem glasbenem prednašanju in tehniki. Izvajal je Locatellijevo sonato, eno najtežjih del literature za čelo in preizkusni kamen vsakega čelista. Svojo nalogo je rešil z uspehom zrelega umetnika. V ostalem programu smo slišali komorno glasbo, takisto produkt gojencev prof. Fabbrija.

Dr. Pavel Baratov gostuje že nekaj večerov v našem gledališču s svojo skupino. Gostovanje je bilo izprva določeno za štiri večere. Uspeh pa je bil tako velik, da so ga morali podaljšati še za nekaj dni. Baratov se je narodil v Rigi siromašnim staršem, študiral je medicino v Varšavi in Petrogradu, kjer je tudi napravil doktorat. Za časa študij je statiral v gledališču, da bi si preskrbel najnujnejša gmotna sredstva za preživljanje. Tam ga je našel Stanislavskij, ki ga je pregovoril, da se je posvetil gledališki karieri. Tako se je Baratov odločil za rusko gledališče. Pozneje je prišel slučajno k židovskemu gledališču, ki mu je ostal zvest do današnjih dni. Po vojni se je Baratov posvetil medicinski praksi in šele po nagovarjanju svojih starih prijateljev se je vrnil k odru v Vilnu. S temi igralci je prišel na Dunaj, kjer so ga takoj angažirali za Ameriko, kjer je leto dni gostoval z velikanskim uspehom. Potem se je vrnil v Evropo, gostoval v Brusiju, Londonu, Amsterdamu in Varšavi. Nato se je zopet lotil zdravniške prakse. Slednjič pa ga je iztaknil Piscator. Pozval ga je v Berlin. Pred kakšnim pol letom je osnoval Baratov svoj ansambel in je gostoval z njim štiri mesece na Dunaju. Od tam je prišel v Zagreb. V Baratovu smo imeli priliko spoznati močnega igralca, ki ga svetovni tisk po pravici primerja s Sonnenthalom, Schildkrautom in Steinrückom. Čim stopi Baratov na oder, zavlada po gledališču mir in zdi se, da si poslušalci niti ne upajo dihati. To je fascinatorska sila rojenega umetnika, ki poslušalce tako zaposli, da pozabijo na vse v svoji bližini. Baratov je eden največjih umetnikov, ki je kdaj nastopil na zagrebškem odru. Občinstvo in kritika sta ga sprejela in ga priznala z največjim uspehom.

Konec tega meseca in v začetku junija bosta pri nas gostovali beograjska in mariborska drama. Narodno gledališče iz Beograda bo igralo Dušana Nikolajevića »Večno koprenoc«. Narodno gledališče iz Maribora pa nam prinese Begovićevo dramo »Brez tretjega«. Nastaja vprašanje, čemu prihaja k nam v goste mariborsko gledališče z dramo hrvaškega avtorja, ki jo v Zagrebu prav dobro poznamo? Če gre za to, da se seznanimo z reproduktivno silo mariborskega gledališča, odkrito povejmo, da bi to silo radi spoznali v podobi kakšne **slovenske drame.** Zato je čisto na mestu vprašanje, čemu ne pride k nam v goste slovensko gledališče s slovenskim dramskim delom?

Zagrebška drama bo v kratkem vprizorila dramo znane književnice Vere Ćlijić-Škurle, ki je doslej znana samo po svojih novelah. Njena drama, ki se pripravlja, je rasna tragedija iz življenja bosanskega kmeta, ki živi in agira na svoji zemlji v pravih paroksizmih svojih strasti in nagonov.

V operi se bo v najkrajšem času vprizorila Stravinskega »Svatbe« s sodelovanjem pevskega društva »Lisinski« pod glasbenim vodstvom kapelnika Milana Sachsa. Nato pride na vrsto Rossinijeva opera »Viljem Tell«. Za pozneje se pripravljajo češkega modernista Otakarja Jeremiáša »Bratje Karamazovi«. Opereta študira senzacionalno operetno revijo »Pri belem konjičku«, ki je znana tudi pod imenom »Teater«.

Še v tej sezoni obeta drama družinsko dramo v treh dejanjih »Ena noč — eno življenje«, ki jo je napisal največji sodobni grški dramatik Spiro Melas.

Žiga Hirschler.

Tolstega „Vojna in mir“ v slovenščini

V naši prevodni književnosti zadnjega časa je Levstikov prevod »Vojne in mira« nedvomno dogodek. Slovenska Matica si je zastavila vse hvale vredno nalogo, da izda v slovenščini to mogočno epopejo napoleonskih vojn, kakor nam je prejšnja leta podarila Reymontove »Kmete« in kakor napoveduje Cervantesovega »Dona Quijota«. Od zasebnega založništva skoraj ne bi mogli zahtevati, da založi tolikšno obsežno mojstrovino svetovnega slovstva; toda naša prevodna književnost jih ne bi mogla trajno pogrešati. Neminljive stvaritve človeškega uma in umetniške genijalnosti tvorijo podlago in vir vsakega književnega razvoja, sleherne duhovne kulture. Tolstega največji roman »Vojna in mir« je obenem eno največjih del svetovne književnosti. Med največje ne sodi samo po obsegu, marveč tudi po umetniški vrednosti.

Letos smo dobili prvo knjigo, ki šteje 426 strani. Trije zvezki podobnega obsega se obetajo za prihodnje leto. Ob priliki bomo priobčili o »Vojni in miru« Tolstega in o pomenu tega romana za rusko in svetovno književnost poseben podlistek; delo takih kvalitet zares zasluži izredno pozornost, ko prestopa prag slovenske literarne zakladnice.

Prevod Vladimirja Levstika je eden najboljših njegovih prevodov sploh: že mojstrska višina jezika in sloga, ki nam daje Tolstega v kongenijalni polnoti, nas navaja k temu, da uvrstimo »Vojno in mir« med temeljne knjige slovenske knjižnice. Tisk (Delniška tiskarna) je jasen in oprema dostojna.

—o.

Vse v »Kulturnem pregledu« navedene knjige in časopisi se naročajo pri »Tiskovni zadrugi« v Ljubljani.

France Veber in njegovo mesto v sodobni filozofiji pri Slovanih

Žalostna je resnica, da smo Slovenci vedno razočarani in ogorčeni, kadar pišejo po svetu o nas. Še hujše je razočaranje, če nam delajo v tem oziru krivico Čehoslovaki, ki bi nas mogli in morali bolje poznati.

V založbi »Slovanskega instituta« v Pragi je nedavno izšla knjiga »Sodobna filozofija pri Slovanih«, ki obsega nekaj nad 170 strani. Na prvih 100 straneh piše Ferdinand Pelikán o ruski filozofiji. Reči moram, da je ta del knjige brez dvoma najboljši, čeprav se le malo peča s sodobno sovjetsko filozofijo in obravnava v prvi vrsti ruske mislece v emigraciji. Prav gotovo je, da so za razvoj sodobnega kulturnega duha ti misleci velikega pomena, ker se njihovo poudarjanje duhovnosti v človeku zelo približuje težnjam moderne filozofije. Pelikán se loti vsakega misleca posebej in ga skuša pokazati od vseh strani. Samo za primer naj navedem, kako obravnava Nikolaja O. Losskega. Najprej oriše njegovo življenje in delo, potem njegov spoznavno-teoretični in psihološki vidik, njegovo metafizično pojmovanje sveta kot organične celote, njegov nauk o svobodni volji, končno pa navede točno bibliografijo. Tako podrobno so obravnavani vsi pomembnejši ruski filozofi.

Drugi del knjige je napisal profesor brnske univerze Josef Tvrdý, ki je podal kratek pregled sodobne filozofije pri Poljakih in Jugoslovanih. Nas zanima v prvi vrsti, kaj pravi o Slovencih, med katerimi omenja le Franceta Vebra in Almo Sodnikovo. V uvodu toži, da Jugoslovani nimamo enotne kulturne in filozofske tradicije, čeprav bi bila prav filozofija poklicana, da stvori enoto. Vobče loči pri nas slovensko-ljubljansko, hrvatsko-zagrebško in srbsko-beograjsko tradicijo. Takoj moram pripomniti, da izvajanja Tvrdega še daleč ne dosegajo izčrpnosti in preglednosti Pelikánovega podajanja.

Lani je napisal J. Tvrdý kritično studijo o sodobni čehoslovaški filozofiji, ki je izšla v prevodu tudi v Skoplju. Knjižice sem bil vesel, ker je pisana zelo objektivno in kritično. Zato pa je človeku tembolj neprijetno, ko bere, kako isti mislec sodi o našem Vebru. Pisati na dveh straneh kritično o Vebrovem sistemu, ne gre; dalo bi se komaj nekaj malega poročati. Prav to je bistvena napaka, ki jo je napravil Tvrdý, da hoče biti kritik in ne samo referent, pri tem pa skoro v vsakem drugem stavku pokaže, da Vebrovih del sploh bral ni, sicer ne bi mogel kaj takega napisati o njem.

Tvrdý pravi, da imamo Slovenci v filozofiji svojo staro in trdno sholastično-katoliško tradicijo, ki vrši močan pritisk tudi na posameznike, ki se bavijo s filozofijo. Res je, da Slovenci do novejšega časa nismo imeli filozofije, ki bi bila filozofija sama po sebi, temveč je bila več ali manj združena s teologijo (Lampe). Toda s tem ni rečeno, da pri nas ne more nastati tudi kaj drugega. Pri A. Ušeničniku moramo govoriti o resnem znanstvenofilozofskem stremljenju, ki mu ga priznavajo tudi drugod. Širok in modern je tudi estetski vidik Iz. Cankarja, ki je izšel iz istega kroga. Torej le ni takega duhovnega pritiska.

Dalje pravi Tvrdý, da je od časa do časa vplivala na razvoj slovenske filozofije inicijativa, prihajajoča iz Gradca. To ne drži. Na našo filozofsko tradicijo je odločilno vplival do Vebrovega prihoda v Ljubljano samo Dunaj. Veber je zavestni učenec Al. Meinonga, ki pa mu je bil kot svetoven filozof močan učitelj in mu Veber ni slepo podlegel. Ta vpliv je res velik v »Uvodu v filozofijo« in v »Sodobnih problemih moderne filozofije«. Mnogo manj sta odvisni od Meinonga »Etika« in »Estetika«, ki sta v sistemu popolnoma samostojni.

Nesmisel je stavek: Njegova (Vebrova) analitična psihologija ni čisto empirična psihologija temveč vsebuje metafizične prvine kakor Brentanova in Meinongova«. Analitična psihologija sploh ne more biti empirična. Metafizičnega pa v Vebrovi filozofiji nimamo prav nič, pač pa lahko rečemo, da je aprioristična, kolikor je posebne vrste logika doživljanja; logika pa vendar ne more vsebovati metafizičnih prvin. Tudi ni res, da bi Veber povdarjal kompleksnost doživljajev. Nikjer ne govori o sintezi duše in hoče pokazati duševnost samo v elementiv ter v analitičnih razmerjih med doživetji ne pa v kompleksih.

Potem se loti nove Vebrove filozofske smeri. Tu Veber pač ni pod vplivom naše dosedanje filozofske tradicije, temveč je to smer zahteval razvoj njegove notranje problematike. Ob tem tudi ne moremo govoriti o kaki »obnovi« sholastike pri Vebru, čeprav se ji je res malo približal. Veber je v zadnjem času začel v prvi vrsti upoštevati poleg zakonitosti objekta in doživljajev še posebno stran, ki jo ima **subjekt** v razmerju doživetja in objekta. V nasprotju z Brentanom in Meinongom, ki sta preveč zašla v predmetno plat, upošteva Veber bolj psihologijo in poudarja subjekt.

In končno še beseda o Vebrovem teizmu. Tvrdý je Masarykov učenec. Če govori lahko čisto mirno in objektivno o Masarykovem pojmovanju Boga in večnosti, bi se mu prav tako ne bilo treba razburjati nad Vebrovim pojmovanjem Boga. Masaryk pravi nekje: »Duhovno pojmovanje Boga odgovarja naši potrebi po izpopolnitvi, nravnem razvoju in nravnem napredku. Tak napredek je močno ojačenje človeške duhovnosti...« Heidelberški profesor Karl Jaspers omenja v knjigi »Die geistige Situation der Zeit«, ki je vzbudila mnogo zasluženega priznanja in zanimanja, učinkovitost življenjske energije, ki jo vsebuje religija. Še na drugih mestih sem ob branju Jaspersove knjige mislil na Vebra. Oba zahtevata podstatni značaj osebnosti in svobodo volje. Torej se je Veber v svojih zadnjih dveh knjigah lotil vprašanj, ki so radikalna vprašanja v sodobni moderni filozofiji.

Veber prihaja pri reševanju svojih problemov imanentno do znanstvene potrebe po obstoju transcendence. Ne izhaja iz teizma temveč pride do njega. Tudi ni Veber noben iracionalist; ves njegov novi miselni sistem se odlikuje po isti miselni ostrini kakor vse ostale knjige. Njegova misel je vedno nosilka in izvajalka kritične zavesti. Veber ne podreja znanstvenega vidika teističnemu stališču; prav tako tudi ni res, da bi podrejal sociologijo teologiji. Gotovo pa je, da je tudi cerkev socialna skupina. Veber res govori o razmerju med socialnimi edinicami in poudarja duhovne, ne podreja pa vseh ostalih cerkvi. Nikjer ne pravi, da bi naroda ali družine ne bilo brez cerkve.

Tvrdý tendenčno hoče pokazati nekatere Vebrove rezultate tako, da bi morali gledati po njegovem mnenju v njem katoliškega religioznega filozofa. Primerja ga z Rusoma Berdjajevim, Poljakom Lutoslawskim in Čehom Radlom. Niti ena teh primer ne drži. Kristolog Berdjajev se s svojim pojmovanjem Bogočloveka bori proti kritičnemu filozofskemu sistemu; njegovemu religiozno-filozofskemu svetovnemu nazoru očita Boris Jakovenko dogmatični značaj. Zavestno dogmatizem v čisti filozofiji je protislovje. Istotako ne moremo primerjati Vebra z mesiancem Lutoslawskim in Radlom, ki je zašel v svojem razvoju precej v ruski mistični realizem in podreja vso znanost teologiji.

Veber se ne oddaljuje od objektivnega svetovnega stališča, ker se približuje filozofskemu vidiku, ki je danes v Evropi zelo razširjen in močan (Max Scheler). Če poudarja subjekt, s tem še ni subjektivist. Tu sploh ne gre za razmerje med tradicijo in inicijativo ampak samo za znanstvene dokaze, s katerimi je Veber svojo teorijo utemeljil. Če se je približal duhovnemu pojmovanju človeka, sta to zahtevala njegov razvoj in sistem, ne pa kaka tendenca.

Tvrdý je jasno pokazal, da Vebra prav nič ne pozna. Prebrati nekaj pomanjkljivih publicističnih poročil o naših filozofskih delih in samo na podlagi teh kritizirati sistem, ni znanstveno. Kaj takega bo vedno vzbudilo v nas reakcijo.

Bajd Franc.

ŠAH

Urejuje dr. Milan Vidmar

Nemška šahovska mladina je zelo čelovna. Turnir za prvenstvo v Berlinu, ki je združil 12 mlajših nemških mojstrov, je bil 8. maja zaključen. Prinesel je dolgo vrsto živih, zanimivih partij, prinesel pa je tudi zanimivega novega prvaka Berlina. Karl Helling je zmagovalec.

Znan je že v širšem svetu. Lani je igral v Pragi na olimpijadi. Otvoritve ima originalne, kombinacij, pasti in trikov je poln. Tehniko ima izvrstno. Pa mlad je. To je njegova najboljša lastnost.

Berlinski turnir je zanimiv tudi zato, ker se ga je udeležil bivši nemški prvak Ahues. Ahues je dobro znan mojster. Ne samo v Berlinu, kjer živi, in v Nemčiji. V velikem italijanskem turnirju, v San Remu, je odlično zastopal svojo domovino. Pokazal je, da je nevaren tudi največjim kanonom. Prevrnil je n. pr. Bogoljubova in Spielmanna v krasnih partijah.

Doma v Berlinu, Ahues ni imel sreče. Ostal je brez nagrade. Med dvanajstimi igralci kot šesti. Menda ni posebno zdrav. Mogoče pa je že prestar za mladiče, ki še nikoli niso na svetu imeli tako malo respekta kakor baš sedaj, v naših dneh.

Igro zmagovalca, Hellinga, zelo dobro karakterizira naslednja partija iz berlinskega turnirja.

Beli: Helling. **Črni:** Rellstab.

1.) g2—g3 — — —

Strašno moderno.

1.) — — — e7—e5
2.) d2—d4 e5×d4
3.) Lf1—g2 — — —

Beli že žrtvuje kmeta za napad. Helling je silno podjeten gospod. Črni pa bi bil bolje storil, če bi se kmeta ne bil polakomnil.

3.) — — — c7—c5?
4.) c2—c3 — — —

Seveda!

4.) — — — Sb8—c6
5.) Sg1—f3 d4×c3
6.) Sb1×c3 — — —

Za žrtvovanega kmeta ima beli krasno pozicijo in dobro razvito igro.

6.) — — — Sg8—f6
7.) e2—e4 — — —

Beli preprečuje d7—d5.

7.) — — — d7—d6
8.) 0—0 Lf8—e7
9.) Lc1—f4 0—0
10.) Dd1—d2 — — —

Beli napada točko d6 sistematično.

10.) — — — Dd8—a5
11.) Tf1—e1 — — —

Seveda ne 11.) Lf4×d6? 11.) — — — Tf8—d8. 12.) e4—e5, Sc6×e5!

11.) — — — Lc8—e6
12.) Ta1—d1 Tf8—d8
13.) Sc3—d5! — — —

Močna poteza!

13. — — — Da5×d2

Na a2 dama ne more vzeti, ker bi po 14.) Td1—a1 zašla v velike težave.

14.) Td1×d2 Kg8—f8

Boljša poteza je bila 14.) — — — Sf6—e8.

15.) Sd5—e7 Ta8—e8
16.) Sc7×e6+ f7×e6
17.) Sf3—g5 — — —

To je imel beli v 13. potezi pred očmi!

17.) — — — Se6—d4

Edina poteza, ki pa tudi ne zadostuje.

18.) Td2×d4! e5×d4
19.) Sg5×e6+ Kf8—e8
20.) Se6×d8 Ke8×d8

Po končani likvidaciji ima beli par lovcev, boljše kmete in dober napad.

21.) Te1—d1 Tc8—e2
22.) Td1×d4 Te2×b2
23.) e4—e5 — — —

Napad je že zopet živ!

23.) — — — Tb2—b1+
24.) Lg2—f1 Sf6—h5
25.) Lf4—e3 — — —

Sedaj je črni skakač na h5 v nevarnosti, da ga nabode kmet z g3—g4.

25.) — — — g7—g6
26.) Le3—h6 — — —

Jemlje skakaču polje g7.

26.) — — — Kd8—e8
27.) e5×d6 Le7—f6
28.) Td4—e4+ Ke8—d8
29.) Kg1—g2 Tb1—d1
30.) g3—g4 Sh5—g7
31.) Lh6×g7 — — —

Beli jadra v zmagovito končnico.

31.) — — — Lf6×g7
32.) Te4—e7 Lg7—f8
33.) Te7×h7 Td1×d6
34.) Th7×b7 Td6—d7
35.) Tb7×d7+ Kd8×d7
36.) g4—g5! — — —

Po drugi likvidaciji ima beli premoč dveh kmetov. Za zmago ta premoč ni prevelika, ker so lovci različnih barv.

36.) — — — Kd7—e6
37.) Lf1—d3! — — —

Helling igra končnico zelo lepo.

37.) — — — Ke6—f7
38.) f2—f4 a7—a5
39.) a2—a4 Lf8—b4
40.) h2—h4 Lb4—d2
41.) Kg2—f3 Kf7—g7
42.) f4—f5 g6×f5
43.) Ld3×f5 — — —

Sedaj ima beli dva zvezana prosta kmeta. To je jasna zmaga.

43.) — — — Ld2—c1
44.) Kf3—g4 — — —

Črni se vda, ker nima več obrambe. Kmetje marširajo neizprosno. Helling je partijo igral dosledno in zelo energično!

Šport

Concordia : Primorje

Ligaško prvenstvo se je sicer šele pričelo in bomo v njegovem poteku imeli marsikatero zanimivo tekmo. Toda velika hiba v letošnjem izvajanju tega tekmovanja je v njegovi razvlečenosti. Skoro ves junij bomo brez tekem! Zato bodo morali naši klubi, če hočejo ohraniti moštva v formi, skrbeti na drug način za kontinuiteto v igri, sicer bomo še večkrat priče, kako nam zunanja moštva odnašajo točke iz same Ljubljane.

Od lanskih »ligašev« (Hajduk, Hašk, Gradjanski, Concordia) je ostal v naši letošnji ligi samo Gradjanski. Ostalo trojico smo izgubili, ker je bila uvrščena drugam, zato smo pa dobili v našo grupo pri nas že zelo popularne Mariborčane. Ti seveda ne morejo odtehtati vse ostale trojice renomiranih moštev!

Dobra politika naših dveh vodilnih klubov bo morala stremeti za tem, da nam vsaj s prijateljskimi tekmami pripelje v Ljubljano Haškovce, po možnosti tudi Hajdukovce, in končno Concordijaše. Kajti moštva teh klubov so vedno v Ljubljani rado videni gostje, ki nikoli ne razočarajo.

Taka politika se bo z malo resne volje dala izvesti, vprav zaradi velikih pavz v ligaških tekmovanjih. Želeti bi bilo, da bi tako Primorje kot Ilirija po nekem načrtu in v medsebojnem sporazumu to stvar izvedla.

Za nedeljo ima Primorje v gosteh zagrebško Concordio. To za začetek. O Concordiji bi bilo škoda zgubljati vsako besedo v svrho reklame, dovolj bo, če pokličemo v spomin lanska rezultata v liginem tekmovanju: v Ljubljani je zmagala Concordija po enakovredni igri 2 : 0, v Zagrebu pa je dala revanš celo v izmeri 7 : 2!

Primorje je s svojim moštvom v pravkar končanem podsaveznem prvenstvu močno »plavalo«. Šele proti koncu tekmovanja se je moštvo ustalilo in zlasti v bitki z Ilirijo pokazalo dobro formo. Z ozdravitvijo nekaterih bolnikov in s povrnitvijo drugih iz vojaške službe se je posrečilo doseči konsolidacijo moštva, ki utegne biti koristna v predstoječih ligaških borbah. Bomo videli, kako se bo obneslo v prvi močnejši tekmi z zunanjim moštvom!

Pred glavno tekmo bosta še dve predtekmi, in sicer Slovan : Primorje II in Hermes : Grafika.

ISSK Maribor v Zagrebu

Včerajšnje poročilo o prvenstveni tekmi Viktorija : ISSK Maribor je v toliko popraviti, da so Mariborčani zaradi avtogola Zagrebčanov v prvem polčasu vodili z 1:0.

Da so mariborski nogometaši pred zelo kritičnim zagrebškim občinstvom napravili prav, ugoden vtis, se vidi iz pisanja včerajšnjih zagrebških listov. »Novosti« pravijo, da so bili Mariborčani zelo dobri, zlasti v kombinaciji. »Jutarnji List« piše med drugim: »Prvak Maribora in sploh prvo mariborsko moštvo, ki je posetilo Zagreb, se je predstavilo v dobri luči in si je pridobilo simpatije občinstva. Mariborčani so ugodno presenetili. Nismo pričakovali, da bo njihovo moštvo pokazalo tako dobro igro. Mariborovo moštvo, ki je sestavljeno iz močnih in mladih igralcev, goji nizko kombinacijsko igro, kar je značilno, ker to pri Slovencih ni v navadi. Moštvo je zelo disciplinirano in fair. V startu in v igri z glavo je imelo mnogo prednosti pred domačini, a tudi glede hitrosti je prednjačilo. V drugem polčasu so Mariborčani nekoliko popustili, kar se mora pripisati dejstvu, da ne igrajo mnogo težkih tekem. Njihova temperamentna igra je ugajala, in to tembolj ker so bile njihove akcije izvedene premišljeno.«

Kljub porazu torej Mariborčanov ni treba biti sram.

SK Ilirija : Ruski tenis klub, Zagreb

Jutri v nedeljo oo 8 zjutraj se prične II. kolo za državno prvenstvo moštev. Vabimo vse sportno občinstvo, da poseti turnir, ki bo trajal ves dan, od 8. do 12. in od pol 4. dalje.

Igralo se bo po novem pravilniku, in sicer nastopi 5 gospodov, ki tekmujejo po vrstnem redu, prvi s prvim itd. Igra bo vsekakor zelo zanimiva, ker postavi Ilirija najmočnejše moštvo z znanim igralcem g. Trudnom na čelu.

Službene objave JLAS

(Iz zapisnika 20. seje z dne 18. t. m.)

Prijava g. Grünfelda, Ljubljana. V gornjem predmetu naj se pismenim potom zaslišita g. Savo Sancin in SK Železničar, Maribor.

G. Evgen Bergant, Maribor, pošilja zapisnik stafete za Schellov pokal, ki je v redu. Pošilja tudi izjave novo izprašanih sodnikov s slikami; istim se izstavijo tozadevne izkaznice.

Odbor lahkoatletskih sodnikov, Maribor, pošilja zapisnik svojega prvega sestanka, ki je veljal istočasno kot ustanovni občni zbor; ob tej priliki je bil soglasno izvoljen za predsednika g. dr. Jettmar Ervin, za tajnika g. Bergant Evgen. Se odobri. Dopis od 17. t. m. se vzame na znanje; o vsebini se bo razpravljalo na prihodnji seji. V zadevi prireditve SK Železničar, olimpijski desetoboj, se pozivajo klubi HSK Concordia in SK Marathon, da opravičijo do prihodnje seje izostanek prijavljenih atletov Kallaya in Buratovića.

Prvenstvo moštev v Ljubljani. Tajnik poroča, da je vršil 15. in 16. t. m. zasliševanje v predmetih Grünfeld in Stepišnik, kakor tudi v predmetu stafete »Jutra« in je ob tej priliki ugotovil, da ni prišlo do sporazuma v zadevi spremembe termina imenovane prireditve; zaradi tega se ima imenovana prireditev vršiti dne 4. in 5. junija, kakor po vsej državi.

Zadeva g. Grünfelda. Glasom zapisnika o zaslišanju imenovanega je u. o. sklenil, da se isti ne more kaznovati, ker je dokazano, da je iznesel v javnost samo zaključke seje u. o., ki niso tajni, medtem tudi ni tajnosti debat seje z ničemer kršil.

Zadeva g. prof. Drago Stepišnik. Na prijavo ASK Primorja in glasom zapisnika o zaslišanju je dokazano, da je gornji inkriminirane besede glasom prijave res rekel, kar sledi iz pričanja g. Rovana. To priznava tudi g. Stepišnik ter se opravičuje s tem, da je stvar izvršil v razburjenju. U. O. sklene, da se g. prof. Drago Stepišnik z ozirom na olajševalne okolnosti po čl. 4 in čl. 7 a po čl. 64 k. p. kaznuje z izključitvijo iz kluba v roku dveh mesecev, in sicer od 3. aprila do 3. junija t. l. Istočasno mu se dvigne predhodno izrečen suspens. SK Ilirija ima obvestiti savez o izvršeni kazni.

Predmet stafete »Jutra«. Na temelju poročila delegata SK Ilirije se gornja prireditev ni mogla vršiti 16. t. m., na kateri datum je bila po savezu določena, zaradi policijske prepovedi. Ker pa je naknadno ASK Primorje izposlovalo dovoljenje za podobno tekmovanje na 22. t. m., se naloži SK Iliriji, da ima to tekmovanje brezpogojno izvršiti dne 22. t. m. glasom prej izdanih propozicij in o izvedbi istega takoj obvestiti savez. Istočasno se ugotavlja, da do danes ni prispel akt o policijski prepovedi, ki so ga delegati SK Ilirije obljubili posiati. Ugotavlja se tudi, da je zadnji rok za prijave bil 15. t. m., zaradi česar ne more veljati ugovor, da ni bil za to tekmovanje prijavljen noben klub.

Službene objave zbora sodnikov JLAS za dravsko banovino. Za mednarodni miting SK Ilirije v nedeljo, dne 29. t. m. ob 15. se določa naslednja jurija: vrhovni sodnik: g. Sancin S., voditelj tekmovanja: g. Windisch, starter za teke: g. Sancin S., starter za skoke in mete: g. Windisch, sodniki na cilju in časomerilci: gg. Vidic, Windisch, Stepišnik, Kermavner, Luin, sodniki na cilju: gg. Grünfeld, Mihel, časomerilci: gg. Karba, Gorjanc; sodniki za skoke in mete: gg. Vidic, Luin, Stepišnik, službena nadzornika tekališča: gg. Vidic, Luin, glavni sodnik za skoke in mete: g. Kermavner. Poziva se SK Ilirija, da stavi na razpolago zadostno število gospodov za zasedbo funkcij v smislu pravilnika, in sicer: reditelja za start, dveh zapisnikarjev za teke, skoke in mete, enega števca krogov, vrhovnega reditelja, enega zdravnika in dveh oglaševalcev ter da mora skrbeti za zadostno število ur. Vsi imenovani naj se javijo točno ob 14. vrhovnemu sodniku, g. S. Sancinu. Istočasno se vrši sestanek jurije. Službena nadzornika tekališča naj izvršita svojo funkcijo glasom pravil. — Predsednik Slamič Lavoslav l. r.

Odborniki JLAS, Ljubljana. Zaradi pritožbe gg. Grünfelda in Karbe se sklene, da imajo od sedaj podpisati vse dopise, naslovljene na savez, skupno vsi naši odborniki v Ljubljani.

Jubilejni mednarodni miting Ilirije. Letos slavi SK Ilirija 20-letnico svojega obstoja in delovanja na polju slovenskega sporta. Ta jubilej bo proslavila tudi lahkoatletska sekcija z velikim mednarodnim mittingom, ki bo v nedeljo 29. tm. ob 15. na igrišču Ilirije.

Po dolgem času bomo imeli v Ljubljani priliko, da vidimo elitno lahkoatletsko prireditev, na kateri bodo nastopili odlični atleti KAC-a iz Celovca in najpomembnejši tekmovalci zagrebških, mariborskih in ljubljanskih klubov. Program tekmovanja bo zelo pester, zlasti še, ker se bodo merili med seboj atleti, med kateremi je cela vrsta državnih prvakov in rekorderjev. Startna lista prijavljenih je naslednja:

100 m: Egger, Hirtl, Golob, Gilberti, Haderer, Kryza (vsi KAC), Buratović (Concordia), Jamnycki (Hašk), Ferenščak (Marathon, Zgb.). Skok, Kovačič, Perovič (Primorje), Župančič N., Orel, Vesenjak, Ourtrata (vsi Ilirija).

400 m: Hertl, Susitti Albert, Kuntschitz, (vsi KAC), Jamnicky, Tućan (HAŠK)), Ferenščak (Marathon), Fišer K., (Marathon, Mb.), Skok, Korče, (Primorje), Župančič N., Schifrer (Ilirija).

1500 m: Susitti A., Kuntschitz (KAC), Kumer Karel, Žingerlin (Marathon, Zgb.), Krevs, Ogrin, Kovačič (Primorje), Lejka (Ilirija).

1000 m: Koch, Pfingster (KAC), Ogrin (Primorje), brata Glavnika (Ilirija).

5000 m: Susitti Johann, Golob Emil (KAC), Grmovšek (Marathon Mb.), Krevs (Primorje), Šporn, Senčar (Ilirija).

Daljava: Russ Egger (KAC), Buratović (Concordia), Kallay Levi (Marathon), Fika Outrata, Stepinšek M. (Ilirija).

Višina: Russ, Egger (KAC), Buratović (Concordia), Kallay Levin (Marthon), Fika Smrdel (Marathon, Mb.), Žgur (Primorje), Župančič N., Dečman, Oroszy, Pukl (Ilirija).

Palica: Buratović (Concordia), Kallay L., Feigl (Marathon), Fika Smrdel (Marthon, Mb.), Župančič N., Oroszy, Dečman (Ilirija).

Krogla: Egger, Russ, Eschenauer (KAC), dr. Narančić, Manojlović (Concordia), Kallay L. (Marathon), Erno (Marathon, Mb.), Jeglič, Neli, Stepinšek M., Banko (Ilirija).

Disk: Egger, Russ, Eschenauer (KAC), Dr. Narančić, Manojlović (Concordia), Kallay L. (Marathon), Erno (Marathon, Mb.), Jeglič, Neli, Stepinšek M., Banko (Ilirija).

Kladivo: Eschenauer, Haderer (KAC), Manojlović (Concordia), Gojič (HAŠK), Korče (Primorje), Stepinšek M., Neli, Juričev, Jeglič (Ilirija).

Akademski sportni klub Primorje razpisuje o priliki prvenstva Jugoslavije za moštva v letu 1932 deset plaket. Plakete si pribori najboljša desetorica atletov, ki doseže v šestih disciplinah, vštevši stafeto, minimum in istočasno največ točk. Poleg tega razpisuje tudi tri plakete za tri najboljše rezultate, postavljene na imenovanem prvenstvu. Klasifikacija se vrši po tabeli za višeboj JLAS. Celoten razpis je veljaven samo za klubove verificirane člane. Da dvigne zanimanje za lahko atletiko, zlasti med klubovimi člani, razpisuje tudi pokal, ki si ga v trajno posest pribori klubov član, ki bo na katerikoli atletski prireditvi postavil nov jugoslovenski rekord na 100 ali 200 m. Pokal sam pa ostane v njegovi posesti samo za čas, dokler je klubov član. V primeru njegovega izstopa iz kluba mora atlet vrniti takoj pokal klubu, ki ga mora ponovno razpisati v isti namen.

SK Grafika. Igralci Wolmut, Mihelič, Novak, Potrato, Stupica Leon, Kobal, Pungerčar, Štromajer, Katavić, Zinke, Mekina, Stupica II, Šorn in Bežan naj bodo jutri, v nedeljo 29. maja, točno ob pol 4. pop. na igrišču ASK Primorja v garderobi. — Dalje sporoča g. ss. Pevaleku, da bo prvenstvena tekma SK Grafika : ŽSK Hermes v nedeljo 29. t. m. kot predtekma k prijateljski tekmi Concordia : Primorje, in sicer ob 16. na igrišču ASK Primorja.

Verifikacije: SK Svoboda: Petejan Bruno, Drevenšek Viljem 1916, Knezer Ivan. SK Rapid: dr. Harald Scheibel, Erich Fiack, ISSK Maribor: Majer Tone, Mlekuž Albert, Mušik Ljuban, Paher Milan, Lužnik Franc, Perin Hinko, Zorko Karl, Turk Joso, Ketiš Rudolf, Kampare Danilo.

Predsednik: Dr. Ugrinić Veljko, tajnik: Z. Frančić, odbornik: M. Münz.

NSK Sparta. Danes ob 20. strogo obvezen sestanek vsega članstva v kavarni Vospernik zaradi nedeljske prvenstvene tekme s SK Svobodo, Vič.

SK Ilirija (nogometna sekcija). Danes ob 18.45 važen sestanek I. moštva. Udeležba obvezna! — Rezerva igra jutri na Jesenicah s SK Bratstvom; sestava je objavljena v članski knjigi in v garderobi, zbirališče ob 11.30 pred gorenjskim kolodvorom, vodi g. Mahkovec. — Plenarna seja upravnega odbora bo v torek 31. t. m. ob 20. v »Emoni«; načelstva sekcij naj pripravijo mesečne referate.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Drevi od 17. naprej trening za juniorsko skupino. V nedeljo dopoldne prvenstvena tekma s SK Jadran. Ob 9.30 morajo biti v garderobi: Baum I in II, Petrič I in II, Strnad, Begović, Vukadinović, Vrhovnik, Trajković, Zalar, Mlinar, Bizjak. — (Lahkoatletska sekcija.) Na mednarodnem jubiljenem mitingu SK Ilirije v nedeljo ob 15. startajo naslednji atleti: Skok, Kovačič Alfonz, Perović, Korče, Krevs, Kovačič Leo, Ogrin Miran, Putinja, Žgur, Žorga Fric in Aleks. Vsi atleti naj bodo na igrišču najpozneje ob 14.30. Pozivajo se istočasno vsi verificirani atleti, ki bodo startali na prvenstvu Jugoslavije za moštva dne 4. in 5. junija da izvršijo nekoliko treningov, zlasti: Jug I in II, Slamič, Hassl, Slapar, Svetic, Puc, Čepin, Vidic E., Valenčič, Stolfa, Kermavner, Omladič, Janowsky, Cerar II, Oražem, Tršar, Wilfan, Ribnikar II, Lah, Cerkvenik, Medved, Cimperman, Gašperšič, Tomšič, Pogačnik, Kobal, Caleari, Jordan, Cenčič, Pečenko, Cvahte, Franko, Perović II, Sintič in drugi.

Objave teniške sekcije SK Ilirije: Poziva se vse članstvo teniške sekcije, da se brezizjemno udeleži turnirja in z velikim obiskom počasti zagrebške goste in domače moštvo. V soboto so igrišča št. 2, 3 in 4 zaprta. V nedeljo se na igriščih ne igra dokler traja turnir. Zagrebško moštvo prispe danes, v soboto ob 10. zvečer in ga sprejme odbor sekcije na glavnem kolodvoru. K sprejemu vabimo tudi ostalo članstvo! V nedeljo torej vsi na turnir. — Načelstvo sekcije.

Iz sodniške prakse

Zanimivo primerjanje nazorov o važni sodnikovi odločitvi.

Dejanski stan: 5 minut pred koncem prisodi sodnik zaradi prestopka tik ob kazenskem prostoru enajstmetrovko, ki odloči zmago. Branilec je spodnesel nasprotnega napadalca, ki je hotel ujeti žogo z glavo.

Opomba: Zmago je odločila enajstmetrovka; napadalec, ki se je zrušil, ni bil v najboljši poziciji; skočil je le po žogo, da bi jo oddal tovarišu. Tipičen primer, ki je dal priliko za najrazličnejše komentarje. Torej:

Odbornik kluba, ki je zmagal: Končno smo imeli enkrat res dobrega sodnika, ki je res videl vse. Malokateri bi bil videl ta »foul«, ki je bil neverjetno drzen. Sploh bi bilo treba onega branilca izključiti. Sicer ni bilo prav, da sodnik tega ni odredil; toda končno ni mogel preveč oslabiti nasprotnika, ker je bila izgubljena tekma že tako dovolj huda kazen. (Ko je bil rezultat še neodločen, je prav isti funkcionar namignil predsedniku, naj v bodoče ne pristane na določitev tega sodnika, ker ne vidi niti najnavadnejših napak.)

Odbornik kluba, ki je izgubil: Zopet nas je enkrat porazil sodnik. Morali bi ga bili sploh odkloniti, toda predsedstvo se ni zmenilo. Kar z jasnega prisodi enajstmetrovko, čeprav ni bilo nobene nesreče. Malo naskoka pa vendar še ni povod za enajstmetrovko... Vsekakor bi bilo dobro protestirati!

Nepristranski gledalec: Težko je izgubiti tekmo v zadnjih minutah, toda kaj more sodnik za to, če moštvo ne spoštuje pravil in ne igra fair. Res igralec ni bil nefair, toda igral je nepravilno in zato je sodnik moral posredovati. Napadalec, ki je bil napaden, sicer ni bil dosegel gola, kar pa za sodnika ne sme biti odločilno. Človek pač ni zadovoljen, kadar vidi, da more moštvo, ki je bilo ves čas enakovredno, izgubiti igro celo v zadnjih minutah zaradi enajstmetrovke.

Fanatik za zmagovalce: Kot levi so se borili naši! Daleko boljši so bili od nasprotnikov, ki so često posegli tudi po nedovoljenih sredstvih, da bi zakrili svoje neznanje. Sodnik je bil dolgo prizanesljiv, toda končno mu je bilo le preveč. Takšnih nam je treba, da se človek lahko zanese nanje. Do prvenstva je sicer še daleč, toda moštvo je pokazalo, da se zna pod dobrim vodstvom odlično boriti. Enajstmetrovka je bila upravičena; sicer pa bi bili naši zmagali tudi brez nje!

Fanatik za poražene: Sedaj smo pošteno zaostali; prav namenoma je ta nesrečni sodnik odločil igro za one. Saj ni čuda, če se sodnik in njihov kapetan tako odlično razumeta. Naše vodstvo je seveda slepo. Že pred tednom dni je bilo nekaj sličnega: najbolje bi bilo, če bi sploh ne sodelovali več v prvenstvu. Razumljivo, da ima občinstvo takšnih »uspehov« dovolj; izžvižgati bi bilo treba takšne sodnike. In pa pisati, pošteno, da bi zaleglo enkrat za vselej!

Novinar: Sodnik je bil kos svoji nalogi. Sicer pa igra ni bila prehuda in tik do konca neodločena 1:1. Obe moštvi nista bili na posebni višini; obžalovanja vredna je bila sodnikova odločitev za enajstmetrovko. Bila je pač preostra. Ker nikakor ne gre, da se tako neznaten prestopek kaznuje najstrožje. Kdaj se bodo sodniki naučili presojati tudi psihološko stran svojih odločitev? Saj se tudi človeku, ki ukrade malo denarja, ne odreže kar glava. Zato ni bilo prav, da je dal sodnik igro odločiti z enajstmetrovko, posebno še, če se pomisli, da igralec, ki ga je nasprotnik malo »odrinil«, ni bil v dobri poziciji in sploh ne bi mogel ustreliti v mrežo.

Sodnikovo poročilo: Igra je bila v splošnem fair in brez mojega posredovanja. Proti koncu sem moral prisoditi enajstmetrovko, ker je branilec X napadel napadalca Y ter ga nepravilno in z roko »odrinil« od žoge. Ker se je to zgodilo nekako meter za kazensko črto, sem moral prisoditi enajstmetrovko, ki je prinesla zmago. Po zaključku je nekaj ljudi kričalo in me deloma tudi žalilo. Krivcev nisem dal ugotoviti, da bi še bolj ne razburil duhov. Ker je bila igra branilca X samo nepravilna, ne pa nefair, predlagam, da se ne kaznuje.

Objava sportnega oblastva: Tekma se verificira z 2:1. Na protest poraženega moštva je odbor ponovno preiskal vso zadevo, da bi morda proučil tudi kakovost sodnika. Ker so izjave prič različne, je najbolj verodostojna izjava sodnika, po kateri je bila enajstmetrovka upravičena. Zoper ta sklep ni priziva. Za druge ukrepe ni povoda, ker vedenje občinstva pri tej priliki ni prekoračilo običajnih mej.

Če se kaj ponavlja v zgodovini, se te zgodbice gotovo ponavljajo zdaj s temi, zdaj z drugimi glavnimi vlogami. Najtežje je pač za klubove odbornike in najbolj goreče člane!

M. Zoščenko:

Svatba

Seveda se je Volodja Savituškin nekoliko prenaglil z ženitvijo. To stoji tako trdno, da se ne da ovreči. Nasprotno, dejali bi lahko, da je tako hitel, da si ni niti neveste dobro ogledal pred poroko. Reči, ki se odigravajo pred vsako ženitvijo, so se namreč odigrale zunaj njega. Celo ko se je seznanil s svojo bodočo taščo, se je to zgodilo v vsej naglici. Predstavili so mu jo kar na hodniku nevestinega stanovanja. S svojo nevesto pa se je bil Savituškin seznanil v cestni železnici. Stala je pred njim v zimskem plašču in se je držala za pas, ki visi od stropa. To je dalo Volodji priliko, da se je pokazal kavalirja.

»Prosim vas, sedite vendar na moje desno koleno,« jo je nagovoril. Tako vam bo lažje.«

Ona pa je odklonila kratko in odločno:

»Hvala lepa.«

»Če nočete tega, dajte mi vsaj zavojčke, ki jih težko držite v rokah.«

Nagovorjenka je pogledala fanta v oči, zmajala z glavo in še trdneje prijela za motvoz. Volodji se je vse to zdelo tako mično, da je na postajališču cestne železnice, kjer je izstopila, tudi sam izstopil, šel za njo in se ji predstavil. Tako sta se seznanila. Dva dneva pozneje ji je predlagal, naj bi se vzela. Ona je takoj pristala in naslednji dan sta šla v urad za sklepanje zakonov, da ju registrirajo. Šele ko je bilo to pri kraju, je prišlo najbistvenejše.

Iz urada za sklepanje zakonov sta se odpravila na dom njene matere. Tam je bilo vse pokonci. Mizo za svate so pravkar pogrinjali. Razne tete so tekale po sobi sem in tja, nosile vkup prte in prtiče, postavljale vaze in cvetlice, se objemale in vodile Volodjo od ene znanke do druge. Vsi so mu čestitali. Že pri živahnem pozdravljanju v predsobi je bil Volodja izgubil ženo izpred oči. Nemirno jo je iskal po vseh kotih. Mladih žensk, njej sličnih v letih in obleki je bilo na kupe, nje same pa ni mogel uzreti nikjer.

In tako mu je mimogrede šinilo v možgane:

»Saj najbrže ne poznam več svoje lastne žene. Kaj naj začnem?«

Pomešal se je spretno med mlade ženske in je zdaj to, zdaj ono sunil s komolcem v stran. Ženske pa so se spogledovale in niso kazale niti najmanjše prijaznosti zaradi njegovega obnašanja. Svatje so začeli postajati pozorni. Z nejevoljo so spremljali vsako njegovo gesto.

»Lepo so me posadili v koprive!« si je rekel natihem. »Kaj bo, če je res ne najdem?«

Slednjič so pozvali goste k mizi.

»Hvala Bogu«, je dejal Volodja, »zdaj se bo vendarle pojasnilo. Saj bo gotov moja žena sedela poleg mene.«

Odvedli so ga na častni prostor. Na njegovo levo stran so posadili mlado, ljubko žensko. Volodja jo je pogledal v obraz in bilo mu je, kakor da se mu je odvalil kamen od srca. »Ona je!« si je dejal ves srečen. »Glej no, kako lepa je! Brez klobuka se zdi še mnogo mlajša kakor z njim. Niti nosek ji ni tako zavihan kakor se mi je videlo doslej.«

Čuvstva so ga tako prevzela, da je zaporedoma natakal vino v čaše in trkal in pil na dušek. Kdaj pa kdaj jo je sunil s komolcem in jo tudi poljubil. S tem pa je dosegel že višek početja.

Izbruhnilo je namreč splošno in divje ogorčeneje. Od vseh strani so leteli nanj očitki:

»Kakšen človek brez morale in vzgoje! Še preden se je njegova žena pojavila pri svatbenem omizju, začenja ljubimkati z drugo. Nesramnost!«

Svatje so obstopili ženina. Zahtevali so od njega pojasnila, kako se more tako vesti. Volovodja bi bil lahko obrnil besedo in dejal, da je vseto šala. Toda toliko duhaprisotnosti ni imel več. Vse to, kar se je bilo odigralo okolu njega, ga je pripravilo tako daleč, da se ni mogel več obvladati. Ko je pristopil še neki hišni prijatelj in ga je od zadaj udaril s steklenico od žganja po glavi, mu je bilo dovolj, da je vzkipel. Tedajci se je pred njim pojavila nevesta v belem oblačilu, z venčkom iz cvetja za pasom.

»Tako, tako« je dejala.

Sorodniki so potisnili Volodjo iz sobe.

»Dovolite mi vsaj, da ostanem pri mizi in da jem z vami!« se je branil in prosil izvrženec. »Upoštevajte, da nisem danes od rane zore ničesar pokusil. Moj želodec je še popolnoma prazen!«

Vse njegovo jadikovanje ni pomagalo. Prijeli so ga in ga vrgli po stopnicah.

Naslednjega dne je šel Volodja Savituškin sam v ženitovanjsik urad. Dal se je ločiti.

Uradnik, ki ga je bil prejšnji dan registriral, se je zelo čudil temu naglemu postopku. Slednjič pa ga je odpustil z besedami:

»Sicer pa naj vas ta reč nikar ne vznemirja. Dandanes je v Rusiji zelo malo stalnih zakonov. Mogoče boste imeli prihodnjič več sreče.«

Vsak naročnik „Jutra“ je zavarovan za 10.000 Din!

Iz življenja in sveta

Herriot se pripravlja

Kakor smo poročali na drugem mestu, je sprejel prošle dni francoski državni predsednik Lebrun v avdijenci poslanca Herriota, predsednika vlade Tardieuja in finančnega ministra Flandina. Na sestanku se je govorilo o smernicah bodoče vlade, katero bo sestavil Herriot

Vesoljstvo se razširja

Sir Atur Eddington, znameniti angleški fizik in astronom, je imel te dni v Londonu predavanje, v katerem je povedal naslednje:

»Vesoljstvo se napihuje« kakor mehur, napihuje se celo z brzino, ki je teoretiku skrajno neudobna. Primera o mehurju je videti nevarna, ker mehurji počijo, če se preveč napihnejo. A glede tega vas lahko pomirim. Naš svetovni mehur ne bo počil, ker je počil že pred davnim časom.«

Domneva, da se vesoljstvo neprestano razteza, je že starejšega datuma in izvira iz cele vrste opazovanj v Ameriki, zlasti pa v najbolje opremljenem observatoriju sveta na Mountu Wilsonu. Prof. Hubble je tu odkril s pomočjo spektralne analize, da se zelo oddaljene spiralne pramegle z blazno brzino oddaljujejo od zemlje in sicer s tem večjo brzino, čim bolj so od nje oddaljene. Leydenski astronom Oort je dejal: »Bežijo pred našim osončjem kakor pred kugo!« Brzine, s katerimi beže, pa znašajo do 800 km na sekundo! Najbolj pa je presenečalo opazovalce to, da ni med temi daljnimi otoki vesolnosti niti enega, ki bi se našemu svetovju bližal. Holandski astronomi so bili prvi, ki so stvar razlagali s tem, da se vesoljstvo razširja. To je bila ena najbolj senzacionalnih in revolucionarnih teorij našega časa.

Ta drzna teorija je zbudila seveda polno pomislekov. Pred vsem bi bilo ob upoštevanju brzine, s katero se vesoljstvo razširja, mogoče preračunati za poljuben čas nazaj dimenzije vesoljstva in ta račun je že za nekoliko milijard let nazaj kazal na izredno majhno razsežnost. Iz mnogih drugih razlogov pa vemo, da je naše sonce kakor druge stalnice že več bilijonov let staro. Ta izsledek se potem naravno ne more zlagati z onim izsledkom.

Drugi pomislek je bil ta, da je moralo imeti vesoljstvo nekoč po tej teoriji razsežnost ničle! To se je seveda upiralo zdravim možganom.

Berlinski fizik prof. Plunck je skušal to zagato rešiti z novo domnevo, da si raztezanje in stiskanje vesoljstva sledita periodično. Vesoljnost se razširja nekoliko milijard let, potem se velikanske dobe spet stisne do neke meje, ki je seveda ni lahko določiti. Nato se prične spet širiti. Einsteinov polumer vesoljstva, ki znaša 84 milijard svetlobnih let, velja potemtakem le za sedanjo dobo. In ne manjka indicij, ki velijo, da bo ta teorija pravilna. Predstavljajmo si n. pr. prozorno gumasto žogo, ki smo ji na površino naslikali nekaj peg. Žoga predstavlja vesoljnost, pege pa spiralne pramegle. Mi se nahajamo v sredini žoge, ki se napihuje. Posledica je ta, da se pege ne oddaljujejo samo od središča, temveč zaradi raztezajoče se površine tudi druga od druge. In ta pojav dejansko opazujejo na spiralnih prameglah v najskrajnejših mejah sveta!

Neme žrtve

Eden največjih skandinavskih dnevnikov je pozval svoje čitatelje, naj bi se udeležili debate, ki ji je namen opozoriti na obliko mučenja živali, ki je v severnih evropskih pristaniščih splošno razširjeno, in ji napraviti po možnosti konec.

V izložbah ribjih trgovin v skandinavskih mestih ima namreč človek prečesto priliko opazovati v kalno akvarijsko vodo zgnetene ribe in še druge nečloveške načine mučenja teh najbolj nezaščitenih bitij, ki ne morejo svoje bolečine izražati niti z bolestnimi kriki kakor druga bitja. Mnogi trgovci jih žive polagajo preprosto na led, da ostanejo »sveže« ali pa celo na deske, kjer umirajo živali počasne smrti. V zgodnjih dopoldanskih urah se še krčevito premetavajo na svojih mučilnicah in lovijo sapo, popoldne ležijo že mirno na pol mrtve, a nihče se ne zgraža nad tem barbarskim postopanjem. Neki trgovec z ribami, ki je sam proti temu mučenju živali, pravi, da je krivda mogoče bolj na ljudeh nego na trgovcih, kajti trgovci bi rajši prodajali ubite ribe, toda gospodinje so naziranja, da so takšne manj vredne nego »žive«, dočim je baš nasprotno resnica. Rešitev tega težkega vprašanja bi morala priti pač iz vrst gospodinj samih, ki bi morale odklanjati nakup mučenih rib, a doslej se ni še nobena nakupovalka odločila za to. Morda bo nekaj koristila akcija, ki jo je započel omenjeni skandinavski list.

Goethe – umoril Schillerja

Matilda Ludendorff, generalova soproga, piše knjige, kjer zagovarja nazore svojega moža. Njeno zadnje delo ima čuden naslov: — Nerazkrinkani zločini zoper Luthra, Lessinga, Mozarta in Schillerja.

Gospa dokazuje, da so postali vsi štirje imenovani velikani žrtev masonov in židov. Luther je podlegel strupu, ki mu ga je bil podtaknil Melanchton, Mojzes Mendelson je zastrupil Lessinga. Prostozidar Saglieri je zavdal Mozartu. Goethejevo stoletnico smrti je počastila gospa s tem, da očita Goetheju zastrupljenje Schillerja. Zatrjuje, da so masonske lože dobro poznale vzroke Schillerjeve smrti, a so pravočasno razširile pravljico o njegovi bolezni, da bi prevarali sodnike. Razen Schillerja so postali žrtve framazonov tudi drugi številni veliki Nemci. Knjiga je bila v kratkem času razprodana, dasi je štela naklada 30.000 izvodov. To je značilno za nepopisno zmedo, ki zdaj vlada na Nemškem.

Poplave na Angleškem

Anglija je postala žrtev novih poplav. 40 ur trajajoče deževje je povzročilo v grofiji Yorkshire katastrofo, kakršne ne pomnijo na Angleškem že dobrih 30 let. Pričujoča slika je bila posneta med Sheffieldom in Rotherhamom

Nova številka ŽIVLJENJA IN SVETA

je izšla z naslednjo zanimivo vsebino:

ALBERT THOMAS (s sliko)
ALI LAHKO RIBE UTONEJO?
V GORAH (slika)
MAČKA (Karl Čapek — ilustriral Fran Škodlar)
KAKŠNO BO LETOŠNJE POLETJE?
VAŠKA CERKEV (slika)
GIUSEPPE GARIBALDI (Dr. Vlad. Travner — s sliko)
POMLAD IN MLADO ŽIVLJENJE (slika)
GOETHE IN AVTORSKO PRAVO
FILIPINI (s slikami)
ŠE NEKAJ O SOJI
POGREB PREDSEDNIKA DOUMERJA (slike)
BEDAKOVA OSVETA (Iv. Podržaj)
SKRIVNOSTI DŽUNGLE
LOUIS PASTEUR (s sliko)
»SERUM RESNICE« (slikami)
KLASIČNIH NOG NIMAMO VEČ
STRUPI V GOSPODINJSTVU
VZORNA JETNIŠNICA NA SMREKOVEM OTOKU (s sliko)
KLEK PRI GOETHEJU
KOFEIN V KAVI
JAPONSKA V SLIKI IN BESEDI
TRI MINUTE POTOVANJA (Po Nilu do Luksorja — s sliko)
ŠAH
ZNAMKE PRIPOVEDUJEJO (Garibaldijevo življenje na znamkah — slike)
AKO ŠE NE VEŠ (Ognjene ure Kitajcev, Staro vino, Prosvitljeni kmetje v Rusiji)
MOŠKI KOT MOČNI IN ŠIBKI SPOL
HUMOR (Adamson)

»ŽIVLJENJE IN SVET« izhaja tedensko in stane polletno (zaključena knjiga) Din 40.—, mesečno Din 8.—. Posamezne številke Din 2. po vseh trafikah. — Naroča se pri upravi: Ljubljana, Knafljeva ulica 5.

Hitlerjev steber

Princ August Wilhelm Hohenzollern, poslanec narodno socialistične stranke v pruskem deželnem zboru

George Grosz odhaja v Ameriko

Nemški slikar George Grosz je prejel iz Amerike poziv na najstarejšo umetnostno akademijo v New Yorku, kjer je dijakom na prosto dano izbirati si učitelje. Newyorški vseučiliščniki so se poslužili te pravice. Grosz se bo odzval pozivu kljub temu, da se je v njegovem primeru ravnatelj zavoda uprl imenovanju, to pa zaradi tega, ker je Grosz politično-revolucionaren slikar. Ker pa so dijaki vztrajali na svoji izberi, je ravnatelj odstopil. Grosz se odpelje v Ameriko že v najbližnji prihodnosti.

Pruski deželni zbor

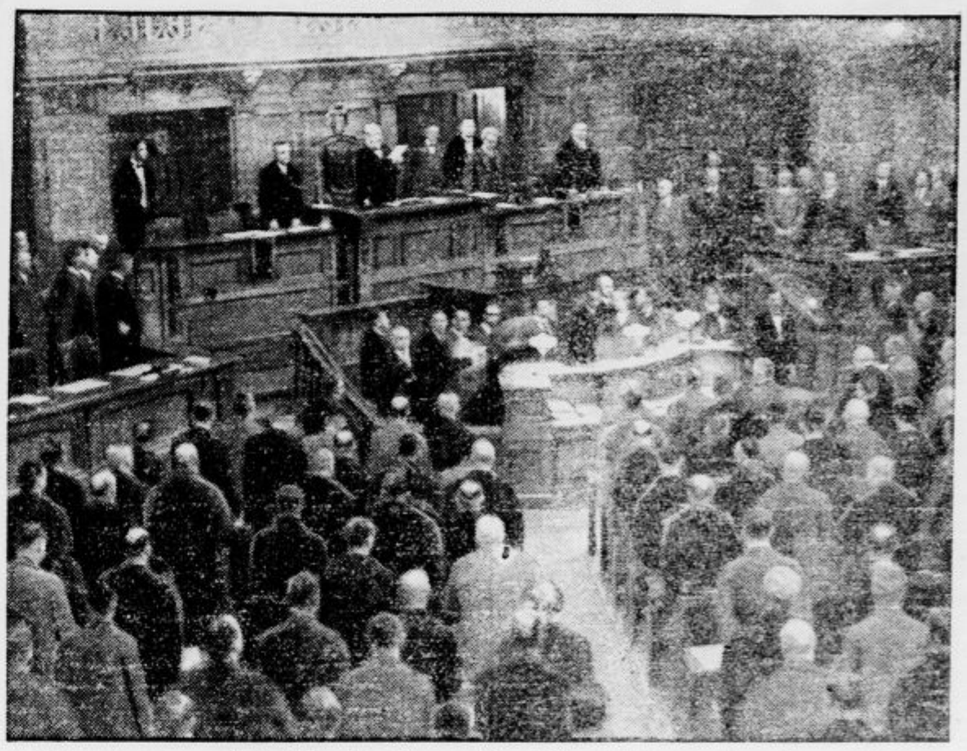

v katerem so se zadnje dni odigrali nezaslišani škandalni prizori med narodnimi socialisti in njihovimi nasprotniki. Mnogo poslancev je hudo ranjenih

Predsednik pruskega deželnega zbora

nar. soc. poslanec Kerrl

Podpredsednik pruskega deželnega zbora

soc. dem. poslanec Wittmaak

Smrt kralja francoskih reporterjev

Med 52 žrtvami francoske potniške ladje »Georges Philippar«, ki je zgorela v Adenskem zalivu, je tudi znani francoski novinar Albert Londres, kralj francoskih reporterjev. Do zadnjega so upali, da se je Londres rešil. To nado pa so ovrgle najnovejše poizvedbe, ki ugotavljajo, da je bil Londres ob izbruhu požara v svoji kabini, kjer je zgorel pri živem telesu.

Londres si je obetal od gradiva, ki ga je vozil s seboj na »Georgesu Philipparju«, največji uspeh svoje reporterske kariere. Začel je svoj poklic kot neznaten sotrudnik zakotnega pariškega lističa. Nekega dne mu je šinilo v glavo, da bi napisal poročilo o pariških umobolnicah. Obiskal je po vrsti vse blaznice v pariškem pomeriju in gradivo, ki ga je na tej ekskurziji nabral, je obdelal v nizu člankov, ki so vzbudili občno pozornost. Vsak članek iz njegovega peresa je postal plameneč protest proti ravnanju zdravnikov z bolniki. Obenem je pisec napadal birokratsko upravo zavodov, kjer so bili siromaki pacienti izročeni na milost in nemilost uradujočemu osobju.

Čim so začeli članki izhajati, so se trudili nekateri izmed prizadetih, da bi piscu zavezali usta. Londres pa se ni dal oplašiti. Krepko je pisal naprej in razgrinjal vedno nove strahote. Ko je bila serija člankov končana, je bilo njegovo ime znano in slavno ne samo v prestolnici, ampak širom Francije. Postal je eden prvih francoskih reporterjev. Kmalu nato pa je izginil iz Pariza.

»Petit Parisien«, ki izhaja v nakladi poldrugega milijona izvodov, ga je bil poslal proučevat razmere v tujski legiji. Londres je prepotoval Maroko, Alžir in Tunis in se je vrnil v domovino s kopico novih snovi. Pisal je pogumno in odkrito. Nasprotniki so pihali od jeze in ogorčenja. Legionarji so stali pred javnostjo takšni, kakor so, brez olenšav in okraskov. Občinstvo je videlo njih muke in reve in obsojalo brutalno ravnanje z njimi. Vojaške oblasti, ki so se čutile zaradi teh poročil prizadete, so rohnele nad piscem in so žugale lastništvu lista. Tudi so preklicevale Londresove podatke. Konec afere pa je bil docela drugačen, kakor so si domišljali visoki gospodje iz vojaške uprave. Namestu z Londresom so pomeli z njimi.

Tretja velika Londresova reportaža so bili članki o trgovini s človeškim mesom. Londres je objavljal ta svoja razkritja pod naslovom »Pot v Buenos Aires«. Tudi ti članki so izzvali pravcato senzacijo. »Petit Parisien«, ki je priobčeval serijo, je v času objave zrasel v nakladi za 400.000 izvodov.

Četrti korak k višku reporterske kariere Alberta Londresa je imela postati kitajsko-japonska vojna. Ko so začela japonska letala obmetavati Šanghaj z eksplozivi, je bil Londres že tam. Njegovi članki o gorečem Čapeju spadajo med najboljše reportažo s kitajsko-japonskega bojišča. Ko je bilo podpisano premirje med Kitajci in Japonci, je Londres pobral svoje beležke in se vkrcal na ladjo »Georges Philippar«, da ga ponese domov, kjer bo nastala iz zapiskov velika knjiga. Tik pred ciljem pa ga je dosegla neusmiljena smrt, ki mu je prizanašala v mnogo bolj izpostavljenem Šanghaju in njegovo remeravno delo o dogodkih na Dalinem vzhodu ne bo nikoli ugledalo belega dne.

Starostni predsednik

novega pruskega deželnega zbora general Litzmann v spremstvu svoje hčere

Koliko ljudi lahko prehrani zemlja

Od 500 milijonov kvadratnih km zemeljske površine ni niti tretjina kopnega. Če bi bila vsa zemlja tako gosto naseljena kakor nekatere evropske države, bi zemlja že davno ne mogla prehraniti svojega prebivalstva. A so dežele, ki imajo še dosti neobdelanega ozemlja. Tudi narava ne pospešuje po vsem videzu preobljudenosti, kar se kaže v padanju demografskih števil v visoko kultiviranih državah.

Hranilno ozemlje se da povečati na razne načine. V vzhodni Evropi se da letina n. pr. še podvojiti, ker uporabljajo tam starinske pridelovalne metode. Prav tako se da pridobiti za obdelavo še dober del danes neobdelanega ozemlja. Velik del zemeljske površine za to seveda ne bo nikoli goden, deloma tudi iz klimatskih razlogov, n. pr. zaradi puščave, polarnega ozemlja itd. Tudi vse gozdne površine ne moremo posekati, ker potrebujemo tudi gozdove.

Iz tega sledi, da moremo podvojiti uspeh z izboljšanimi delovnimi načini in potem še s pridobivanjem novega obdelanega ozemlja. Ker prehranjuje zemlja danes 2 milijardi ljudi, lahko izračunamo, da more na ta način hraniti kvečjemu 8 milijard ljudi. To ustreza tudi računom drugih raziskovalcev.

Po izračunanju tega števila postane aktualno vprašanje, kdaj ga bomo dosegli. Teza namreč temelji na dejstvu, da je bilo okrog l. 1800. milijardo ljudi na svetu. V 130 letih je zraslo na dvojno število. Tega hitrega razvoja niso ovirale niti vojne izgube. Če pojde tako naprej, dosežemo v 300 letih najvišje število ljudi, ki jih more zemlja še prehraniti. Kvečjemu če bo znanost med tem človeško prehrano napravila neodvisno od podnebja in tal. Odločilni pa so še drugi momenti. Predvsem se zdi, da je človeštvo že doseglo višek svojega razmnoževanja in da v tem pogledu sedaj pada. Tega ni krivo vprašanje prehrane ali morale, temveč gospodarske in stanovanjske razmere.

Na vprašanje, ali more zemlja prehraniti človeštvo, je treba odgovoriti z upoštevanjem današnje tehnike tako, da bo človeštvo v 300 letih doseglo maksimum svoje prehranjevalne možnosti. Ta čas se pa da z raznimi sredstvi premakniti še daleč naprej.

Pristopajte k Vodnikovi družbi

Pri obledeli sivorumenkasti barvi kože, motnih očeh, slabem počutku, zmanjšani delavni moči, duševni depresiji, težkih sanjah, želodčnih bolečinah, pritisku v glavi, namišljeni bolezni je pametno, da izpijete nekaj dni zapored vsako jutro na tešče kozarček naravne **»Franz Josefove« grenčice.** V zdravniški praksi se **»Franz Josefova«** voda radi tega posebno uporablja, ker naglo odstrani vzroke mnogih pojavov bolezni. **»Franz Josefova« grenčica** se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Michel Zévaco: 52

Pardaillanov sin

Zgodovinski roman.

18.

Jehan se ni nikdar zavedel, kako je prišel iz sobe, kjer je preživel svoje najslajše in najstrašnejše trenutke. Še tega se ni mogel spomniti, kako se je poslovil od ljubeznive vojvodske dvojice in zapustil gostoljubno palačo.

Ko so se težka vrata za njim zaprla, se je spustil na enega izmed dveh robnih kamnov, ki sta stala ob vratih, skril obraz med dlani in ostal dolgo tako, negiben, kakor bi mu bila duša ušla neznanokam. Le časih ga je strsel drget, ki je nalikoval krčevitemu joku.

Naposled je dvignil glavo in se ozrl okoli sebe, s prestrašenim pogledom človeka, ki se vprašuje, kam ga je zaneslo. Naglo je odšel, kakor bi ga nosile peruti.

Kmalu je izginil v sosedni ulici.

Tedaj se je izza drugega kamna privalila črna gmota, se opotekaje se vzpela in sedla. Ta gmota je potem dobila oblike človeka, oblečenega v meniško kuto.

Bil je pijani oče Goulard, ki se je ukvarjal z mislijo, kako ne bi izgubil ravnotežja. Videti je bilo, da je le slučajno srečal Jehana, klateže in Bertillo in da se je slučajno znašel za kamnom ob vratih...

Menih je obsedel na svoji široki zadnjici. Naslonil se je na zid in videti je bilo, da se tako prav posebno dobro počuti. Zakaj ves čas se še ganil ni. Potem je grenko našobil ustnice in si s koščenimi prsti zakril zehajoča usta. Najbrž je bilo še kaj več. Obraz mu je pričal, da nekaj ne more biti v redu. S kazalcem se je pogladil po nosu in malih zalitih očeh, ki so gledale nekam daleč. Nekaj je moral premišljevati. Res je dejal nato s svojim globokim glasom, ki se mu je poznalo, da se zaveda resnosti položaja:

»Vstati bo treba!«

To pa ni bilo tako lahko. Vendar se je pogumno lotil dela.

Oklenil se je kamna in se podprl. Nekaj spretnih obratov in ležal je na trebuhu. Oddahnil se je. Še majhen napor in bil je na kolenih. Tedaj se je zasmejal. Nu, saj gre hitro. Še malo in stal je na nogah. Naglo se je naslonil na zid in zadovoljno zagodrnjal:

»Tako, to bi bilo opravljeno!«

Trenutek je počival na lovorikah. Potem je jel spet razmišljevati:

»Iti bo treba!... Pozor!... Ena... dve...«

In šel je. Spočetka se je lovil in ni dosti manjkalo, da ni spet telebnil na tla, toda naposled je zmagal. Njegov korak je postajal čedalje varnejši.

V ulici Saint - Honoré se je ustavil in ni vedel, kam naj se obrne. Na levo? Na desno? Odločil se je za desno in godrnjaje krenil tja.

Tako je prišel do kapucinskega samostana. Ura je bila že skoraj pet. Prve trgovine so že odpirali in krošnjarji so kričali na vse pretege.

Kadar je bil oče Goulard pijan, se ni za nikogar zmenil. Ni se brigal za skandale. Saj je le po njih postal tako slaven! Rajši je še pretiraval, kakor da bi se bil skrival. Vedel je, da je pod visoko zaščito in da mu nihče nič ne more.

Kar so mu dale moči, je jel razbijati s kladivom po vratih, kakor bi stal pred gostilno, kjer mu nočejo odpreti. Pri tem je kričal kakor sraka:

»Odprite ubogemu očetu Goulardu, ki umira od žeje, lakote in utrujenosti!«

Potem je začel prepevati na ves glas pesem, ki jo je zložil posebej za take prilike:

»Dixit dominus domino meo: portam aperi patri Gulardo!«

In brat vratar, ki je predobro poznal to pesem, je prihitel, odprl vrata in potisnil ubogega očeta na dvorišče. V zavetju visokih zidov je lahko kričal, kolikor mu je grlo dalo, saj ga niso mogli slišati ven.

Toda prav tedaj je oče Goulard umolknil. Postavil se je pred vrsto šestih patrov, ki jih je privabilo njegovo kričanje in se jel blaženo smejati na ves glas, da se mu je kar trebuh tresel.

Smeh je nalezljiv, to je že stara resnica, in kmalu so se tudi vsi patri smejali, ne da bi vedeli zakaj. In pri vseh oknih so se prikazali obrazi. Seveda, oče Goulard je prišel! Oče Goulard. Kar naenkrat so bili vsi zbrani okoli njega in jeli so siliti vanj z vprašanji. On pa je trdovratno molčal in se še zmerom hehetal.

Nenadoma pa se mu je zresnil obraz in resno je dejal:

»Žejen sem!«

Težko je zasopel, da bi pokazal, kako je njegovo grlo suho. In smeh okoli njega je postajal čedalje glasnejši. Seveda, dve besedi v takih okoliščinah!

Ko se ni nihče odločil, da bi ga odvedel v obednico, je ponovil:

»Žejen sem!«

»Gospod je rekel mojemu gospodu: ‚Odpri vrata očetu Goulardu'«.

Spet samo smeh.

»In lačen tudi,« je nato rekel.

Iz življenja na deželi

Iz Škofje Loke

šl— **»Jutro«** je v škofjeloškem območju zelo lepo razširjeno. Poverjenik »Jutrove« uprave je g. Janez Humer v Klobovsovi ulici.

šl— **Procesijo na Telovo** je kvarilo slabo vreme. Ljudstva je bilo dovolj. Procesije so se udeležili vsi predstavniki civilnih in vojaških oblastev in šolska mladina. Častna četa vojakov je odala salve. Starološka procesija je prestavljena na nedeljo. — »Sirota Jerica« je naslov Albrehtovi 4-dejanski mladinski igri, ki jo uprizori šolska mladina iz Žabnice v nedeljo 29. t. m. ob 15. v Gasilskem domu v Žabnici pod vodstvom upravitelja g. Kavčiča. Vabimo!

Iz Kamnika

ka— **Gasilci zidajo.** Ker je gasilno društvo uporabilo vse prostore gasilnega doma za kino, mora gledati, da čimprej najde nov primeren prostor za shrambo orodja. Občina je ugodila prošnji gasilcev in dovolila, da podaljšajo za deset metrov zgradbo gasilnega doma v smeri proti mestnemu parku in sezidajo novo shrambo za orodje. Z delom hitijo in bo zgradba ta teden že pod streho. Otvoritev in blagoslovitev bo ob priliki proslave 50-letnice društva dne 17. julija.

Iz Tržiča

č— **Ponovno opozarjamo** na pevski koncert zbora Bralnega društva, ki bo drevi ob 20. v telovadnici meščanske šole. Podprimo idealno delo naših pevcev in posetimo koncert.

č— **Šolska prireditev.** Podmladek Rdečega križa osnovne šole priredi v nedeljo popoldne letno akademijo v sokolnici s prav posrečenim sporedom. Šolski upravitelj g. Hinko Paternost zapoje nekaj samospevov s spremljevanjem klavirja, mladinski zbor nam bo pokazal v nekaj pesmih svoje zmožnosti, nato pa bo mladina prikazala Gobčevo spevoigrico »V bratskem objemu«, ki bo gotovo vzbudila največje zanimanje. Starši, obiščite akademijo!

Iz Kranja

r— **Jugoslovensko - češkoslovaška liga v Kranju** priredi skupno s Češko besedo kot zaključek jezikovnih tečajev proslavo učitelja narodov Jana Komenskega 29. t. m. ob pol 11. v gledališki dvorani Narodnega doma. Spored: govor tajnika JČL, deklamacije dece, pevske točke in pri lepem vremenu izlet na Šmarjetno goro. Vljudno vabljeni! Vstop prost.

r— **Glasbena šola** priredi drevi ob 18. v telovadnici gimnazije javno produkcijo. Vstop prost.

r— **Oběni zbor »Koroтana«** bo drevi ob 20. v knjižnični dvorani Narodnega doma. Pozivamo sportnike in meščanstvo, da se ga polnoštevilno udeleže. Eno uro pred pričetkom bo vpisovanje novega članstva.

Iz Krškega

kr— *Obrambni nasipi ob Savi.* Vzdolž krškega mesta so leta 1830. sezidali kamenito škarpo, da Sava pri visokem stanju ni odnašala zemlje tik ob hišah. Na več mestih so bili napravljeni dostopi do vode za napajanje živine in pranje, v glavnem pa za nemoten dostop do vode ob priliki požarov. Ti dostopi so po večini v tako slabem stanju, da bo treba nujno in resno misliti na popravilo. V posebno razrvanem stanju je dostop pod pošto. Na istem mestu je škarpa tudi izpodkopana in preti nevarnost, da se del vlačilne poti sesuje. Ker je škarpa tudi na drugih mestih poškodovana, je nujno potrebno, da se na to opozori tehnični oddelek banske uprave.

Iz Litije

i— **Sokolski mladinski kvartet** je bil pri nas šele nedavno ustanovljen. Prvič se bo predstavil naši publiki v nedeljo zvečer ob priliki materinske akademije, ki bo ob 20. v litijskem Sokolskem domu. Na sporedu bodo še pevske, deklamacijske in telovadne točke. K udeležbi vabimo vse naše mamice z družinami.

i— **Deževje na praznik** je preprečilo procesije v vsej naši okolici: v Šmartnem, na Savi in Kresnicah. Reka Sava je narasla močno nad normalo.

i— *Cepljenje koz* bo v Litiji 10. junija ob 13. v tukajšnji osnovni šoli.

i— *Sejem.* V ponedeljek 30. t. m. bo v Litiji kramarski in živinski sejem.

Iz Trboveli

t— **Nekoliko odgovora »Slovencu«.** »Slovenec« z dne 26. t. m. želi od županstva pojasnila, koliko je resnice na trditvah g. poslanca Pavliča, ki da je na javnem shodu napadal občino, da ni hotela prevzeti dveh vagonov pšenične moke v razdelitev in razprodajo po znižanih cenah za brezposelne, zaradi česar da se je njegova pomoč za brezposelne izjalovila. Ni mi znano, da bi g. poslanec res v tej obliki izrekel svoje očitke, ker mu je dobro znan dejanski položaj in bi bil vsak očitek občini povsem neupravičen. Stvar je namreč naslednja: Od banske uprave je dobila občina 2 vagona koruze, jo dala zmleti in razdelila moko brezposelnim brezplačno. Nadalje ima občina direktno od banske uprave zagotovilo, da dobi v najkrajšem času še 2 vagona pšenice, ki bo isto tako brezplačno razdeljena brezposelnim. Poslanec Pavlič je ponudil za brezposelne občini v nakup 2 vagona prevoza proste koruze proti plačilu. Občina je res nakup koruze odklonila in naročila g. poslancu, naj ji preskrbi uputnice za pšenico ali pšenično moko št. 5 ali 6, ker koruza ni primerna za naše brezposelne, če jo pusti zmleti, pa pride koruzni zdrob dražji kakor pšenična moka. Poslanec Pavlič je nato občino brzojavno obvestil, da je pšenica slaba, da moke ni dobiti in da je odposlal vagon koruze proti plačilu. Naša občina pa koruze proti plačilu ni hotela prevzeti. Občina ima namreč naročena dva vagona najfinejše pšenične moke, ki bo dospela v 8 deh in jo bo po znižani ceni razprodala rudarjem in brezposelnim. — Vinko Pavlin, podžupan.

t— **Kino Sokol** bo predvajal drevi ob 20. zvočni film »Fantom Pariza«.

Iz Hrastnika

h— **Pogreb obupanca.** Truplo vojaka Komata iz Trbovelj, ki je že pred 17 dnevi skočil v Trbovljah v Savo, je voda naplavila na hrastniškem obrežju Save in so zemeljske ostanke prepeljali na Dol ter jih tam pokopali.

h— **Kino Narodni dom** predvaja danes in jutri zadnjič v sezoni povojni vojaški film »Marijana«.

Iz Zagorja

z— **Regulacija Kotredežice.** Na zadnji občinski seji je bilo sklenjeno, da se v najkrajšem času začne regulacija Kotredežice, ker je finančna stran zadovoljivo rešena. Tako se počasi bližamo tudi prepotrebni ureditvi javnega kopališča, ki je sicer v projektu določena za boljše čase.

z— **Šentjurska mladina** bo gostovala danes na sokolskem odru z zabavno otroško igro »Dve Marički«. Drage goste izpod Kuma srčno pozdravljamo. Čeprav je predstava namenjena le šolski mladini, je vabljeno tudi ostalo občinstvo. Predstava bo dopoldne ob 10.

z— **»Čudežne gosli«,** ljubko pravljično igro bo uprizorila mladina topliške šole v nedeljo 5. junija ob 19. v Zadružnem domu na Lokah.

z— **Izlet** priredi jutri Sokol v Št. Lambert za vse članstvo, naraščaj in deco. Posamezni oddelki bodo nastopili s prostimi vajami in slišali bomo tudi lepe pesmi naše dece. Morda se pridruži izletu del rudarske godbe.

Iz Ptuja

j— **Iz občinske seje.** Te dni se je vršila pod vodstvom župana g. Jeršeta občinska seja. Iz županovega poročila sledi, da je mestna občina sklenila novo pogodbo s šolskimi sestrami glede »Mladike« z mesečno najemnino po 400 Din. Poročilu upravnega odseka, ki ga je podal referent g. Rozman, je posebna komisija nanovo pregledala in ocenila vsa stanovanja v mestnih hišah ter so se najemnine stanovanjem znižale povprečno za 20 odstotkov. Komisija se je predvsem ozirala na udobnost stanovanj in na gmotno stanje posameznih najemnikov. Okrepčevališče v mestnem kopališču se je oddalo v najem za poletno sezono Mariji Šketovi proti najemnini 400 Din. Nastavitev kopalnega mojstra v mestnem kopališču se je prepustila mestni upravi. Invalidu Luketiču Juriju se je dovolila postavitev stojnice na Hrvatskem trgu. Sklenila se je naprava nove kanalizacije na Novi cesti in pri Čučkovi hiši. Kanalizacijo izvede občina v lastni režiji. Trošarina na vino, ki se je dosedaj pobirala v občinski režiji, se ukine, ker je bila tudi kontrola otežkočena. Veteranskemu društvu se je dovolilo, da opremi svojo zastavo z mestnim grbom. Poročilo pravnega odseka je podal g. dr. Šalamun. V domovinsko zvezo so bili sprejeti: Jošt Alojzij z ženo in otroci, Pavlič Tomaž in trgovec Cvikl Ivan z ženo in otroci. Pri slučajnostih je g. Kersche grajal avtobusno podjetje, češ, da se vedno čujejo pritožbe o defektih med vožnjo, kar slabo vpliva na razvoj tujskega prometa. Prosil je, da se temu nedostatku odpomore ter da si podjetje nabavi nova prevozna vozila. Na tajni seji se je razpravljalo o prenosu živilskega trga s Slovenskega trga na Novi trg med Slomškovo in Miklošičevo cesto. Ta sklep mestne občine je hvale vreden.

j— **Sokol** se pripravlja za javni nastop, ki ga bo imel 5. junija na letnem telovadišču.

j— **Sam si je napisal izpričevalo.** Ilešič Franc, brezposelni ključavničarski vajenec, pristojen v Dragović, se je dalje časa potikal po mariborskem in ptujskem srezu, katerega je prepotoval na ukradenem kolesu, dokler ni padel v roke možu postave. Pri aretaciji se je dognalo, da je kolo, s katerim je potoval, ukradel 28. aprila pri posestniku Doboju v Bohovi pri Hočah. Kolo je bilo last tovarniškega delavca Malka Konrada, ki je stanoval pri omenjenem posestniku. Pri natančnejši preiskavi pa se je našla pri njem tudi delavska knjižica, glasečа se na ime Milošiča Ivana iz Slatine, ki je zaposlen kot hlapec pri posestniku Petku v Prejacih. To njižico je Ilešič Milošiču sunil s 30 Din gotovine. Da bi Ilešič odvrnil od sebe vsak sum postopača, si je v knjižico napisal izpričevalo, da je služil kot hlapec pri Petku Jakobu v Slomih in bil kot »priden in pošten« odpuščen. Kolo in knjižica sta se mu zaplenila in je bil Ilešič priveden v ptujske zapore.

Iz Slovenske Bistrice

sb— **Nastop Sokola bo v nedeljo 29. t. m.** na letnem telovadišču. Poleg matičnega društva bo nastopilo tudi vseh sedem čet (iz Črešnjevca, Laporja, Vrhloge, Šmartna in Zgornje in Spodnje Polskave). Pričetek z vajami za nastop ob pol 8. zjutraj, potem štafetni tek in sprevod. Ob 15. bo javni nastop vseh oddelkov in čet. Sodelovala bo sokolska godba iz Središča. Doslej sta se vršila že dva nastopa, in sicer 8. t. m. pri četi na Črešnjevcu in 22. t. m. pri četi na Vrhlogi. Obakrat so domačini pokazali lep napredek. Javni nastop v Slovenski Bistrici bo prikazal enotno sliko vsega obširnega dela, ki ga vrši slovenjebistriški Sokol. Pridite!

sb— **Nov gasilski avto** si je nabavilo tukajšnje gasilsko društvo ob priliki letošnje šestdesetletnice. Avto prispe te dni in bo prihodnjo nedeljo prva poizkusna vožnja z izletom v Savinjsko in Šaleško dolino.

sb— **Mestno županstvo poziva vse hišne posestnike,** da v nedeljo 29. t. m. ob priliki sokolske prireditve okrasijo hiše z zastavami.

Iz Prekmurja

pm— **Koncert dijakov realne gimnazije v Murski Soboti** je bil v nedeljo 22. t. m. Prisostvoval mu je tudi profesor, zbor z direktorjem Vagajo na čelu. Nastopajoči pevci in pevke in orkester so pokazali vzorno disciplino in brezhibno prednašanje narodnih in umetnih pesmi. Posebno je ugajal ženski zbor. Ugajal je tudi nastop mladega pianista Štefana Mesariča. Prav tako pevski duet Drenikove in Carove. Da je prireditev tako lepo uspela, gre predvsem zasluga profesorju g. Justinu.

pm— **Prekmurski večer.** V soboto 28. t. m. bo radijski prenos iz Murske Sobote. Na programu bodo govor narodnega poslanca g. Benka, petje originalnih prekmurskih svatovskih pesmi, koncert salonskega orkestra Sokola, ciganska godba in jazz-orkestra Sokola. Prireditev, ki bo v Sokolskem domu, bo javna proti malenkostni vstopnini. Prenos bo od pol 21. naprej. Za to svojevrstno prireditev vlada med prebivalstvom največje zanimanje.

Iz življenja na deželi

BEGUNJE NA GORENJSKEM. Gasilno društvo bo obhajalo 10. julija petdesetletnico obstoja. Bratska društva prosimo, da blagovolijo upoštevati določeni termin. Prireditveni odbor se nadeja obilne udeležbe društev, izletnikov in turistov.

BLED. Zvočni kino »Bled« bo predvajal nemško šaloigro »Lažni feldmaršal«. Predstave danes v soboto ob pol 21., jutri v nedeljo ob 15., pol 18. in pol 21.

BUČKA. V nedeljo ob 14. se je vršil ustanovni občni zbor krajevne organizacije JRKD v Bučki nad Krškim v Gasilnem domu, ki so ga pristaši nove vsedržavne stranke napolnili do zadnjega kotička. Zbor je vodil župan g. Kaplar, ki je pozdravil sreskega poslanca g. Dermelja, sreskega načelnika g. dr. Čuša, delegata banovinske organizacije g. Pavla Borštnika iz Ljubljane in g. inž. Cerjaka kot zastopnika sreske organizacije iz Krškega. G. poslanec Dermelj je opisal delo poslancev v Narodni skupščini in obrazložil do podrobnosti vse sprejete zakone ki imajo namen pomagati našemu malemu človeku. Navdušeno pritrjevanje ob koncu govora je bilo g. poslancu v zahvalo za dosežene uspehe in v bodrilo k še uspešnejšemu nadaljnjemu delu v prid ljudstva in države. Ko so še ostali govorniki razložili pomen in cilj nove stranke, so se vršile volitve, pri katerih je bil izvoljen odbor samih zavednih in trdnih naprednih mož. Krajevna organizacija šteje že sedaj preko 100 plačujočih članov.

DRAMLJE. V nedeljo 5. junija bo v poslopju na novo preurejene stare šole svečana otvoritev Društva kmetskih fantov in deklet. Istočasno uprizori društvo ljudsko igro »Revček Andrejček«. Oder je urejen najmoderneje. S tem bo društvo pokazalo, da tudi ono napreduje ne samo v besedah, ampak tudi z dejanji, zakaj v današnji krizi je res prav hudo doprinesti takšne žrtve, kakor jih je zahtevala ureditev odra. Največ zaslug ima za oder gosp. Andrej Jesenek, načelnik društva. Nadalje se je treba zahvaliti gospodičnama učiteljicama za požrtvovalnost, ki sta jo izkazali društvu. Pa tudi društvo samo je mnogo pripomoglo do tako lepega uspeha. Da bo pa njihov trud čim bolj poplačan, ste vabljeni vsi od blizu in daleč, da obiščete to njihovo prireditev.

DOVJE. V nedeljo 22. aprila je bila v šoli na Dovjem uspela zaključna razstava gospodinjske šole. 14 domačih deklet se je spoznalo v kratkem času z najvažnejšim gospodinjskim delom, kar je pričala okusno opremljena razstava jedil in ročnih del. Ni nam potreba posebej poudarjati pomena gospodinjskega šolanja za našo deželo, zlasti za gorenjske tujsko-prometne kraje. Učiteljski zbor gospodinjske šole so sestavljale učiteljice dovške šole, in sicer ga. Serajnikova, ga. Sorčičeva in gdč. Rabičeva. Vsa čast jim!

PODNART. Sokol Podnart - Dobrava je uprizoril zadnjo nedeljo dramo »V dolini« z velikim uspehom. Vse uloge so bile dobro izbrane. Neumorni sokolski delavci so pokazali, da znajo podati ljudstvu primerno razvedrilo. Pričakujemo, da bodo v tej smeri delovali tudi naprej, za kar jim bo ljudstvo, navdušeno za sokolsko idejo, vedno hvaležno.

RUŠE. V nedeljo 22. t. m. zvečer so gostovali člani mariborskega gledališča v Sokolskem domu z velezabavno tridejansko komedijo češkega dramatika Langerja »Spreobrnitev Ferdinanda Pištore« ter nudili Rušam izreden užitek, za kar smo požrtvovalnim umetnikom iz srca hvaležni. Mariborčani nameravajo s to komedijo gostovati tudi po drugih krajih Slovenije. Prepričani smo, da bodo povsod želi tako zasluženo priznanje kakor v Rušah.

SV. KRIŽ PRI KOSTANJEVICI. Neki zlikovci so v noči na 24. t. m. ukradli sokolski drog, katerega je društvo imelo zadnje lepe dni postavljenega na vrtu br. Kodriča. Sokol bo imel 20. junija javni telovadni nastop za katerega se pridno pripravlja. Vse to gotovim ljudem ni všeč, kar je brez dvoma rodilo to podlost. Gre nedvomno za maščevanje. Tudi ograjo, katero gradi županstvo na svojem vrtu, že več noči pridno podirajo neki pobalini. Sled za storilci se bo menda lahko našla.

SV. VID PRI PTUJU. Poročilo o prireditvi akademije JS izpopolnjujemo v toliko, da je imel pri šolski predstavi že v soboto 21. t. m. lepo predavanje o našem morju strokovni učitelj gosp. Dušan Šestan iz Ptuja. Za filmske predstave pa je skrbel s sokolskim potovalnim kinematografskim aparatom učitelj gosp. Komac Slavko iz Ptuja.

VELIKA PIREŠICA. Drugi javni telovadni nastop našega mladega Sokola se je vršil v nedeljo 22. t. m. ob povoljni udeležbi občinstva. Prvič je javno nastopila tudi naša moška deca, ki jo je v najkrajšem času izvežbal požrtvovalni podnačelnik br. Dolar Ludvik, za kar mu gre vse priznanje. Zahvaljujemo se vsem sosednjim bratskim društvom za udeležbo in sodelovanje, posebno pa še Zabukovčanom, ki so se pripeljali na okrašenih vozovih ter nastopili v vseh edinicah. Po nastopu je imel br. inž. Burnik (iz Zabukovce) lep patrijotičen govor, v katerem je razložil ideje in koristi Sokolstva za našo lepo jugoslovensko domovino. Z nastopom smo pokazali, da napredujemo, zato na delo za še večji razmah Sokolstva.

Sokol

Sokolskim edinicam mariborske župe. Zaradi pičlega časa razglašamo po tem potu: Upoštevajoč stare tradicije, v katerih smo živeli s sokolstvom Podravine in Medmurja, opozarjamo na I. župni zlet bratske varaždinske sokolske župe, ki je izšla iz naše župe. Njen zlet bo 4. in 5. junija v Varaždinu v zvezi z razvitjem 18 društvenih, odnosno četnih praporov. Naša uprava je na svoji zadnji seji sklenila ne le, da dovoli sosednim sokolskim društvom naše župe udeležbo na tem zletu, ampak jih naravnost vabi, da se ga v večjem številu ali po posameznikih udeležijo. Tudi župna uprava bo poslala na zlet svojega zastopnika. Enako dovoljuje uprava tudi udeležbo na župnem zletu v Ljubljani, ki bo ista dva dneva. Tudi tega zleta se bo uprava po svojem zastopstvu udeležila. Za vse informacije v teh zadevah se naj interesenti obrnejo naravnost na imenovani župi! Župna uprava mariborske sokolske župe.

Narodne noše na sokolskem župnem zletu v Ljubljani v nedeljo 5. junija. Za župni zlet, odnosno sprevod je prijavljenih že več narodnih noš. Da pa povečamo prijavljeno število, je potrebno, da prav iz vseh edinic naše sokolske župe prihitijo bratje in sestre na zlet v Ljubljano v naših pestrih in slikovitih narodnih nošah. Pokažimo na župnem zletu, da ljubimo in spoštujemo naše prelepe narodne noše. Dolžnost vsakega brata in sestre je, ako nima sokolskega kroja, da pohiti na zlet v narodni noši, katerih se je zelo mnogo ohranilo baš v našem podeželju in območju ljubljanske sokolske župe. Naj ne bo nikogar, ki ne bi prišel v Ljubljano na zlet v sokolskem kroju ali narodni noši. Zlet ljubljanske sokolske župe mora pokazati, da smo sokolsko zavedni baš tu na sedežu župe v sokolski Ljubljani, zibelki jugoslovenskega Sokolstva. Dolžni smo pokazati svojo moč, kar mora priti do izraza na veličastnem zletu župe ob priliki stoletnice rojstva našega velikega učitelja brata dr. Miroslava Tyrša, katerega spominu bo tudi župni zlet prirejen. Torej na župni zlet vsak posameznik in posameznica brezpogojno v kroju ali narodni noši. Društva, pošljite prijave, ako še niste tega storili, da bo zlet čim sijajnejši.

Hud karambol motornega kolesa z vozom

Lesce, 27. maja.

Na banovinski cesti v neposredni bližini Hraš je prišlo preteklo nedeljo do hudega karambola med dvema motociklistoma in vozom. V zgodnji jutranji uri je okoli 4. vozil po cesti s - precejšnjo brzino neki motociklist s prikolico. Vozača sta prevozila precej kilometrov nemoteno, ko sta zdajci iz neposredne bližine zagledala pred seboj konja z vpreženim kmetskim vozom. Vozač na motociklu je izkušal neizbežni karambol preprečiti, a zaman. Motorno vozilo je treščilo v konja s toliko silo, da se je žival pri priči zvrnila ubita po tleh. V istem trenutku sta zletela tudi oba motorna vozača s svojih sedežev. Prvega je silni udarec vrgel z velikim lokom preko vsega voza na rob ceste, spremljevalca pa je pognalo iz prikolice in se je znašel na bližnjem travniku. Na vozu sta sedela dva kmečka gospodarja, ki ju je prav tako vrglo s sedežev. Vozač motocikla je dobil hude poškodbe po vsem telesu in tudi njegov spremljevalec je bil močno ranjen, dočim sta oba kmeta dobila le lažje poškodbe. Motorno vozilo je malone uničeno, pa tudi vprežni voz je občutno trpel. Ker je prostor nesreče bolj na samem je trajalo precej časa, da so mogli nuditi ponesrečencem potrebno zdravniško pomoč, razbiti deli voz pa so ležali še več ur pozneje na mestu karambola. Kmeta sta doma iz bližnjih vasi, motorna vozača pa baje eden z Jesenic in drugi iz Ljubljane.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 28.: Kralj Oidipus. E.
Nedelja, 29.: Zaprto.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 28.: Mala Floramye. Opereta. D.
Nedelja, 29.: Viktorija in njen huzar. Izven. Znižane cene.
Ponedeljek, 20.: Zaprto.

Ljubljanska drama. Klasična drama »Kralj Oidipus« v režiji Cirila Debevca in z Levarjem v naslovni ulogi se ponovi v ljubljanski drami drevi za red E. V nedeljo ostane drama zaprta.

Ljubljanska opera. Prva repriza operete »Mala Floramye« bo drevi namestu objavljene opere »Turandot«. Izpremememba se je morala izvršiti, ker je odpovedala Vilfan Kunčeva, ki poje naslovno ulogo v »Turandot«, za danes svoje sodelovanje. Opereta »Mala Floramye« je pri premijeri izvrstno uspela. Zasedba ista kakor pri premijeri. Tudi to pot bo gostoval Dubajić iz Zagreba. Za red D. — V nedeljo se ponovi poslednjič v sezoni izredno priljubljena opereta »Viktorija in njen huzar«. Izven abonmaja po znižanih cenah.

SENTJAKOBSKI GLEDALIŠKI ODER.

Začetek ob 20.30.

Nedelja, 29.: Študentje smo... Gostovanje na Sokolskem odru na Viču.

CELJSKO GLEDALIŠČE.

Začetek ob 20.

Četrtek, 2. junija: Spreobrnitev Ferdinanda Pištore. Gostovanje mariborskega gledališča.

Če ljubite dobro in lepo domačo knjigo

se naročite na knjižne zbirke Tiskovne zadruge.

Cene malim oglasom

Ženitve in dopisovanja: vsaka beseda Din 2.— ter enkratna pristojbina za šifro ali za dajanje naslova Din 5.—. Oglasi trgovskega in reklamnega značaja: vsaka beseda Din 1.—. Po Din 1.— za besedo se zaračunajo nadalje vsi oglasi, ki spadajo pod rubrike »Kam pa kam«, »Auto-moto«, »Kapital«, »V najem«, »Posest«, »Lokali«, »Stanovanja odda«, »Stroji«, »Vrednote«, »Informacije«, »Živali«, »Obrt« in »Les« ter pod rubrikama »Trgovski potniki« in »Zaslužek«, če se z oglasom nudi zaslužek, oziroma, če se išče potnika. Kdor si pa pod tema rubrikama išče zaslužka ali službe, plača za vsako besedo 50 par. Pri vseh oglasih, ki se zaračunajo po Din 1.— za besedo, se zaračuna enkratna pristojbina Din 5.— za šifro ali za dajanje naslova. Vsi ostali oglasi socialnega značaja se računajo po 50 par za vsako besedo. Enkratna pristojbina za šifro ali za dajanje naslova pri oglasih, ki se zaračunajo po 50 par za vsako besedo, znaša Din 3.—.

Najmanjši znesek pri oglasih po 50 par za besedo, je Din 10.—, pri oglasih po 1 Din za besedo pa Din 15.—.

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom.

Mali oglasi

Za odgovor 3 Din v znamkah

Potniki

Kdor išče mesto potnika, plača za vsako besedo 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. — Kdor sprejema potnike, plača besedo po 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (5)

Spretnega potnika za obisk privatnih strank z manufakturno kolekcijo **za mesto Jesenice** in bližnjo okolico sprejme takoj že dobro vpeljano podjetje. Ponudbe na podružnico »Jutra« na Jesenicah pod značko »Vesten delavec«. 18825-5

Potnika manufakturne stroke, za obisk privatnih strank v Ljubljani in okolici iščemo za takojšen nastop. — Visoka provizija, a pri odgovarjajočem prometu tudi fiksum. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 18749-5

Potnika dobro uvedenega, iščem za dravsko in savsko banovino, ki obiskuje trgovce z usnjem in bi prevzel še kak v stroko spadajoč predmet. Ponudbe pod šifro »Tovarna žebljev« na ogl. oddelek »Jutra«. 18681-5

Potnika za obisk privatnih strank z vzorci manufakturnega blaga iščem za takojšen nastop. Ne na obroke! Nov sistem. Naslov pove ogl. oddelek »Jutra«. 18885-5

Zaslužek

Kdor išče zaslužka, plača za vsako besedo 50 par; za naslov ali šifro 3 Din. — Kdor nudi zaslužek, pa za vsako besedo 1 Din, za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (3)

Razmnoževanja predpisovanja in druga pisarniška dela prevzame The Rex Co., Gradišče 10. Telefon 22-68. 18634-3

Upokojeni profesorji, oročniki, uradniki, ki si žele postranskega zaslužka, naj se prijavijo na oglasni oddelek »Jutra« pod značko »VS«. 18633-3

Pouk

Beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din. Dijaki, ki iščejo inštrukcije, plačajo vsako besedo 50 par; za šifro ali za dajanje naslova 3 Din. (4)

Šoferska šola Gojko Pipenbacher, Gosposvetska cesta 12. – Najboljši teoretični in praktični pouk, plačilne olajšave. — Zahtevajte prospekt. 210-4

Službo dobi

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (1)

Mesar. pomočnika dobro vajenega pri čoku, sprejmem takoj. Pismene ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod značko »Ljubljana 60«. 18855-1

Šoferja-mehanika sprejmem. — Prednost ima mlad Fiat vozač. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18821-1

Slaščičar. učenca sprejme takoj Petriček. 18849-1

Vajenca sprejme špecerijska trgovina v Ljubljani. Naslov v oglasnem oddelku Jutra 18852-1

Učenca v trgovino mešanega blaga, s hrano in stanovanjem v hiši sprejme tvrdka P. Koren preje Šterk, Črnomelj. 18824-1

Dobra kuharica pridna in poštena, z daljšimi spričevali, dobi takoj službo. Ponudbe na Poštni predal 12, Kranj. 18744-1

Čevljar. pomočnika specijalista za damske čevlje išče »Tempo«. Gledališka ulica 4. 18671-1

2 samostojni pomočnici sprejmem. V slučaju zadovoljnosti stalno nameščenje. Predstaviti se je samo med 1. in 2. uro popoldne v salonu Vera, Miklošičeva c. št. 34/II. 18875-1

Dobro izurjeno pletiljo, šiviljo, učenko sprejmem za pleteninska dela v Trnovem, Velika čolnarska št. 19. 18871-1

Kroj. pomočnika samo dobrega in samostojnega delavca sprejme Resetič, Masarykova cesta — »Grafični dom«. 18906-1

Šiviljo na dom iščem za takoj. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Sprelna«. 18925-1

Brivskega vajenca ki se je že učil, ali praktikanta, proti majhni plači sprejme Anton Simonišek, brivec v Celju, Mariborska cesta št. 21. 18919-1

Dve služkinji pridni in posteni sprejmem takoj v restavraciji v mestu. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 18935-1

Knjige

Oglasi trg. značaja po 1 Din beseda; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din. — Oglasi socialnega značaja pa vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (8)

Lepe knjige Jurčič, Tavčar in druge poceni prodam. Na ogled v soboto med 12. in 14. uro v Gledališki ulici 12, stanovanje 12. 18910-8

Avto, moto

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (10)

»Ford« limuzino dobro ohranjeno proda Ivan Šiška, Metelkova ul. št. 4. 18730-10

Odprt »Buick« petsedežen, malo vožen, zelo dobro ohranjen, prodamo pod najugodnejšimi pogoji. Pripraven za avtotaxi. — American Motors, Dunajska 9. 18884-10

Dva motorja dobro ohranjena, z ali brez prikolice, znamke »Ariel« 5 HP in »AJS« 8 HP, po zmerni ceni prodam. Pozive se v trgovini Stane Derganc, Ljubljana, Gosposvetska cesta 2. 18891-10

Alfa-Romeo odprt, petsedežen, Oakland limuzina, petsedežen, v perfektnem stanju ugodno proda Lučič, Kapiteljska ulica 3. 18934-10

Službe išče

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (2)

500 Din nagrade da vojaščine prost inteligent tistemu, ki mu preskrbi kakršnokoli službo. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18857-2

Gospodična vešča slovenskega, srbohrvatskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, trgovsko izobražena želi službo prodajalke, blagajničarke ali k otrokom. Cenj. ponudbe na podr. »Jutra« v Celju pod značko: »Dobra moč«. 18799-2

Dekle ki zna šivati, išče celodnevno zaposlitev. Opravlja tudi vsa hišna dela. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18853-2

Brivski pomočnik dober brivec in lasostrižec star 19 let, išče nameščenje z nastopom po dogovoru. Naslov: Jože Marinič pri g. Veselič, Ljutomer. 18846-2

Vrtnarski pomočnik oženjen, vešč vsega umetnega vrtnarstva, z odličnimi spričevali, vesten in zanesljiv mlad mož, išče primerno službo kot pomočnik, ali pa kot samostojen vodja vrta. Gre tudi na veleposestvo ali grašćino. Urejuje uzorno in dobičkanosno vrtove. — Alfred Lazar, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 31. 18740-2

Šofer trezen, priden in zanesljiv, s triletno prakso, sposoben vseh popravil, želi mesta. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Varna vožnja«. 18907-2

Službo točilca iščem za sobote in nedelje popoldne. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 18912-2

Natakarica vljudna in poštena, želi premeniti službo v boljši lokal v Ljubljani ali okolici. Zmožna je kavcije. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18903-2

Inteligentna gdč. želi namestitev v trgovini ročnih del ali manufakture — najraje v letovišču. Pismene ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Sposobna«. 18908-2

Mesarski pomočnik išče službo za takoj. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 18933-2

Prodam

Oglasi trg. značaja po 1 Din beseda; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din. — Oglasi socialnega značaja vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (6)

Kompl. aparaturo za mlekarno popolnoma novo, znamke »Sullivan št. 4« prodam za 4000 Din. Ponudbe na naslov Nazif Bajraktarević, Gornji Vakuf. 18843-6

Soboslikar. vzorce lepe dobite na velesejmu v paviljonu »E«. Priporoča se Josip Božič. 18529-6

Čevlji na obroke »Tempo«, Gledališka ul. 4 (nasproti gledališča). 114-6

Foto-aparate in vse fotopotrebščine kupiš pod najugodnejšimi pogoji v foto trgovini A. Šmuc, Marijin trg št. 8 — vogal Wolfove ulice št. 1. 304-6

Za jeseno stanovanjsko hišico poceni prodam novo ogrodje 4.40 × 7.40 m veliko. Razdelba je: soba, kuhinja, predsoba, shramba, stranišče in prostorno ostrešje. Poizve se v Ljubljani, Opekarska cesta štev. 31. 18904-6

Otroški voziček moderen, skoro nov, naprodaj. Naslov pove oglas. oddelek »Jutra«. 16242-6

Kupim

Oglasi trg. značaja po 1 Din beseda; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din. — Oglasi socialnega značaja vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (7)

Čebelni vosek pristen in čist kupujemo po najvišji ceni v vsaki množini. Golob & Ko., tovarna kem. izdelkov, Vič pri Ljubljani. 18319-7

Rabljena jermena za transmisijo kupi Aberšek, Krakovski nasip 26. 18887-7

Kapital

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (16)

100.000 Din posojila sprejmem proti odgovarjajočim obrestim. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Varno naloženo« 18832-16

Obrtnik potrebuje 30—50.000 Din prometnega kapitala. Dogovori se osebno ali pismeno. Sigurnost zajamčena Ponudbe na podruž. Jutra v Celju pod »Sigurnost«. 18131-16

Iščem financirja za izvrševanje posla kakršnega še ni v Jugoslaviji. Izguba v vsakem oziru popolnoma izključena. Vložena glavnica stalno krita z najmanj 200 %. — Vloga 200.000 Din, ki pa se ne potrebuje takoj v celoti. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »200.000«. 18745-16

Gotovina Kdor ima večjo vlogo pri Ljubljanski kreditni banki, bodisi privatnik ali delnarni zavod, se mu nudi ugodna prilika, da pride že v najkrajšem času do gotovine. Sporoči naj visokost vloge in svoj naslov na oglasni oddelek »Jutra« pod »V kratkem gotovina«. 18642

Družabnico šiviljo ali trgovko sprejmem za trgovino damske konfekcije. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 18929-16

Pohištvo

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (12)

Smrekovo spalnico brast, imitirano, kompletno prodam po zelo nizki ceni Na ogled v Stožicah — nasproti »Urbančka«. 18870-12

Prehrana

Kdor nudi prehrano plača za vsako besedo 1 Din; kdor išče prehrano pa za besedo 50 par; za dajanje naslova ali šifro 3 Din, oziroma 5 Din. (14) Trgovski oglasi 1 Din

Otroke v oskrbo po 150 Din mesečno sprejme Marija Murn, Sv. Križ pri Litiji. 18842-14

Posest

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (20)

Stavbne parcele naprodaj v Sp. Šiški. Vodovod in solnčna lega. — Pojasnila daje arh. Josip Vidic, tehnična pisarna v Ljubljani VII, Celovška c. št. 80. 18861-20

Nova hiša enonadstropna, tristanovanjska, pri Stadionu naprodaj. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18868-20

Pozor! Hiša z dobro vpeljano gostilno in trafiko, v Novem mestu takoj naprodaj. — Cenj. ponudbe na podružnico »Jutra« v Novem mestu pod šifro »Redka prilika«. 18836-20

Več stavbnih parcel prodamo ob Dunajski cesti in za Bežigradom. American Motors, Dunajska 9. 18883-20

Nova hiša dvostanovanjska, na prijetnem in mirnem kraju v Zg. Šiški naprodaj. — Potrebno 90.000 Din gotovine Naslov pove oglas. oddelek »Jutra«. 18888-20

2 štiristanovanj. hiši naprodaj v Zeleni jami — Hranilniška ulica 22 in 24 — poleg Pokopališke ulice 18901-20

Gostiln. posestvo na periferiji blizu cestne železnice, z dobro idočo gostilno prodam radi bolezni. Dobro obrestovan kapital. Hipoteka 160.000 Din — ostanek v gotovini. Pismene ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Gotovina, dobra kupčija« 18032-20

Lokali

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (19)

Brivnico brez inventarja, ob glavni cesti takoj oddam. Naslov v oglasnem oddelku Jutra 18839-19

Manufakturno trgovino z delno količino blaga in inventarjem, ali tudi brez blaga, v sredini Ljubljane takoj oddam. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Želo ugodno«. 17997-19

2 poslovna prostora v sredini mesta oddamo s 1. junijem. Ponudbe pod šifro »Dvorišno poslopje« na oglasni oddelek Jutra. 17963-19

Frizerski salon (brivnico) dobro urejeno in opremljeno prodam v prijaznem industrijskem kraju. Ponudbe pod »Brivnica« na oglasni oddelek »Jutra«. 18829-19

Lokal na prometni točki Ljubljane VII oddam takoj v najem. Pojasnila daje Zupančič, Kersnikova ul. 3. 18818-19

Trgovino čevljev v glavni ulici Zagreba, dobro vpeljano, zelo ugodno prodam. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Želo dobičkanosno 26«. 18729-19

Srednjevelik lokal v sredini mesta iščem za takoj. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »St. 326«. 18893-19

Stanovanje odda

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (21)

Večje stanovanje udobno, bi delila ves dan odsotna zakonca z enakima zakoncema brez otrok. Dopise na oglasni oddelek »Jutra« pod »Centrum komforta«. 18851-21

Stanovanje 5 sob, kopalnice in pritiklin, v centru mesta oddamo. Dopise na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Stanovanje 1. avgust«. 17962-21

2 stanovanji takoj oddam v novi hiši 8 minut od remize št. 224. Kotnik, zraven Čarmana. 18768-21

Trisob. stanovanje z najmodernejšim komfortom in centralno kurjavo oddam s 1. avgustom v Levstikovi ulici. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18934-21

Sobo odda

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (25)

Sobo z vso oskrbo oddam blizu Tabora — Vrhovčeva ulica štev. 9. 18864-23

Opremljeno sobo s posebnim vhodom, elektriko in souporabo kopalnice oddam v Vodmatu, Šusteršičeva ulica štev. 5 (za šolo). 18862-23

Lepo sobo v centru mesta oddam s 1. junijem. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 18869-23

Opremljeno sobo s posebnim vhodom oddam takoj ali s 1. junijem solidnemu gospodu. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18858-23

Mesečno sobo s posebnim vhodom oddam gospodu. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 18863-23

Lepo, veliko sobo s prostim vhodom, pripravna tudi za pisarno, oddam na Kralja Petra trgu 8. 18866-23

Opremljeno sobo separirano in čisto oddam solidnemu gospodu ali gospodični v Zibertovi ulici št. 33 — blizu gorenjskega kolodvora. 18834-23

Opremljeno sobo separirano, v novi vili pod Rožnikom, 5 minut od banske uprave oddam gospodu Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18835-23

Sobo lepo opremljeno in s strogo separiranim vhodom oddam boljšemu, solidnemu in stalnemu gospodu na Mirju št. 25/2 — za Rimskim zidom. 18838/23

Opremljeno sobo lepo in veliko, parketirano, oddam v Gledališki ulici 12/I levo. 18829-23

Lepo solnčno sobo z eno ali dvema posteljama oddam s 15. junijem ali preje. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 18881-23

Lepo zračno sobo s posebnim vhodom oddam s 1. junijem v centru mesta. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18571-23

Veliko prazno sobo tik univerze oddam boljši osebi. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 17536-23

Sobico strogo separirano, z dobro hrano in souporabo kopalnice, po ugodni ceni oddam v vili v Staničevi ul. štev. 10 — Bežigrad. 18880-23

Solnčno sobo oddam s 1. junijem mirnemu gospodu na Mirju, 5 minut od banske palače. Prijazna lega, elektrika. — Naslov: Riharjeva ulica 4. 18882-23

Opremljeno sobo separirano, na Mirju oddam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 18856-23

Sobo elegantno opremljeno, s posebnim vhodom, v centru mesta oddam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 18877-23

Separirano sobo s souporabo kopalnice takoj oddam v centru mesta Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18878-23

Solnčno sobo s parketom in električno razsvetljavo oddam stalnemu gospodu. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 18876-23

Snažno sobico opremljeno, s poseb. vhodom in elektriko takoj oddam mirni osebi na Rimski cesti 3, pritličje. 18895-23

Lepo prazno sobo takoj oddam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 18890-23

Lepo sobo v Zvezdi oddam 2 boljšima gospodičnama. Naslov v oglasnem oddelku Jutra. 18894-23

Opremljeno sobo oddam dvema solidnima gospodičnama. Naslov pove oglasni oddelek Jutra. 18897-23

Elegantno sobo oddam boljšemu in stalnemu gospodu na Miklošičevi cesti št. 20 — vhod skozi dvorišče levo. 18901-23

Opremljeno sobo s strogo separiranim vhodom, blizu Zvezde oddam eni ali dvema osebama. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18911-23

Opremljeno sobo v centru mesta takoj oddam za 200 Din. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18899-23

Sobo v najlepši legi pod Rožnikom oddam. Pojasnila v trgovini Zupanc Danijel, Wolfova ulica štev. 6. 18936-23

Sobo oddam 2 gospodema po 150 Din, event. z zajtrkom Marija Urančič, Blejweisova cesta 3 — Vrtača. 18937-23

Lepo sobo z vso oskrbo oddam boljši solidni osebi v Gledališki ulici 12/III. 18938-23

Letovišče

V vili Mira Novi Vinodol s prekrasnim razgledom na Morje, Senj in Vrbnik — obkrožena z dišečim borovim sprehajališčem, oddamo še nekaj sob za krajšo in daljšo dobo. Cena od 16 do 26 Din za osebo. Informacije: Zagreb, telefon št. 5241. 18841-38

Na Bledu dam v najem lepo enodružinsko hišo za daljšo dobo. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Bled«. 18632-38

Sobe išče

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (23-a)

Sobo pri samostojni in neodvisni, do 40 let stari dami išče 27 let star gospod. — Cenj. ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »25. maj«. 18840-23/a

Dopisi

Vsaka beseda 2 Din; za dajanje naslova ali šifre pa 5 Din. (24)

V podružnici Jutra v Celju je dvigniti sledeča pisma: Dobra trgovina, Dostojna, Hipoteka, Iskreno zaupanje Lepa lega, Lepo življenje, Majska ljubav, Srečna žena, Stalen zaslužek, Vestna gospodinja, Zopet živim 18923-24

»Dobra pozicija« Dvignite drugo pismo. 18930-24

Stroji

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (29)

Vrtalni stroj (Bohrmaschine) skoraj nov, na jermenski pogon, po zelo nizki ceni naprodaj v trgovini O. Slibar, Stari trg 21. 17996-29

Stroj za plisiranje dobro ohranjen kupim. Ponudbe na naslov: Prezelj, Ljubljana, poštni predal 338. 18636-29

Razno

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (37)

Stole in mize v vsaki množini vzamemo v posodo za 14 dni. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »V dobrem stanju«. 18889-37

Malinovec pristen in naraven, s čistim sladkorjem vkuhan se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. Piccoli, Ljubljana, Dunajska cesta 6. 226

Vedno zadovoljne so stranke, ki stalno naročajo lepa suha **DRVA IN PREMOG** pri Iv. Schumi Dolenjska cesta — Telefonska št. 2951

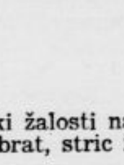

Suhe smrčke (mavrohe) kupuje Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska c. 5. 16477-33

Godba in značaj

John Lee, avtor priljubljenega angleškega romana »Luč v oknu«, piše, da vprašuje vsakega novega znanca, katerega skladatelja ima rajši: Schumana ali Chopina? To je najbolj zanesljivo sredstvo za ugotovitev značaja te ali one osebe. »Ni treba misliti, da bi bila ta razlika merodajna samo za glasbenike. Schuman in Chopin zdaj sta tako priljubljena, da ima o njiju svoje mnenje tudi povprečno izobražen človek. Če stopimo poleti zvečer na ulico, bomo slišali skoro pod vsakim odprtim oknom iste balade, »karneval« ali mazurke. Chopin ima izrazito ženski, muhast, sanjav in nestalen značaj. Schuman je moški in obuja energijo, delavnost. To je temeljna razlika med njima. Napram onim, ki preveč čislajo Chopina, bi morali biti nezaupljivi, pravi pisatelj. Jaz občutim v bližini teh ljudi vedno napetost in plahost. Slutim, da so neiskreni, zaprti. Tudi sami občutijo to lastnost in zato so malobesedni. Ne tajim, da utegne biti razgovor s Chopinovimi čestilci jako zanimiv. Navadno so celo bolj duhoviti kakor oni, ki imajo rajši Schumana. A vendar ne bi hotel med njimi iskati prijateljev. Zaupanje in prijateljstvo pa sta zame neločljiva od Schumanove godbe...« Lee dodaje svoji izjavi tudi mnenje poklicnih glasbenikov. Skoro vsi, ki so Chopinovi pristaši, pravijo, da »neprimerno bolj mogočno obvlada zvok«. A Lee ne deli njih sodbe. Zanimivo je, da je pomenil Schumanu Chopin naravnost malika: tako pobožno ga je spoštoval. Nasprotno je pa bil Chopin popolnoma ravnodušen napram Schumanu.

Kino na kolodvoru

Na postaji St. Lazare v Parizu, ki je najstarejši pariški kolodvor, so uredili dvorano za kinematografske predstave. Filmi tečejo ves dan, vsakih pet minut pa vstopi vratar in naznanja odhod vlakov. Potniki, ki se boje zamuditi vlak, lahko naznanijo vratarju številko svojega sedeža. Vratar pride v teh primerih osebno ponje. V tem kinematografu se iz razumljivih razlogov vrata avtomatično odpirajo in zapirajo, med predstavami pa je vedno nemir, a kljub temu je dvorana polna obiskovalcev.

Dvo- do trisedežen zložljiv čoln

prve znamke, z bogatimi pritiklinami, ugodno na **PRODAJ.**

Vprašati pri: Otmarju Schosteritschu, Ptuj. 6225

Gostilno v Ptuju

(tako zvano Švicarijo v Ljudskem vrtu)

oddamo v najem z avgustom 1932.

Gostilna ima 2 gostilniški sobi, 2 stanovanjski sobi s kuhinjo ter veliko dvorano in verando v I. nadstropju. Kegljišče, vrt, sadonosnik tik gostilne.

Za gostilno je letno telovadišče, v neposredni bližini tenis igrišče in park.

Ponudniki z osebno pravico naj se javijo Sokolskemu društvu do 1. julija 1932. 6152

Pšenične izdelke

vseh vrst, priznano odlične kakovosti, nudi najceneje 6214

MLIN NASTRAN, pošta Radomlje.

Veliko industrijsko podjetje išče za Ljubljano in južni del Dravske banovine

mlajšega inženjerja - aksiziterja

Potrebno znanje slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika, dober nastop in dobre zveze v industrijskih krogih. — Ponudbe na **Publicitas d. d.** Zagreb, Ilica 9, pod št. 30.489.

Edgar Rice Burroughs:

Tarzan, kralj džungle

1 240

Videl je živalske, od srda spačene obraze črncev, njih svetla, gola telesa in ostre sulice. Zadelo ga je kopje, za njim drugo. Čutil je, kako mu je curljala po koži topla kri... Stisnil je zobe, hoteč pokazati tem zverem kako umira častnik in junak... A tisti mah so obstali kakor okameneli.

Zahvala

Za vse dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli povodom smrti naše dobre soproge, skrbne matere, babice, prababice, tete, tašče in svakinje, gospe

ZORC ANE

roj. Walland

soproge privatnega uradnika v pokoju

kakor za darovane krasne vence in cvetje se tem potom vsem najtopleje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni čč. duhovščini, gg. ravnatelju in inspektorju pivovarne »Union«, kakor uradnikom ter končno vsem in vsakemu posebej, ki so spremili blago nam pokojnico na njeni zadnji poti.

V Ljubljani, dne 27. maja 1932. 6238

Žalujoče rodbine: ZORC, KOTAR, ZUPANČIČ, GLANZ, KALIN, WALLAND in ostali sorodniki.

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je Vsemogočni poklical k sebi, v 67. letu starosti, našega nepozabnega očeta, brata, starega očeta, tasta, gospoda

KARLA BEDINO

državnega upokojenca

Pogreb bo v nedeljo, 29. maja 1932 ob 2. uri popoldne iz mrtvaške veže splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 27. maja 1932. 6227

ŽALUJOČI OSTALI.

V globoki žalosti naznanjamo pretužno vest, da je naš predobri soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

inž. Vinko Travirka

višji gozdarski svetnik

dne 27. maja ob 13. po dolgi, trpljenja polni bolezni mirno preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v ponedeljek, dne 30. maja ob 16. iz hiše žalosti v Celju, Miklošičeva ulica št. 10, na celjsko mestno pokopališče.

Bodi mu ohranjen trajen spomin! 6236

Celje, dne 27. maja 1932.

ELIZA, soproga — PINA, DRAGO, MARIJA, GRETA, otroci, in ostalo sorodstvo.

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. Vsi v Ljubljani.